

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Cekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate. Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Nauki finskega bojišča

Nek vojaški strokovnjak je imel pretekli torek v Luksemburgu predavanje o vojni med sovjetsko in finsko armado visoko na severu. Odkrito je dejal, da bo Finska, ako ne dobi pomoči po kakšni zavezniški armadi, kljub svojem vsega obudovanju vrednemu junastvu, prvovredni opremi in strateški ter taktični prednosti — da ne govorimo o telesni usposobljenosti tega športskega naroda — morala podleči ogromni premoči. Država, ki more postaviti na bojišče kvečjemu pol milijona mož, se ne more držati nasproti kolosu, ki more spravi skupaj armado najmanj 15 milijonov, če ostane sama. Naj bo ruski vojak še tako zanič, Stalinov režim bo storil vse, da z ruskim valjarjem zmla hrabro nasprotnikovo vojsko, ker drugače tvega svoj obstoj v notranji revoluciji, ki bi blamaži moskovskega diktatorja neizogibno sledila, in bi tudi povzročil zunanje-politični polom države, ki so jo sovjeti izrgali iz rok carjem. Finsko moreta rešiti samo zapadni veselili, če se odločita, da se odpoveata svoji dosedanjim taktiki in napoveda sovjetski uniji vojno.

Pri tej priliki so bile potrjene mnoge misli, izkušnje in vtisi, ki se ne tičejo samo sovjetov kot takih, ampak ruskega človeka sploh in ruske vojske. Rus po svoji prirodi ni vojak, kakor je na primer Prus, pa zaostaja v tem oziru tudi za Francozom in Angležem ali za katerimkoli evropskim narodom; on se žilavo brani, če je napaden, v ofenzivi pa od-pove, zlasti če se zaveda, da ni ogrožena njegova rodna zemlja, ampak da služi samo zavojalnim ciljem. Znan je ruski pregovor, da je najslabši mir boljši ko najslavnejša zmaga. Če pa ruskega človeka goni brezobzirna povelj-jujoča sila, se da pobijati v kupih, dočim mu samolastnega notranjega svobodna pogona popolnoma manjka. To je zgodovina izkazala od Petra Velikega, ki je zavojeval sever le z velikimi masami in še to le po dvajsetih letih vojne s Švedji, do minule svetovne vojne, v kateri so bile kratkotrajne ruske zmage na Karpatih izvojevane le s katakombami »svih mušikov«, dočim je pri Tannenbergu nad to maso zmagal s svojo metoda pruski vojni genij z matematično točnostjo. Tudi Turke je velika Katarina zmagovala z množino, predvsem pa z diplomacijo in s pomočjo pravoslavja, ki je propovedovalo boj s poganom, dočim je turška armada, ki je ruski velikokrat prizadela hude poraze, strateško in tehnično daleč nadkri-ljevala carske polke. Isto velja za rusko ar-mado za časa vojska z Napoleonom. Pri Au-strelitzu in Friedlandu so gnali carski generali svoje vojske proti Francozom v takih masah, da so se smilili samemu velikemu cesarju, ko pa je le-ta prenesel vojskovanje na ruska tla, je podlegel: ruski človek je vedel, da brani svojo domacijo, dočim sedem let preje ni raz-umel, zakaj ga ženejo proti Napoleonu v dalj-no češko deželo. Pa še, kadar se je Rusija branila, kakor v krimski vojni, je bila poražena zaradi nepopisne korupcije svoje uprave in nerada v vojski, s katerim se da primerjati samo kaos, ki je vladal v stari Kitajski. Kako je bila do tal potolčena petkrat močnejša ruska armada od Japoncev, je itak še vsem v svojem spominu.

Vzrok temu je ruska ljudska miselnost, ki je miselnost skrajno miroljubnega kmetkega naroda, ki živi po prirodi v velikem prostoru, da ne čuti nobene potrebe po zavojevanju in se je v pravo državo organiziral šele pod tujimi varji, katerim je sam ponudil v oblast deželo, ki je, kakor je ruski poslanstvo izjavilo severnjakom, »širna in bogata, reda pa v njej ni nobenega«. Peter Veliki, ki je Rusijo povzdignil v politično in vojaško velesilo, je bil v očeh ruskega ljudstva »Anti-krist«, za kar ga še danes imajo ruski staro-verci »razkolniki«, ki bolj nego uradna pravoslavna cerkev predstavljajo pristno rusko narodno tradicijo. Carji, ki so se vsega naučili od Nemcev, niso mogli prodreti v dušo svojega ljudstva in zato so njihove uredbe in reforme ostale samo zunanje, se niso udeležile ali samo na pol, zmagovala je vselej nemarnost, birokratska korupcija (časih nujno potrebna, da se doseže pravica!), pasivni odpor mušika in baje-sloven nered. V takih razmerah, v katerih je nemogoče ustvariti nekaj takega, kakor je za-padna nacionalna zavest, ponos in pogon na-prej, je tudi izključeno postaviti armado, kakor je potrebna narodu, ki si hoče v svetu pri-boriti veljavo ali prvenstvo. Najboljši vzrok pa utegne biti, kakor je dejal nek sodobni kulturni zgodovinar, ta, da takim kolosom, kakor je Rusija, po sami prirodi ni dano, da bi bili sila, ker bi sicer ruski narod že davno vse narode potlačil in podjarmil ali zmla. Videti je, da je priroda sama poskrbela zato, da je šte-vilčna premoč v njenem gospodarstvu uravno-vešena po nižji kvaliteti, da ne bi bila drugim pogubna.

Kar sedaj doživljamo na Finskem, je — četudi upoštevamo, da nobeno vojno poročilo ni in ne more biti vseskozi objektivno — dokaz, da Stalinova Rusija ni dosti različna od carske, zakaj drugače si je nemogoče raztolmačiti, da taka ogromna premoč še danes ni mogla streti malega finskega naroda ne samo s svojim velikim številom ljudskega materiala, ampak tudi ne s svojim neprimerno številnejšim boj-nim orožjem. Manjka kvaliteti in to v ljudeh, kakor v materialu, sovjetske čete očividno niso zadostno izveščane, častnikom manjka elana, preprostemu vojaku volje, tako da do-bimo isti vtis, kakor ga je imela Evropa svoičas, kadarkoli je videla na svojih tleh v carskih armadah trumo sužnjev, ki jih brezobzirno pošiljajo v klavnico. Ne samo duševno in du-hovno, tudi fizično so Finci brez primere okre-tnejši ko njihov nasprotnik, ki zopet ne more razumeti, čemu se mora bojevati, zrmzovati in umirati v snegu in ledu, ki ga ima samo zadosti od Murmanska do Vladivostoka! Kje je držav-ljanska narodna in politična zavest, ki kateri so, če hočemo verjeti prijateljem boljševskega režima, vzgojili rusko maso sovjeti?

Prav je dejal vojaški predavatelj v Luksemburgu, da na ruskem človeku bržčas

Italijanski kralj in kraljica pri papežu

Papež jima bo vrnil obisk osebno, prvič po l. 1870 v kraljevem dvoru na Kvirinalu

Rim, 21. dec. t. Danes sta italijanska vladarja kralj in cesar Viktor Emanuel in njegova žena kraljica in cesarica Jelena obiskala papeža Pija XII. Agencija Stefani je o tem zgodovinskem dogodku objavila naslednje poročilo:

Velika množica Rimljanov se je zbrala za razvrščenimi četami v ulici Miru, ter pričakovala na prihod kraljevskega spreveda ob vhodu v vati-kansko mesto. Trg sv. Petra se je lesketal v soncu in je bil popolnoma prazen. Okoli njega so bile razvrščene italijanske čete, pomešane z vatikanskimi oddelki in gardo v pisanih uniformah. Na dvo-rišču kapele sv. Damaza, kamor je nekaj minut pozneje prispel kraljevski spreved, so bili že zbra-ni kardinali in svojih škrlatnih oblačilih ter drugi visoki dostojanstveniki mesta Vatikana. Ko se je pojavil kraljevski spreved, je ogromna množica ljudstva začela navdušeno vzklikati, vojaške godbe pa so zaigrale najprej italijansko, nato pa vati-kansko himno. Oglasili so se zvonovi. Ko je nato kraljevski spreved prispel do meje vati-kanske države, je godba palatinske garde zaigrala kra-ljevsko himno, nato pa »Giovinezza«. Vatikanska garda je izkazala čast. Guverner mesta Vatikana, markiz Serafini, je v spremstvu vatikanskega svet-nika markiza Pacelija stopil k vladarski dvojici in prebral dobrodoščilo. Avtomobil, s katerimi so se vozili visoki dostojanstveniki, so nato zapeljali na dvorišče sv. Damaza, ter se tam ustavili. Princ Ruspoli je odprl vrata kraljevskega avtomobila in pomagal kralju in kraljici izstopiti.

Kralj in cesar je bil oblečen v slavnostno uni-formo prvega maršala Italije z ogrlico najvišjega Kristusovega reda. Kraljica in cesarica je bila oblečena v toaletno iz finih belih čipk. Njeno belo ogrinjalo je bilo speto z briljantnim diademom. Dame iz spremstva so bile tudi v belih haljah. Zatem, ko so bile predstavljene visoke osebnosti, so se en častnik švicarske garde in 6 palatinskih gardistov postavili na čelo spreveda, ki je krenil med sijajno stebrišče, ki vodi v Klementinsko dvorano. Na desni strani italijanskih suverenov je bil msgr. Arborio di Santella, na levi poleg kra-ljice pa princ Ruspoli. Za njimi je sledil grof

Ciano in druge visoke osebnosti. V Klementin-ski dvorani je vladarja pozdravil neki vatikanski visoki dostojanstvenik. Švicarska garda je izkazala čast, nakar sta kralj in kraljica stopila v malo prestolno dvorano, kjer ju je pričakoval sveti oče. Pij XII. je vstal in šel nasproti italijanskima vla-darjema ter ju povabil, naj zavzameta mesto v dveh naslonjačih.

Za časa dolgih razgovorov so kralj, kraljica in sv. oče izmenjali darila. Po razgovoru je bil grof Ciano predstavljen sv. očetu, ki je zatem po-spremlil svoje vzvišene goste do praga dvorane. Italijanska vladarja sta nato odšla v prvo nad-stropje, v stanovanje državnega tajnika, ki ju je spremlil v prestolno dvorano, kjer je bil razgovor. Spreved je dalje krenil v vojvodsko dvorano, nato v kraljevsko dvorano, nakar se je podal do bazi-like sv. Petra, kjer sta se suverena po določenem obredniku poklonila pred Najsvetejšim. Kraljevski

spreved je po tem obredu odšel iz cerkve. Četa palatinske garde je izkazala čast. Vatikanski visoki dostojanstveniki so pozdravili kralja in kraljico, nakar sta se vladarja vsedla v avtomobil ter se s svojim spremstvom podala v Kvirinal ob navdu-šenih vzklkih in toplih pozdravih ogromne mno-žice ljudstva.

Pij XII. bo osebno vrnil obisk

Sv. oče Pij XII. bo vrnil osebno obisk kralju in cesarju Viktorju Emanuelu III. ter kraljici in cesarici Jeleni 28. t. m.

Po letu 1870. se bo sedaj prvič zgodilo, da bo papež obiskal italijanskega vladarja. Do zdaj je takšne obiske vračal italijanskemu vladarju v na-peževem imenu vatikanski državni tajnik.

Izjava sv. očeta

Italija uživa mir, ko druge narode stresa vojni vihar Modrost njenega vladarja in vodje naj pripelje do miru na svetu

Vatikan, 21. dec. AA. Stefani: Po razgovoru z italijanskima suverenoma je sv. oče Pij XII. spre-jel osebnosti iz njunega spremstva. Pri tej priliki je izjavil naslednje:

»Svečani obisk, ki sta ga naredila kralj in ce-sar ter vzvišena soproga kraljica in cesarica s svo-jim uglednim in sijajnim spremstvom, ponavljajo-čo tako obisk, ki sta ga pred 10 leti naredila mojemu nenadkriljivemu predniku, s katerim sta znala do-stojanstveno pomiriti Cerkev in državo — me je ganil predvsem zato, ker je bil narejen tik pred božičem in ker je že zdaj osvetljen s sijajem bli-žajočih se velikih praznikov usmiljenja. Njuni veli-čanstvi sta me obiskali v trenutku, ko druge na-rode stresa vihar ali pa trepetajo pred nevarnostjo vojne. Italija, ki jo vodi modra roka njenega kralja in cesarja po zaslugah svojih voditeljev še dalje

živi mirno življenje, posvečena delu in prežeta z duhom katoliške vere in složnostjo vseh svojih si-nov.»

Sv. oče je nato dejal, da ista vera, ki je stoletja prežemala slavni dom savojske dinastije, živi tudi danes, ter da je savojski križ sijajno znamenje te vere.

Sv. oče je nato blagoslovil njuni veličanstvi, predsednika italijanske vlade in druge njene člane ter kraljevo in kraljičino spremstvo. Končno je pa-pež Pij XII. dejal:

»Naj Vsemožni še dalje vodi s svojo roko usodo italijanskega naroda, ki nam je tako drag in tako blizu. Naj mu Vsemožni podari tudi v bo-doče modrost, opreznost in slogo, ki bo omogočila ne samo trajen mir na zemlji, pač pa tudi mir med vsemi narodi, mir ki bo časten in trajen.«

Finci nudijo slejkoprej uspešen odpor

Sovjetska armada napreduje samo na severu 200 sovjetskih letal nad Finsko

Helsinki bombardiran

Helsinki, 21. dec. t. Reuter. Sovjetska letala so danes bombardirala finsko prestolico. Našteli so okrog 11 sovjetskih bombnikov, ki so se pojavili in metali bombe. Deset bomb, ki so padle po raznih delih predmestij, je eksplodiralo. Ena bomba je za-dela bolnišnico, toda žrtve ni zahtevala k ereči no-benih. Sovjetske bombnike je napadlo 6 lovcov, ki se jim je posrečilo rdeča letala preganiti in enega sestreliti.

Popoldne so sovjetski bombniki, 12 po šte-vilu, spet prišli nad Helsinki in metali bombe. Pri tej priložnosti so bombe zadele bolnišnico in o usmiljenih sester ter šolo za slepce. Vrgli so 30 zažigalnih bomb, ki so povzročile požare na večjih mestih. Prebivalstvo je disepplinirano bežalo v zaklonišča, tako, da je številno človeških žrtve majhno. Zadnje bombe, ki so jih sovjetski bomb-niki vrgli, so padli v bližino vojaške bolnišnice, ki pa je niso zadeli. Protiletalsko topništvo je se-strelilo dva sovjetska bombnika.

Italijanski prostovoljci

Oslo, 21. dec. AA. Reuter. Po poročilih z nor-veško-finske meje so se bombardiranja železniške proge, ki drži v Murmanski, udeležili italijan-ski in španski prostovoljci skupaj. Druga po-ročila pa trde, da je šest sovjetskih letal zbežalo k Fincem, in izročilo svoja letala finskim povelj-ctvom v bližini Saale.

»Oktobrska revolucija« poškodovana

V Helsinkih danes potrjujejo poročilo, da je bila sovjetska križarka »Oktobrska revo-lucija« od finskih obalnih topov poškodovana. Sovjetsko križarko so večeraj popoldne vlačilci privlekli v vojaško pristanišče Kronštata. Kri-žarka je bila nesposobna da bi se sama pre-maknila. Poškodbe so tako hude, da bo traja-lo nekaj časa, predno bo spet sposobna za borbo.

Amerika za Fince

Newyork, 21. decembra. AA. Havas. Snoči je bilo tu javno zborovanje v korist Finske. Predse-

doval mu je razen Hooverja tudi predsednik obšine mesta Newyorka La Guardia. Navzočnih je bilo okoli 10.000 ljudi, med njimi tudi finski poslanik Hjalmar Prokop. Na zborovanje so priše dalje tudi množestevine ugledne ameriške oseb-nosti.

Hoover je imel govor, v katerem je ob-sodil napad na Finsko. Končal ga je z besedami, da vsak časten človek želi rešitev hrebrega fin-skega naroda. V svojem govoru je Hoover tudi za-hteval, da se civilnemu prebivalstvu na Finskem pošlje izdatna pomoč. Newyorški župan La Guar-dia je izjavil navzočnim, da ni mogoče ostati nevtralen, kadar se teptajo čast in človeška čustva. La Guardia je zahteval, da se Finsko pošlje pomoč in sicer čimprej. Zbranih je bilo nad 2500 dolarjev na samem tem zborovanju. Ameriški finančnik Bernhard Baruh je daroval za Finsko 500 dolarjev.

Poročilo finskega poveljstva

Helsinki, 20. novembra. AA. Havas. Snočnje poročilo finskega vrhovnega poveljstva se glasi:

Po močni in obsežni topniški pripravi je ruska pehota na Karelijski ožini večeraj izvedla napad s podporo več tankov raznih tipov. Glavni naskok je veljal kakor poprej krajem med Kar-kiavrijem in Muolajavrijem. Veliki sovražni od-delki so napadli tudi na drugih točkah. Vse napa-de smo zavrnili. Snoči so finske čete imele v ob-lasti vse svoje postojanke. Ruske človeške zgube so precejšnje. Zaplenili smo 26 težkih sovjetskih tankov, mnogo drugih pa uničili.

Na vzhodni fronti prodirajo naše čete proti Saalu. Pri tej priložnosti so dobile mnogo vojnega plena. Na petsamski fronti so se naše čete umak-nike v Kornjaervi. Na morju se opaža živahno delovanje sovražnih pomorskih sil in letalstva pro-ti baterijam in Kojvištvu. Obrežne utrbe so na mnogih krajih sodelovale s protiletalsko obrambo.

Od začetka vojne je bil 19. december najži-vahnější, kar se tiče letalskega delovanja. Že od ranega jutra so sovjetska letala izvedla več napa-dov na bojišče v Karelijski ožini in severno od La-doškega jezera. Kljub tem krepkim napadom so Finci imeli le prav majhne izgube. Prav tako se je opazilo, da je sovražnik izvedel tudi več na-

padov na notranji meji države. Sovražna letala so bombardirala Turko, Ortavalo, Cortalo, okolico Helsinki, Hangö in Finsko otočje. Pri tem so ubila in ranila mnogo civilistov. Eksplozija sovra-žnih bomb je povzročila požar na mnogih zasebnih hišah.

Sodiijo, da je večeraj letelo okoli 200 sovra-žnih letal nad finskim ozemljem. Finski letalci so se spustili v ogorčene boje, posebno nad Kare-lijsko ožino. Ugotovljeno je, da so finska letala z-bila 14 sovražnih letal. Razen tega so finska letala izvedla za ruskimi linijami ogledne polete in bombarirala vojaške objekte. Tudi finska protiletalska obramba je bila ves dan na delu. Do-slej se lahko z gotovostjo reče, da je protiletalsko topništvo zbrilo 6 sovražnih letal, tako da je po nekih dosedanjih vesteh v teku večerajnjeda dne rusko letalstvo izgubilo vsega skupaj 20 aparatov.

Poročilo sovjetskega poveljstva

Moskva, 21. decembra. AA. Havas. Agencija Tass objavlja sledeče sporočilo vrhovnega povelj-ništvu leningradskega vojnega okrožja:

20. decembra so bili v vseh smereh manjši spopadi med izvidniškimi četami. Na gotovih kra-jih, posebno pa na Karelijski ožini je bilo top-niško streljanje. Letalstvo je izvedlo več izvidni-ških poletov.

Finci bombardirali murmansko železnico

Helsinki, 21. dec. b. Finski bombniki so danes izvedli hud napad na železniško progo Leningrad —Murmansk ter jo močno poškodovali na več kra-jih. V Leningradu je bil danes letalski alarm, ven-dar pa finska letala niso bombardirala mesta.

Finci vrgli na severovzhodu sovjetske čete nazaj

Helsinki, 21. dec. t. Reuter: Na severo-vzhodni fronti so Finci prešli v protiofenzivo in v obupnem boju vrgli Ruse, ki so mislili tu presekati Finsko na dva dela, nazaj. Rusi so se morali umakniti proti mestu Saala. To mesto je v kratki vojni že trikrat menjalo gospodarja. Ker so se Rusi umikali v neredu in v množi-cah, so jih Finci uničili cel bataljon. Pričakuje se sedaj nova ruska ofenziva v tem področju, čim bodo Rusi dobili pomoč. Borbe na severu pa trajajo še vedno z enako srditostjo. Zaradi velikega mraza, snega in leda so ruski tanki nevpornabi za napade, dokler se vreme ne bo malo spremenilo na toplejše.

Helsinki se ne oglasi več

Amsterdam, 21. decembra. AA. Reuter: Te-
fonske zveze s Helsinkijem so popolnoma pretrga-ne. Pripovedujejo, da se telefonska centrala v Hel-sinkiju nič več ne oglasi.

Zemun, 21. decembra. AA. Vremenska na-poved za 22. december: Hladno, na zahodni po-lovici države in severnih krajih se bo pola-goma zjasnilo. V jugovzhodnih in južnih krajih pa, bo še oblačno in bo ponekod tudi deževalo ali snegilo.

Zagrebska vremenska napoved: Hladno in toplo.

leži z vso težo moč teme, ki jo predstavlja sovjetizem in ki oslablja srce, hromi dušo in jemlje svobodni polet, samopobudo in osebni pogon. Podobno ko pod carizmom in v marsi-katerem pogledu gotovo še hušje. In čisto jasno se vidi, da čistke v vodstvu sovjetske armade, ki so jo oropali bivših carskih generalov, niso nič pomagale, ampak stanje le poslabšale, saj je vsak poveljnik od najvišjega do najnižjega pod nadzorstvom političnega komisarja, ki se na vojskovanje razume ko zajec na boben in je le ovira vsaki samoiniciativni poveljnika. Seveda — taki ogromni premoči mal narod

dolgo ne bo mogel biti kos, toda tako politično kakor strateško bo sovjetski režim izšel iz tega svojega pohoda, ki nima nobene moralne opra-vičbe, bolj kot poraženec kakor kot zmagovalec, če ne bo izval se preje proti sebi evropske demokratske fronte. Utegne se zgoditi, da bo finsko bojišče za bodočnost Rusije usodno in da bo za to plačal sovjetski režim. Seveda pa je že danes ugled sovjetske unije dobil smrtno rano, ko največji prijatelj socializma vidi, kako je najpravvernejši marksizem do tal pogazil načelo svobode, enakopravnosti in samoodločbe narodov.

Politični zapiski

Za združitev radikalov in demokratov

Dne 1. januarja bo v Beogradu začel izhajati nov tednik z imenom »Obnova«. List bo izdajala skupina radikalov in demokratov. Novi tednik bo imel namen ustvarjati novo politično skupino, ki bi v njej vzajemno sodelovali pristaši demokratske in radikalne stranke. V notranji politiki bo ta nova politična skupina zagovarjala načela deželnih samouprav po nekdanjih načelih rajnega Stojana Protića, ki je to svojo zamisel začrtal v svojem načrtu jugoslovanske ustave, česar pa takratna večina ni sprejela.

Kam se bodo muslimani opredelili

Novi muslimanski list »Naša Bosna« je prinesel tudi članek g. H. Muhameda Pandža, ki je zdaj zastopnik in namestnik bolnega muslimanskega verskega poglavarja Spahe. Članek govori o slovanstvu Bosne in Hercegovine. Med drugim pravi: »Bosna in Hercegovina je v času svoje samostojnosti kakor tudi ob času Turkov splošno jugoslovanski narodni misli storila neprecenljive usluge. Bosansko-hercegovski muslimani so ustvarili najbolj čisto narečje srbsko-hrvatskega jezika, ki je sprejeto za knjižni jezik, ustvarili so najlepšo narodno pesem, njihovi umotvorji pa so neprecenljive vrednosti. Bosna ni ustvarjala niti izrazito srbskega niti izrazito hrvatskega nacionalizma, pač pa je hranila čisto slovanstvo Južnih Slovanov, da ga prinese kot najčistejšo dediščino bodisi srbstvu bodisi hrvatstvu. Devetnajsto stoletje, ko se je začel razvijati nacionalizem, ko je po francoski revoluciji vpliv katoliške Cerkve na politično življenje evropskih narodov docela upadel, je Bosno dobilo nepripravljen, ker muslimani kot nosilci političnega in narodnega življenja niso občutili kake nevarnosti za svoje narodno življenje. Zato se hrvatski in srbski nacionalizem nista mogla razviti, ker po njih ni bilo čutili nobene potrebe. V novem položaju pa se bo to vprašanje polagoma reševalo ter se bodo bosanski muslimani v bližnji prihodnosti tudi plemensko opredelili.« — Iz tega članka sledi, da se muslimani kanjijo skoro opredeliti ali na srbsko ali na hrvatsko stran. Iz drugih člankov in iz polemike Hrvatskega Dnevnika zoper ta list pa bi človek sklepal, kam namerava list bosanske muslimane opredeliti.

»Hrvatski Dnevnik« zoper list »Naša Bosna«

Poročali smo že, da je v Sarajevu začel izhajati nov muslimanski list »Naša Bosna«, ki je ubral precej protihrvatske strune. Hrvatski Dnevnik od 21. decembra že odgovarja temu listu v uvodnem članku, kjer med drugim pravi: »V Sarajevu je izšel nov listič, ki je prevzel ime »Naša Bosna«. List naj bi izhajal po trikrat na teden. Prva številka že prilično jasno kaže njegovo politično smer. O Bosni in Hercegovini govori kot o nekakem posebnem telesu s posebnimi interesi. Toda v njem ni niti besedice o bosanskem kmetu in bosanskem delavcu. Vse se vrti okoli nekih uradnikov, gotovo le zato, ker je tudi sam uradnik, ki je bil razžaljen, ker je bil iz Mostarja prestavljen v Sarajevo. Ni mu prav, ker je nekdo drugi prišel na njegovo mesto, ravnatelj tobačne tovarne v Mostarju, kakor mu tudi ni prav, ker je bil neki mostarski zdravnik, doslej nastavljen kot glavni zdravnik Okrožnega urada v Mostarju, prestavljen v Tuzlo. To so res strašne krivice in žaložel Teh le dvoje in še nekaj podobnih premetstev naj bi dokazale, kako so baje muslimani v Hrvatski preganjani, čeprav vemo, ako že rabimo verski ključ, da verski ključ nikakor ni bil prekršen.« Nato naglašuje Hrvatski Dnevnik, da bi bilo bolje, ko bi list govoril o kmetih, ki sadi tobak, in o delavcih, ki so člani Okrožnega urada. Na koncu naglašuje, kako enakopravni so muslimanski kmetje in delavci s katoliškimi kmeti in delavci v Bosni in Hercegovini.

»Novosti«

o rajnem dr. Edu Markoviču

Zagrebske »Novosti« prinašajo o rajnem dr. Edu Markoviču članek, kjer popisujejo njegovo misljenje in delovanje: »Ze prepojen z idejami, ki jih je našim mladim dijakom razlagal prof. dr. Tomaž Masaryk, je kot naprednjak vstopil v hrvatsko-srbsko koalicijo. Ko je koalicija prenehala, je kot politično pošten človek ostal vedno demokratskih misli ter je ostal v demokratski stranki. Ko se je ta stranka razcepila, je ostal v prečanskem krilu pod vodstvom Svetozarja Pribičevića.« — Nato list naglašuje, da je bil dr. Edo Markovič imenovan za ravnatelja Prizada, čeprav je izjavil, da je samostalec, ker je takrat ta stranka (SDS) bila še v opoziciji. Ko je bil imenovan za ravnatelja Prizada, je večkrat potoval v inozemstvo, kjer je vsakokrat obiskoval Svetozarja Pribičevića, ki je takrat kot begunec živel nekaj časa v Franciji, nato pa na Češkem.

Cerkveni vlomi na Hrvatskem in komunisti

Zagrebski »Katoliški list« navaja razne cerkvene vlome, ki so se zadnje čase dogajali okoli Bjelovara, ter nato o tem piše: »Kdo vlamija v cerkve okoli Bjelovara? To preiskati je dolžnost oblasti. Mi le opozarjamo na neljubne prikazen v tej okolici. Po posameznih večjih vaseh živijo ljudje, ki so v zvezi s komunistično organizacijo, sami pa so sebični ter skušajo pod krinko hrvatstva ujeti kje kako bolj ugledno mesto ali pa tudi sicer priti do kakega denarja. Takim ljudem pač nič ni sveto. Cerkev in duhovnik sta jim trn v obeh. Ti ljudje terorizirajo večino, celo najboljše in najbolj ugledne ljudi. Vsak poštenjak se jih izogiblje, ker se jih boji. Treba bi bilo že enkrat pobrigati se za take prikazni in za take ljudi ter ne dopuščati, da bi taki sebičniki stopali v ospredje pod krinko hrvatstva in socialne pravice.«

Izmenjava prebivalcev med Jugoslavijo in Romunijo

»Obzore« poroča iz Petrovgrada 20. t. m.: V Petrovgradu je predaval Aleksander Stanojevič o izmenjavi prebivalstva med Jugoslavijo in Romunijo. Povedal je, da v Romuniji živi kakih 63.000 Srbov, približno toliko, kolikor je Rumunov v Jugoslaviji. Potem pa je predavatelj povedal, da bodisi srbska manjšina v Romuniji kakor tudi rumunska v Jugoslaviji želita vrniti se v svoje države. Ta izmenjava bi se mogla izvesti v 4 do 5 letih. — Kakor je pa znano, je v Romuniji tudi hrvatska manjšina (kakih 10.000 glav), ki živi zlasti v okolici Krašove.

»Centralizem — najhujši sovražnik države«

Srbski list »Napred« v imenu Srbov najostreje obsoja centralizem

Beograd, 20. decembra, m. S srbskimi opozicijskimi strankami, ki zavzemajo nasproti sedanjemu sporazumu s Hrvati odklonilno stališče in govorijo ljudstvu, da je srbstvo zaradi tega sporazuma prišlo v nevarnost, se danes v uvodniku »V čem je prava nevarnost« peča tudi časopis »Napred — list za narod«:

»Če je imelo srbstvo neprijatelje v mejah te države, je bil ta neprijatelj brez dvoma centralizem. Samo njemu se imamo zahvaliti in samo pod njegovim okriljem je nesposobna in pogosto tudi brezvestna uprava v breme srbstva delala napake in grehe, od katerih niso nekateri niti izvzivali od Srbov. Moralnega kapitala, s katerim so Srbi in Srbija vstopili v skupno državo, ni zapravil nihče drugi kakor centralizem, ki je nas Srbe v očeh mnogih napravil za koristolovce in izkoriščevalce. Kritiki se je izvajal v imenu centralizma, povečeval se je iz dneva v dan ter je spravljal v dvom tudi svobodoumni duh Srbov, ki je preje vel v Srbiji, ter je odvajal od nje celo same Srbe iz drugih srbskih pokrajin. Sedaj je ta največji sovražnik Srbov padel in upamo, da se ne bo nikdar več dvignil. Padel je ravno v tem trenutku, ko grozi srbstvu nevarnost. Kdor skuša po tej poti izenačevati srbstvo s centralizmom, srbstvo, čigar moč ni nikdar bila in tudi zdaj ni v krutosti birokracije, temveč, kakor nekdanj, tako tudi zdaj in vedno v privrženosti do svobode zase in za druge in v širokogrudnem umevanju potreb in dolžnosti, ki jih zahteva skupnost, katere za nobeno ceno ne misli zožiti, temveč jo še bolj razširiti, in to ne s silo, temveč z uvajanjem svobode in pravičnosti, — zahteva od srbstva, da se zaburi v samoživno ekskluzivnost, da se izneveri poslanstvu, katerega je imelo in še ima v tem delu Evrope in kateremu je pošteno in s svetlim obrazom služilo tudi tedaj, ko je razpolagalo s manjšimi močmi, kakor jih ima sedaj v skupnosti s Hrvati in Slovenci.

S tem se seveda ne bodo strinjali tisti, ki so 20 let z lažnimi jugoslovanskimi etiketami jahali na centralizem in ki poskušajo sedaj, ko so jim vse štiri noge polomljene, ustvariti v svetu mnenje o nevarnosti propasti države, češ,

Trgovinski sporazum z Romunijo

Beograd, 21. decembra. AA. Dopoldne je minister za trgovino in industrijo dr. Ivo Andreš častnikarjem o trgovinskem in plačilnem sporazumu med Jugoslavijo in Romunijo izjavil:

Te dni so se končala v Bukarešti pogajanja med našimi in romunskimi trgovinskimi zastopniki, večeraj pa je veleposlanik v Romuniji z naše strani podpisal gospodarsko trgovinsko pogodbo med obema sosednjima državama. Zaradi spreminjenih razmer so bili odnosi glede trgovinske zamenjave med Jugoslavijo in Romunijo v neki meri prizadeti, tako da je bilo potrebno prilagoditi naše trgovinske odnose današnjemu položaju. Na obeh straneh je obstajala težnja, da se tudi v bodoče zagotovi medsebojna preskrba z surovinami in drugimi proizvodi, katerih nabava je danes otežkočena in ki so bili več ali manj tudi že doslej predmet medsebojne zamenjave. Težave, ki so ovirale hitro rešitev postavljenih vprašanj, so se nanašale v glavnem na ureditev plačevanja. V Romuniji je bil uveden pred nedavnimi nov režim za devize od izvoza blaga. Čeprav je bil odlok objavljen že septembra meseca, se njegovo praktično izvajanje začela šele te dni. Zaradi tega vlada negotovost glede tega, kako bo ta novi režim učinkovit, predvsem pa glede deviznih tečajev oziroma cen. Pod takšnimi pogoji se je smatralo za potrebno, da začasnoma preidemo s klirinškega plačevanja na devizni plačilni promet vse dotlej, dokler ne bomo imeli jasne slike o formiranju tečajev in izvoznih cen v Romuniji. Iz teh razlogov je bila zasilna trgovinska in plačilna pogodba sklenjena le za tri mesece, do konca februarja 1940. Med tem časom je določen sestanek obeh zastopstev zaradi določitve bodočih odnosov na podlagi klirinškega obrazca. Razen

da zamišljena državna ureditev vodi neposredno k razpadu države. Na kratko: po njihovem mnenju Hrvati prevzemajo federalizem, ker jim zagotavlja ustvaritev končnih ciljev separatizma, zaradi česar je nevarnost za skupno državno celino. Samo dve ali tri kratke opombe bodo zadostovale, da dokažejo vso neutemeljenost teh očitkov. Pri tem je treba vpoštevati čisto psihološki moment. Leta in leta so ti ljudje enačili sebe z državo. Ker jim je to prešlo v navado, ni čudno, da sedaj, ko so se znašli v težkem položaju, spravljajo v ta položaj tudi državo.

Kar se tiče separatizma, mislimo, da se iz naših 20 letnih izkušenj lahko napravi v tem pogledu najboljši uspeh. Ker se centralizmu ni posrečilo nagnati Hrvatov v separatizem, jih gotovo ne bo nagnal tudi federalizem, ki priznava njihovo posebno individualnost, njihove pravice in njihovo svobodo, z eno besedo vse, kar mora imeti kak narod v svoji državi.

Ko je pred dnevi nesporni predstavnik Hrvatov pred oboje poglavarja srbske pravoslavne cerkve izjavil, da sedaj lahko vsi zaidemo v jugoslovanstvo in to v jugoslovanstvo, ki se ne vsiljuje od zgoraj z dekreti, temveč ki izvira iz same narodove duše, kako bo potem jutri izgledalo še nadaljnje udarjanje v srbske živce ravno tistih, ki so vedno očitali Hrvatom pomanjkanje jugoslovanskega čustva ter jih sumničlivi kot separatiste? S tem nočemo reči, da med Hrvati sploh ne bi bilo separatističnega razpoloženja, toda njegov nosilec gotovo ni hrvaški kmečki pokret in tudi ne njegov predsednik dr. Maček. Zato je neobhodno potrebno, da napram njemu na tej strani nima nihče zadržanja, ki bi bilo slično tistemu, ki ga imajo na tej strani separatisti, kjer se je treba izogniti situaciji, ki jo hočejo ustvariti separatisti. Bila bi prava tragedija, če bi Srbi zapustili jugoslovanski teren v trenutku, ko stopajo nanj Hrvati. Dejansko bi bilo šele tedaj ogroženo tudi srbstvo in državna celina, ki je danes v teh težkih srbskih mednarodnih razmerah treba čuvati bolj kakor kdajkoli poprej v največjo korist tako Srbov, kakor tudi Hrvatov in Slovencev.

tega je določen tudi način uporabe klirinškega sklada, ki se izkazuje kot aktiva romunskega računa. Pri tem so upoštevane določbe dosedanjega sporazuma o kliringu, ki zdaj preneha veljati, oziroma likvidacija salda. Z ozirom na to se bo v bodoče to plačevanje med nami in Romunijo izvrševalo v svobodnih devizah.

Na ta način je olajšana v neki meri preskrba Romunije na naših tržiščih s surovinami, po katerih ima Romunija zdaj večje potrebe. S tem bi se doseglo uravnoteženje medsebojnega trgovinskega prometa in zagotovila preskrba nafte in njenih derivatov na eni strani tanina, železne rude in ostalega pa na drugi strani.

Cena bencinske mešanice

Beograd, 21. decembra. AA. V carsinskem oddelku finančnega ministarstva je bila danes dopoldne pod predsedništvom načelnika dr. Martina Pavliča seja odbora za nadzorstvo in uravnavanje cen bencinski mešanice, kakor to določa čl. 15 pravilnika. Na tej seji so bili razen članov odbora navzočni tudi izvedenci Narodne banke in generalnega ravnateljstva državnih železnic. Na njej so vsestransko razmotrili predlog zastopnikov industrijskih rafinerij nafte v zvezi s povišanjem cen surovin nafte v Romuniji. Pri tej priliki je bilo ugotovljeno, da je zahtevano povišanje cen bencinski mešanice za 20 par pri litru od strani industrijskih rafinerij z ozirom na zvišanje cen v Romuniji popolnoma upravičene. Odbor za nadzorstvo nad cenami bencinske mešanice je zaradi tega sklenil, da se cene tej mešanici zvišajo za 20 par pri litru in da to zvišanje cen stopi v veljavo 27. decembra t. l.

mer v belgrajskih organizacijah HSS. Na sestanku so sklenili, da bo lahko odbornik te organizacije samo tisti član, ki je pri obojih zadnjih poslanskih volitvah volil dr. Mačka. Na drugi strani pa se v Vojvodini vodi akcija med tankajšnjimi Nemci za vstop v HSS. V ta namen so že ustanovili posebno nemško organizacijo pristašev HSS.

Preureditev zdravniške službe v delavskem zavarovanju

Beograd, 21. decembra. m. V socialnem ministarstvu se je danes nadaljevala anketa, ki ji je namen, da izdela spremembo pravilnika o rganizaciji zdravniške službe pri Suzorju in pragmatiko za zdravniške uradnike Suzorja. V glavnem je anketa sprejela zahteve samoupravnih okrožnih uradov, ki so bile že predhodno pismeno dostavljene Suzorju.

Osebnosti

Beograd, 21. decembra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov sta na predlog prometnega ministra prestavljena: pri ravnateljstvu državnih železnic Ljubljana za kontrolorja 7. skupine na postajo Celje Janez Kušar, kontrolor postaje Videm-Krško in za kontrolorja sedme skupine Maribor-Studenec Karel Kokot, doslej na Pragerskem.

Beograd, 21. decembra. m. Upokojeni so: Hinko Janša, tehnični insp. gozdne uprave na Bledu; Vencelej Hanzlovski in gozdni upravi na Bledu ter Ludvik Fakner, davčni kontrolor na davčni upravi v Krškem.

Beograd, 21. dec. m. Za inspektorja zemljiške knjige na apelacijskem sodišču v Ljubljani je imenovan Julko Marčič, ravnatelj zemljiške knjige pri okrajnem sodišču v Ljubljani; za ravnatelja zemljiške knjige pri okrajnem sodišču v Ljubljani je imenovan Franc Kuštrn, pisarniški uradnik pri okrajnem sodišču v Ljubljani. V 6. skup. je napredoval Bogdan Jereb, nam. drž. tož. 7. skup. v Celju.

Beograd, 21. decembra. m. S kr. ukazom je imenovan disciplinsko sodišče pri apelacijskem sodišču v Ljubljani. Za predsednika je bil imenovan dr. Vladimir Golia, predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani, za podpredsednika dr. Lavo Mastnak, podpredsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani. Člani tega sodišča so: dr. Lavo Mastnak, podpredsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani ter apelacijski sodniki dr. Erik Eberl, Vinko Strasser, dr. Milko Kranjc, namestniki dr. Jakob Prešern, dr. Maks Juvan, Franc Kovač, dr. Andrej Dolinar, apelacijski sodniki v Ljubljani.

Posveti o novem volivnem zakonu

Beograd, 21. decembra. m. Zaradi današnje popoldanske vladne seje je bilo dopoldne več sestankov članov kr. vlade, ki so izmenjavali misli predvsem o novem volivnem zakonu. Tako so se sestali najprej podpredsednik vlade dr. Maček, pravosodni minister dr. Markovič in minister dr. Konstantinovič. Po tej konferenci se je v predsedstvu vlade sestala odbor, ki preučuje pripravljene načrte novega volivnega zakona in pripravlja njegovo končno redakcijo. Na seji so bili predsednik vlade Cvetkovič, podpredsednik vlade dr. Maček ter ministri dr. Krek, dr. Šutej, dr. Markovič, dr. Smoljan in dr. Konstantinovič.

Beograd, 21. dec. m. V zvezi z novim volivnim zakonom posamezne opozicijske skupine kljub temu, da je že splošno prevladovalo stališče, da je pred poslanskimi volitvami treba izvesti še državno preureditev v drugih krajih in se s ustanovitvijo banovine Hrvatske ne ustavi na pol poti, še vedno razpravljajo o poslanskih volitvah ter se nanje tudi živahno pripravljajo. Tendence vseh opozicijskih skupin je ta, da bi šle na volitve skupno proti bloku, ki zagovarja in brani sporazum s Hrvati. S tem vprašanjem so se pečali na svojih sejah tudi predstavniki demokratov in JNS. V ta namen so bili izvoljeni posebni odbori, ki že zdaj pripravljajo vse potrebno za prihodnje volitve.

Srbstvo v vladi prešibko zastopano — pravi »Srbski glas«

Beograd, 21. decembra m. Današnja številka »Srbskega glasa« objavlja uvodnik, v katerem zahteva močnejšo vlado. Svoje zahteve utemeljuje z notranjepolitičnimi in zunanjepolitičnimi razlogi, predvsem pa, da je srbska stran v vladi preslabo zastopana.

Srbske stranke v Hercegovini za enoten narodni blok

»Belgrajska Politika« poroča 20. t. m. iz Mostarja: V pisarni odvetnika dr. Pere Mandića je bil sestanek zastopnikov demokratske stranke, JNS, Zbora, radikalne stranke in zemljoradnikov zaradi skupnega nastopa političnih strank v Mostarju in Hercegovini, da se zbere vse zdrave konstruktivne narodne sile. Dno 20. t. m. dopoldne so zastopniki strank izdali sporočilo, kjer navajajo vzroke, zakaj so se sešli, ter natančno svoje sklepe, ki se glase: »Da bi se v usodnih mednarodnih dogodkih, ki pretresajo ves svet, ter v velikih dogodkih ter izjemnih razmerah notranje preureditve naše države ohranila enotnost Jugoslavije ter svoboda naše države, da bi jugoslovanska misel in volja vseh rodoljubnih in poštenih sinov Jugoslavije mogli priti do svojega polnega izraza ter da bi se ta misel v svoji polni moči mogla uspešno zoperstaviti vsem razdiralnim težnjam ter nevarnostim, ki ji groze, popolnoma vodstva vseh naših strank in gibanj, da se v tem duhu in namenu vzdignemo ter pomire, da odvržejo od sebe vse, kar je osebnega in kar jih razdvaja ter da se zedinijo v enoten narodni blok. Mislimo namreč, da je v današnjih razmerah samo tako mogoče za zaupanjem iti naproti usodnim dogodkom za rešitev enotnosti in svobode naše jugoslovanske domovine. Upamo, da bo ta naš poziv, ki je v soglasju z oločno željo naših strankarskih pristašev iz vseh krajev, našel popolno in ustrezajočo razumevanje pri naših strankarskih vodstvih ter da bodo naša strankarska vodstva v ustvarjanju te zdrave zamisli dala potrebno nujnost ter jo v najkrajšem času uresničila v splošnem narodnem interesu.

O pokristjanjenju nižkih muslimanov

Sarajevska Muslimanska svjest piše, da je carigrajska list »Jeni Sabah« ponatisnil članek belgrajskega lista »Vreme« od 16. novembra, ki je poročalo, kako je bilo krščenih ter v pravoslavlje sprejetih 40 muslimanov iz Niša, kar se je zgodilo ob navzočnosti pravoslavnih svečnikov ter zastopnikov državnih oblasti. Turški list »Jeni Sabah« protestira zoper to in pravi, da so niški muslimani celih 600 let varovali svojo vero. Če pa zdaj prestopajo v pravoslavlje ter se tako posrbujejo, je bila temu vzrok sila, ki jih je naglala k temu. Muslimanska svjest nadalje veli, da tista številka »Vremena«, ki je prinesla citirano poročilo, ni bila namenjena Jugoslaviji, temveč le inozemstvu, ker bi bil sicer med muslimani Jugoslavije nastal strašen odpor, če bi zvedeli za tisto, o čemer je poročalo »Vreme« glede prestopa 40 niških muslimanov v pravoslavlje. — Po našem mnenju ni nobenega vzroka za kako razburjenje, če so se niški muslimani prostovoljno odločili za prestop.

Srbska društva v Bosni zoper muslimanski Gajret

Sarajevska Jugoslovanska pošta poroča, da so srbska kulturna in nacionalna društva v Sarajevu dne 18. t. m. sprejela resolucijo, ki v njej z ozirom na ureditev države v pogledu Bosne in Hercegovine zavzemajo docela drugačno stališče kakor pa ga je zavzelo muslimansko kulturno društvo Gajret, ki se je izreklo za avtonomijo Bosne. — Kakor znano je muslimansko društvo Gajret bilo od svojega početka vedno na jugoslovanski nacionalni liniji.

Belgrajske novice

Beograd, 21. decembra, m. Novi angleški poslanik na našem dvoru Ronald Campbell je danes obiskal podpredsednika vlade dr. Vladka Mačka. Bolgarski poslanik dr. Popov je bil sprejet pri trgovinskem ministru dr. Andreju.

Beograd, 21. decembra, m. V današnjih »Službenih novinah« je objavljen pravilnik o načinu izplačila prejemkov državnim plačnikom v mobilnem in vojnem stanju, nadalje pravilnik za izdajo uredb o ustanovitvi zavoda za preizkuševanje in kontroliranje pojedeljskih strojev in naprav.

Beograd, 21. decembra. AA. Minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenovič je sprejel danes dopoldne v svojem kabinetu senatorja Uroša Krulja, Franja Smodeja, Alojzija Mihelčiča in Vaso Gluša.

Beograd, 21. decembra. AA. Ministrski predsednik Dragiša Cvetkovič je dopoldne sprejel romunskega veleposlanika na našem dvoru Viktorja Caderea. Pri tej priliki je romunski veleposlanik izročil Dragiši Cvetkoviču visoko romunsko odklovanje za zasluge. S tem ga je odlikoval romunski kralj Karel II.

Balkan se ne boji Sovjetov

Zürich, 21. decembra. t. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja brzojavno poročilo iz Beograda, v katerem pravi, da v Beogradu bolj mirno presojajo balkanski položaj v kolikor tiče Nemčije, Italije in Sovjetske Rusije.

Sovjetska Rusija da nikakor ne želi, da bi se na Balkanu zapletla v vojno, kar bi bilo neizbežno, ako bi napadla Romunijo, kateri so Anglija, Francija in Turčija dali obvezno obljubo takojšnje pomoči. Sovjetska Rusija pa je po napadu na Finsko izgubila mnogo na svojem ugledu. Tudi obnašanje sovjetske armade napram južnemu odporu Fincev ni sovjetskega ugleda nikakor povečalo. Na Balkanu so začeli sovjetsko armado malo ceniti. Sijaj, ki je do sedaj žarel okrog srdeče armade, se je razblinil. Romunija in Turčija gledata danes z mnogo lažjim srem nasproti morebitnemu sovjetskemu napadu.

Nemčija na drugi strani ima največji življenjski interes na tem, da ostane jugovzhod, ki je gospodarsko skladišče za blokirano Nemčijo, miren in izven vojnih viher. V Beogradu so prepričani, da bo Nemčija izvajala pritisk na Sovjetsko Rusijo, naj pusti balkansko področje pri miru.

V Beogradu računajo tudi z Italijo, zaključuje švicarski časnikar, ki se podpisuje z wg., da čir na jugovzhodu Evrope ni vnevarnosti.

Italija se prizadeva za „trozvezo“ Italija-Jugoslavija-Madžarska

Budimpešta, 21. decembra. b. V diplomatskih krogih se širijo govornice, da se vodijo pogajanja med Italijo, Jugoslavijo in Mađarsko glede skup-

nega nastopa proti razširjanju komunistične nevarnosti na Balkanu. Številni opazovalci so mnenja, da bo prišlo do sklenitve paktov o medsebojni pomoči. Potrdilo te domneve se več ali manj vidi v članku diplomatskega dopisnika agencije Stefani, ki piše o italijanski pomoči Španiji in med drugim pravi: V interesu Evrope bo Italija prav tako ščitila red in mir na Donavi kakor na Balkanu. Če se bo to uresničilo, potem bo brez dvoma prišlo do trojne zveze, h kateri bodo pristopile še druge jugovzhodne evropske države. Mađarski politični krogi pa dvomijo, da bi Mađarska zaradi skupne meje s Sovjetsko Rusijo takšen načrt podpirala, četudi bi imela najboljšo voljo za to.

Proti rovarjenju Kominterne

Budimpešta, 21. decembra. b. Po zadnjem govoru italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana in ker vedno bolj kaže, da se bo spor na severu Evrope razširil, se je v balkanskih državah in prestolnicah pričela opazovati živahna diplomatska delavnost. Dejstvo, da se Italija oddaljuje od načrta balkanskega bloka, je vzbudilo v balkanskih državah gotovo opreznost, čeprav naporji za ohranitev skupnega miru niso bili doslej zmanjšani. Mađarski list »Nemzetiek« poroča, da v balkanskih prestolnicah vedno bolj prevladuje načelo balkanske doktrine, da naj se z Balkana izrine vpliv tujih velesil. Komunistične in »proti-imperialistične« demonstracije, do katerih je prišlo v posameznih balkanskih državah, je spraviti v zvezo v zvezo s spletkarjenjem nekaterih velesil na Balkanu.

Ameriške države bodo energično preprečile kršitev nevtralnosti svojih voda

Washington, 21. dec. AA. Reuter: Izvedelo se je, da bodo skupno deklaracijo 21 ameriških republik poslali vojskujočim se strankam najbrže v petek. »Associated Press« je izvedela, da bo deklaracija vsebovala kategorično izjavo, da so ameriške republike pripriljene posesti tudi po drugih ukrepih, ne samo diplomatskih, da zajamčijo spoštovanje nevtralnega pasu. List pravi dalje, da se bodo takoj po božiču sestali zastopniki vseh ameriških republik, da prouče skupne ukrepe, ki naj jih izdajo spričo tega, da so ladje bojujočih se držav priplule v ameriške luke. Eden izmed predlogov zahteva, da se morajo vse vojne ladje, ki se zatečejo v ameriške luke, avtomatsko internirati, drugi predlog pa zahteva, da se vojnim ladjam, ki bi bile poškodovane v kateri bitki in bi se zatekle v ameriško pristanišče odkloni vsaka pomoč in da se jih pozove, da zapuste luko ali se pa internirajo. Pri večerajšnjem sprejemu časnikarjev je zunanji minister USA izjavil, da bodo vse ameriške republike prav kratkem izdale ukrepe o zavarovanju nevtralnega pasu.

Tajna potopitve »Admirala Spee«

Paris, 21. dec. t. Reuter. Nekl francoski admiral se je ob priliki potopitve nemške oklopnice

Izgube in žrtve na morju

Nemški parnik z izseljenci potopljen

Kopenhagen, 21. dec. t. Reuter. Danski listi poročajo iz Letonske, da je velik nemški potniški parnik »Gneisenau«, ki je zapustil Rigo dne 2. decembra z velikim številom nemških izseljencev, postal žrtev torpeda iz »nepoznane podmornice«. Nekateri menijo, da je zadel ob mino. Preiskava še ni ugotovila vzroka nesreče, ki je zahtevala toliko smrtnih žrtev. Saj je bilo na ladji okrog 900 potnikov — izseljencev iz Rige. Potniki, kakor posadka ladje so najbrž utonili, ker od nikoder ne javljajo, da bi jih kdo rešil. Samo nekaj so jih pobrali ribiči, ki pripovedujejo, da je nenkrat nastala strašna eksplozija, ki je ladjo zavila v morje ognja. Ladja se je med groznim trčenjem pogreznila v morje v petih minutah, tako, da niso mogli spustiti rešilnih čolnov. Med potniki je bilo tudi večje število članov prostovoljne delovne službe, ki imajo organizacijo preseljevanja baltičskih Nemcev v rokah.

Bombe na drugem nemškem parniku

V Rigi nadalje potrjujejo, da so na potniški ladji »Sierra Cordoba«, ki je prevažala izseljence iz baltičskih držav, še pravočasno našli zažigalne bombe. Odstranili so jih pravočasno, da se nesreča ni zgodila. Po Rigi pa so krožile najbolj pestrre razlage o tej zadevi, ki je v vseh odgovornih nemških in latiških krogih vzbudila kar največje presenečenje in sprožila zelo obsežne policijske preiskave.

Kako je bil potopljen

»Columbus«

Newyork, 21. decembra. AA. DNB: Včeraj, v sredo, je priplulo v Newyork z ameriško križarko »Tuscaloosa« 539 mornarjev in potnikov s parnika »Columbus«, ki ga je potopilo lastno moštvo. Med njimi je tudi 9 žensk. Vse so začasno poslali na izseljenski otok Ellis-Island. Ameriška oblastva so odredila, da ima moštvo ladje veljati kot posadka potopljene trgovske ladje vojskujoče se stranke in da ima zato pravico ostati na otoku 60 dni, a morda tudi več, če bi bila njihova vrnitev v domovino nemogoča. Poveljnik križarke »Tuscaloosa« je že v tork s poročil po radiu podrobnosti o koncu »Columbusa«. Križarka je opravljala patrolno službo za varstvo nevtralnosti in je ob 14.50 ameriškega časa opazila neki angleški rušilec 420 milj od rtiča Delaware. V tem času je bila »Tuscaloosa« v brezlični zvezi s »Columbusom«, katerega kapitan je sporočil poveljniku križarke, da misli svojo ladjo potopiti. Moštvo je bilo že odprlo ventile, da je skoznje vdrla voda, prižgalo vžigalne vrvice in pripravilo rešilne čolne, oskrbljene z najpotrebnejšim živežem. Colne so v redu spustili v morje, takrat je pa že plamen zajel vso ladjo in gosti oblaki dima so se jeli valiti pod nebo. »Tuscaloosa« je sprejela vse rešence brez nezdode. Rešilne čolne so pustili na morju. Pozneje so ugotovili, da pogrešajo 2 kurjaca. Poveljnik »Tuscaloosa« je takoj odredil, da se rešencem razdele tople jedi in cigarete in da se jim pripravijo tople kabine. Poveljnik »Tusca-

»Admiral Graf Spee« izrazil, da se čudi, da je kapitan ladje privolil v to, da se sama uniči, ko vendar za to ni bilo nobene stvarne potrebe. Oklopnica je bila sposobna za plovbo in za borbo. Kapitan in nemška vlada sta vedela, da čakata pred pristaniščem samo dve mali križarki »Ajax« in »Achilles«, velika križarka »Cumberland« takrat še ni priplula pred Montevideo. Velike angleške in francoske oklopnice pa so bile takrat še zelo daleč proč od Montevidea — za poldrugi dan plovbe, je dejal admiral — in bi bila nemška oklopnica potemtakem lahko sprejela borbo z manjšimi in slabejšimi ladjami, mesto, da se je sama uničila. Francoski admiral je pristavil, da so morali za takšen konec nemške oklopnice obetovati povsem drugi razlogi.

Oslo, 21. decembra. AA. DNB: »Norskstelegrammbiro« je sporočil, da je neka danska ladja priplula v Egersund z 8 možmi britanske posadke neke že prej potopljene ribiške ladje. To ladjo so potopili nemški letalci, zdaj se je pa izvedelo, da gre za ribiško ladjo »Trinidad«.

Newyork, 21. decembra. AA. Reuter: Angleški konzulat v Newyorku sporoča, da je od začetka vojne bilo potopljeno samo 0.25% tonaže ladij, ki so vozile čez Ocean.

loose« je še dodal, da je bilo na njegovi ladji bolj malo udobnosti za toliko ljudi, da so pa vse te nevedčnosti prestali s prijateljskim sodelovanjem.

Amsterdam, 21. decembra. b. Britanska potniška ladja »Samaria« je v megli zadel v drugo britansko ladjo. Obe ladji sta močno poškodovani. Ladja »Samaria« bo morala na daljše popravilo v luko. Prav tako sta včeraj trčili skupaj britanski ladji »Mansfield« in »Werksope«, ki sta tudi močno poškodovani. Nekaj mornarjev je bilo poškodovanih.

Oslo, 21. decembra. AA. Reuter: Od moštva parnika »Marsa« edino kapitan ni ranjen. Ladja se je potopila v 5 minutah.

Hitler čestita Stalinu

Berlin, 21. decembra. AA. DNB: Državni kancler Hitler je poslal Stalinu za njegov 60. rojstni dan sledečo brzojavko: O priliki vaše 60 letnice vas prosim, da sprejmete moje najiskrenejšje želje. Z njimi so združene tudi moje najboljše želje za vašo osebno srečo kakor za srečno bodočnost naroda prijateljske Sovjetske zveze. Tudi nemški zunanji minister v. Ribbentrop je poslal Stalinu čestitke k njegovemu 60 letu starosti.

Nemčija meni, da Anglija želi zaplesti severne države v vojno

»Völkischer Beobachter« sviri nevtralne države

Curlh, 21. dec. b. Berlinski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je današnji »Völkischer Beobachter« objavil članek, v katerem pravi, da male države v Evropi stojijo pred težko zgodovinsko odločitvijo. Nekateri izmed njih, kakor Daneka, Norveška, Nizozemska in Belgija se za zadovoljile s papirnatiimi protesti proti blokadnim ukrepom, pa četudi se je na nje izvajal najhujši pritisk Velike Britanije. Kritiziralo se je stališče malih držav, ki v Zenevi niso izkoristile prilike, da nastopijo skupno za svoje interese. Obetojata dve tolmachenji zaradi njihovega mirnega zadržanja: ali ei niso upale nastopiti proti angleškim zahtevam, ali pa niso hotele protestirati zaradi tega, ker so se odrekle svoje svobode.

Nemčija mora v lastnem interesu zahtevati red v mejah njenega najbližjega zemljepisnega področja, ki spada takorekoč v njen življenjski prostor.

V mednarodnem življenju po mnenju člankarja ni brezpogojne svobode, kar mora biti vsakomur popolnoma jasno in razumljivo. Prav tako jasno je, da se mora mali narod prilagoditi svojem večjemu sosedu vsaj v gospodarskem oziru.

Nasprotovanja Češko-slovaške in Poljake, ki sta hoteli iti po svoji poti in proti nemškim interesom, je imelo za obe državi neizbežne posledice. To je pouk, ki ga morajo vse male države vzeti v vednost.

V okopih na zapadu

Berlin, 21. decembra. AA. (DNB.) Na zahodnem bojišču je bilo v glavnem mirno. Tudi artilerija se je zelo malo udeleževala. Tu pa tam so se pojavile patrrole. Nad bojiščem so letala izvedla nekaj ogledniških poletov. Nad Pirmasensom je prišlo do spopada med enim nemškim in enim francoskim letalom. Francosko letalo je bilo po krajšem boju zbito na tla. Dva pilota in njun spremljevalec podčastnik, ki so bili v boju ranje, ni, so ujeti. Nemška letala so nadaljevala s svojimi poleti nad Severnim morjem.

Nemški vojniki na zahodni fronti celo v prvih vrstah lahko danes gledajo filme. V ta namen so na fronto poslali 37.000 filmskih aparatov. Filmi so prirejeni tudi za prav majhne kladare. Več ko 700 filmskih avtomobilov prinaša na zahodni fronti najnovejše filmske posnetke z bojišča in ostalega sveta.

Paris, 21. decembra. AA. (Havas.) Znano je, da so bili ob holandski in belgijski meji že od prej zbrani gotovi nemški vojaški oddelki, toda do današnjega dne še ni bilo opaziti nobenega premikanja teh čet. Izvedena je bila koncentracija nekaterih motoriziranih oddelkov in v začetku novembra se je zdela, da se sovražnik pripravlja na večjo ofenzivo. Toda do tega napada ni prišlo in je položaj, kar se tiče teh vojaških oddelkov, ostal še dalje isti. Edino od novembra sem so se nekoliko premaknili nekateri sovražni oddelki.

Na zahodnem bojišču je bilo v glavnem mirno in brez posebnih dogodkov. Udeleževali so se le tu in tam ogledniški oddelki in ponekod tudi topništvo. Najživahnije je bilo ob bregovih reke Saare. Letalci so povečini počivali.

Usoda nemške manjšine v Italiji

Rim, 21. dec. AA. Stefani: Sporazum, sklenjen med fašistično vlado in nemško narodno socialistično vlado o izselitvi nemške manjšine iz pokrajine Bolzano ter področja Udin, Trente in Belluna, se glasi: »Na podlagi sporazumov, do katerih je prišlo med nemško in italijansko vlado, je vse do polnoči 31. decembra dano na prosto izbiru pripadnikom nemške manjšine v pokrajini Bolzano in ostalih zgornj omenjenih področjih, ali hočejo postati nemški državljani in se vrniti v domovino, to je v nemški rajh, ali pa dalje ostati italijanski državljani, nastanjeni v zgornj omenjenih pokrajinah s tem, da ohranijo vse pravice in vse dolžnosti.«

Sporazum dalje pravi, da bodo osebe obeh spolov izpolnile bele ali rumene pole, in sicer bele, če hočejo biti italijanski državljani, in rumene, če hočejo postati nemški državljani. Sporazum sta podpisala državni podtajnik v notranjem ministru Buffarini in šef nemške policije Himmler.

Naseljevanje Nemcev na Poljskem

Krakov, 21. decembra. b. Prvi posebni vlak, v katerem je bilo 120 Nemcev iz Sovjetske Rusije, je prispel iz Volinije. Ti Nemci se vračajo v svojo domovino po sporazumu, ki sta ga sklenili Nemčija in Sovjetska Rusija. Do nadaljnjega bodo ostali v Krakovu.

Drobne novice

Rim, 21. decembra. AA. Stefani: Predsednik vlade Mussolini je danes sprejel številne starše, ki imajo po več otrok. Pri tej priliki je razdelil zlate in srebrne kolajne. Razen tega je razdelil tudi različne vsote denarja in zavarovalne police. Mussolini je imel tudi govor, v katerem je pozdravil zastopnike družin s številnimi otroci. Nagrajenih je bilo 180 družin, ki imajo skupno 1624 otrok. Nagrade znašajo nekaj več kot en milijon lir. V imenu družin se je Mussoliniju zahvalil predsednik zveze mnogočlanskih družin, Borghese. Povedal je, da zveza šteje 579.000 družin s 5.799.510 otroci.

Budimpešta, 21. dec. AA. DNB. Vojno ministstvo je objavilo odlok, po katerem se morajo po vseh večjih stanovanjskih poslopih zgraditi zavetišča za primer letalskega napada.

Tokio, 21. dec. AA. Havas. Nemški veleposlanik Ott ter več članov nemškega veleposlaništva so poklicani v Berlin. Odpotovali bodo v najkrajšem času. To vest objavljajo list »Kokumun Simbun«.

Oslo 21. dec. AA. Reuter. Na Norveškem se je ustanovil ženski prostovoljski zbor, ki bo pomagal pri morebitni mobilizaciji.

Kodanj, 21. dec. AA. Havas: Organi GPU so aretirali v Mankowiczu na Poljskem grofica Rozalijo Potocko. Grofica Potocka je potomka ene najslavnnejših poljskih rodbin.

Rim, 21. dec. AA. Stefani: Davi ob sedmih je odletelo z letališča Guidonia italijansko letalo ter e tem odprlo redni poštni letalski promet med Rimom in Rio de Janeiro. Pošto letalo bo opravljalo to službo vsak teden enkrat. Italijansko letalo, ki je davi odletelo z letališča Guidonia, bo prišlo v Rio de Janeiro na sveti večer. Isti dan bo prišlo v Rim letalo iz Ria de Janeiro.

Krščanske besede miru

Sredi cele vrste izjav državnikov obeh vojskujočih se taborov, ki razlagajo, kakšen cilj zasledujejo s svojo vojno, se je oglasil sedaj eden najboljših in najplemenitejših državnikov sodobne Evrope, predsednik portugalske vlade Salazar, ki je v svojem govoru v portugalski narodni zbornici obravnaval to vprašanje na način, ki je edino vreden krščanskega in kulturnega človeka na odgovornem mestu.

Izvajanja Salazarja niso bila naperjena proti nikomur, pač pa pomenijo resen opomin vodilnim možem tako na tej kakor na oni strani, da naj dobro premislijo vojne cilje, ki si jih postavljajo in vsemu svetu razglasaajo. Zakaj — to jasno sledi iz govora predsednika portugalske vlade — če bi se uresničili ti cilji, potem zastoj pričakujemo miru, ki bi svet resnično pomiril in mu dal novo lice. Zmaga kot taka — tako ugotavlja Salazar — še ne ustvarja miru, ampak še poveča strasti: željo po maševanju na eni in onemogo jezo na drugi strani. Nemški tisk si predstavlja nov red na svetu na ruševinah britskega imperija, dočim zapadna zaveznika oznanjata mir, ki bi se naslanjal na uničenje nemške države. Na ta način se nahajamo slej ko prej v območju rešitev, ki so učinek gole sile, ne pa na območju pravstvenega reda, ki zahteva, da se sila omeji.

Zakaj mir, pravi Salazar, je predvsem plod novega duha, sile, ki si sama postavi meje in zna žrtvovati svoj poseben la-stni interes višjemu interesu. Iz dosedanjih izjav obeh vojskujočih se taborov pa nikakor ne razvidimo, kako bi se mogel ustvariti tak mir, da bi se po zmagi vojske oglasila nravnstvena vest odgovornosti vseh za skupni blagor Evrope, ki zna točno ločiti lastne pravice od pravic drugih, ki se morajo brezpogojno spoštovati, naj zmaga ta ali ona stranka.

»Če me kdo vpraša,« je izjavil Salazar, »zakaj pa smo se potem bojevali, mu morem odgovoriti le, da jaz gotovo nisem kriv vojne, če jo je pa kdo začel, se mora zavedati, da zmaga, ki je odvisna zgolj od sile, ne daje nikomur pravice, da se pogazi skupni interes evropskih narodov in človeštva sploh, da se namreč mora na vsak način ohraniti in okrepiti krščanska omika, ki edina zagotavlja skupni blagor ali to, kar sem imenoval najvišji interes Evrope.«

Obstajajo na svetu višji interesi, kakor so interesi bodisi zmagovalnih, bodisi premaganih narodov. Ti interesi nikakor niso nekaj v zraku v sečega, ampak so čisto določeni in je od njih odvisen tudi blagor zmagovalnega naroda, ker brez tega najvišjega interesa tudi posamezni interesi evropskih narodov slejkoprej prepadejo. Cim bolj je Evropa doslej v tem oziru grešila, ko je zapravljala dragoceno nravnstveno dediščino svoje krščanske omike, tem bolj bo treba odslej braniti in uresničevati te vrednote: resnico, čast in nravnstveno vzajemnost ter socialno odgovornost.

»Samo tame« — vzklika Salazar — »kjer posamezne sile Evrope tekmujejo med seboj, da se doseže ta cilj, to je upostavitve osebnega človekovega dostojanstva, socialna pravičnost, ki bo ustavila osiromaševanje širokih ljudskih slojev in vzajemno sodelovanje vseh omikanih držav, moremo borbo imenovati plemenito in vredno žrtve. Tam pa, kjer hočejo samo zmago enega egoizma nad drugim, nadomestitev ene nadvlade z drugo, zmago enega samega interesnega kroga, tam moremo govoriti samo o brezumnem klanju, v katerem se ogromne dobrine žrtvujejo tragično ne zato, da bi se upostavil novi red, ampak da se nadaljuje ali še poglobi stari nered in da se sejejo nova in še hujša semena sovraštva in zavisti.«

»Zato« — tako je nadaljeval Salazar — »je danes, ko vlada na mogočni utrjeni črti med obema taboroma nekakšen mir, nujno potrebno, da državniki ne razmišljajo o tem, na kakšen način si bodo delili plen, ampak o tem, kaj je v resnici skupni blagor evropske družine narodov in kako bi se mogel doseči na podlagi žrtve, ki so po svoji naravi plemenite in zahtevajo velikodušnost od obeh strani, to se pravi tudi od one, ki zahtevajo te velike žrtve, vzame nase težko odgovornost, da te žrtve uporabi za ustanovitev resnično novega reda.«

Tem besedam, ki jim ni ničesar dodati — tako zelo ustrezajo krščanski zavesti in resnični omiki — je Salazar dodal tudi zelo važno in resno ugotovitev o najglobljih vzrokih sedanje vojne. Salazar je namreč dejal, da je med temi vzroki na enem prvih mest

hipertrofija sodobne države, to je, da je država moč tako zelo narasla v nezdravo vzemogojnost, da je množica popolnoma zasuznjena državnemu kapitalizmu, ki se izgovarja s potrebo kolektivne obrambe. Državni premoči odgovarjajo torej prava proletariatska naroda, ki ima čedalje manj pravice.

Pa tudi s samega gospodarskega stališča — je dodejal Salazar — razmere vsakdanjega življenja pospešujejo omejitve osebnega dostojanstva in svobode, tako da gre s opadanjem politične morale vzporedno tudi gospodarsko propadanje.

Francija skuša ustanoviti fronto na jugovzhodu

Berlin, 21. decembra. t. (United Press.) V »Frankfurter Zeitung« je izšel pod naslovom »Pogled na jugovzhod« članek, v katerem razmotriva pisec o delovanju francoske diplomacije v zvezi s položajem na evropskem vzhodu in jugovzhodu. List pravi, da je stališče francoske vlade do Sovjetske Rusije danes takšno, da Francija ne čuti nobene potrebe, da bi svojo zavezniško pogodbo s Sovjetsko Rusijo odpovedala. Prav tako da misli tudi Anglija, o kateri so napovedovali, da hoče prekiniti odnose s sovjetsko vlado. Seveda pa obe vladi svoje stališče lahko spremenita, ako bi to zahtevale okoliščine. Potem nadaljuje člankar:

»V zvezi s stališčem do Sovjetske Rusije se v Franciji še dalj časa pojavljajo pogovori, kako bi bilo mogoče kje drugje dobiti fronto, kjer bi Francija mogla zastaviti svojo armado. Okamenela fronta na zahodu to onemogočuje. Francoski se ozirajo po jugovzhodnem zemljevidu. Tamkaj da je možnost za kakšno fronto proti Nemčiji. Takoj v začetku vojne da je odpotoval francoski general Weygand v Sirijo, kjer je prevzel vrhovno poveljstvo nad »zhodno armado«. Francija zaradi tega želi, da bi se odnošaji med Turčijo in Sovjetsko Rusijo poslabšali, da bi prišlo do fronte tudi na vzhodu.«

Budimpešta, 21. dec. AA. DNB. Včeraj je bila ratificirana mađarsko-japonska prijateljska pogodba ter pogodba o kulturni vzajemnosti, ki je bila podpisana 15. novembra 1938.

Gospodarstvo

Dohodki naših železnic

Račun rentabilnosti naših ali katerih koli prog v državi ni tako preprost. Kajti ne vemo ne za dohodke in ne za izdatke, ki jih imajo posamezna ravnateljstva. Včasih se je pri kontroli dohodkov točno obračunavalo, koliko odpade od posameznih prevozov na posamezna ravnateljstva — ali celo na posamezne proge, danes vsega tega ni. Se celo pri izdatkih, kjer je dosti lažje ugotoviti, koliko potroši eno ali drugo ravnateljstvo za obratovanje svojih prog, ni takih podatkov. Da se vrže vse skupaj v en koš, so poskusile železniške uprave tudi že po drugih državah, vendar so uvideli, da je potrebno voditi ločeno knjigovodstvo ter evidenco o efektu o uspehih in enem ali drugem področju. Primerjava je zdrava, potrebna in koristna.

Na podlagi objavljenih bilančnih in statističnih podatkov nam je za našo državo nemogoče neposredno dognati, v koliko so železniške proge v posameznih ravnateljstvih rentabilne ali ne — vendar se da na podlagi tega materiala po ovinkih izračunati, koliko dohodkov ter izdatkov ima posamezno ravnateljstvo. Po železniški statistiki vemo, koliko je prešla železnica za prevozniki potniški kilometer in koliko za prevozniki neto-tonski kilometer. Prav tako vemo, koliko je bilo v posameznih ravnateljstvih prevoznih neto-tonskih in potniških kilometrov.

Dohodki v letu 1937 v znesku 2.410.000.000 da se porazdelijo po tem računu po posameznih ravnateljstvih takole (vse v milij.):

	Bgd.	Zgb.	Lj.	Sub.	Sar.	Vsota
potniških km	597	720	449	772	286	2.824
donos po 21.3 par za km	127	153	96	164	61	601
torov neto-ton	476	984	602	619	535	3.216
donos po 50 par za km-tono	238	492	301	309	268	1.608
skupaj milij. din	365	645	397	478	329	2.209

	Bgd.	Zgb.	Lj.	Sub.	Sar.	Vsota
Pribitek od pristojbin v odstotkih	16.4	29.3	18.0	21.4	14.9	100
v milijonih din	33	58	37	43	30	201

Skupno milij. din 398 703 434 516 359 2.410

Ta razdelitev zahteva še neke popravke — navzgor in navzdol. Po uradni statistiki o medsebojnem razmerju polno plačanih kart in kart po znižani voznini je to razmerje v Sloveniji mnogo bolj neugodno kot drugod.

Pri tovrstnem prometu je treba upoštevati, da prevažamo mnogo premoga in drv, kjer ne doseže železnica povprečnih dohodkov, tako imenovanega režijskega stavka — pa imamo manj prevozov žita, moke in podobno, kjer železnica zasluži. Nasprotno pa imamo pozitivne postavke v tranzitnem prometu, kjer je malo dela, nikakega ranžiranja ali prevzemanja, pa prevažamo cele vlake na debelo. Tudi kvaliteta blaga je tu povetini taka, da je nad režijskim stavkom.

Zveza Industrijev

Dne 20. t. m. je bila seja uprave Zveze Industrijev, na kateri je bilo podano predvsem poročilo o vprašanju zadostne preskrbe industrije s surovinami. To vprašanje preskrbe industrije s surovinami je treba obravnavati v vsi resnostjo in sporazumno s prizadetimi industrijskimi panogami na posebnih anketah. Kr. vlada si resno prizadeva, da se zagotovi preskrba naše industrije z omnimi surovinami, ki jih moramo uvažati iz inozemstva, zlasti iz deviznih držav. Med drugim se sedaj dela na tem, da se izvrše tudi stari zaključki za dobavo tekstilnih polidestekov iz Nemčije. Na splošno se je položaj glede nabave surovin znatno izboljšal. V bližnjem času se nam obeta davčna reforma, po kateri bodo plačevala družbeni davek tudi ona podjetja, ki so dozdaj zavezana pridobinili, ako presega njih letni promet 2 milijona din, odnosno po neki verziji celo nad 1 milijon din. Pripravlja se tudi uredba o kontroli cen, glede katere je potrebno, da se v upravljanju obravnava vsestransko objektivno ter, da se pri tem ne upoštevajo le interesi potrošnikov, temveč obenem tudi upravičeni interesi proizvodnje in legalne trgovine.

Iz poslovnega poročila, ki ga je podal g. dr. Adolf Golla, glavni tajnik, posnemamo, kako številne so bile intervencije glede vprašanja surovin. Zveza industrijev se je zavzemala za sklicanje ankete zaradi sistematičnega obravnavanja vprašanja surovin. Ministrstvo trgovine in industrije se je odločilo obravnavati vprašanje surovin na anketah ločeno za posamezne industrijske panoge. Prva taka anketa je obravnavala vprašanje preskrbe tekstilne industrije s surovinami, druga pa je razpravljala o preskrbi usnjarske industrije s surovinami in pomožnimi sredstvi proizvodnje.

V zvezi z notranjo preureditvijo v državi je postalo zopet aktualno vprašanje decentralizacije socialnega zavarovanja. Zahteva Zveze industrijev je, da se prizna Okrožnemu uradu v Ljubljani svojstvo samostojnega nosilca bolniškega, nezgodnega in starostnega zavarovanja. Zahteva je tudi, da se pristopi k razmejitvi obstoječih društvenih bolniških blaginj za nameščene ter da se dodeli področje Slovenije TBPD v Ljubljani.

Glede prilagoditve prejemkov naraščajoči draginji, je Zveza industrijev mnenja, da je potrebno zvišati tudi prejemke državnih uslužbencev. Zveza se je pridružila predlogu zbornice za TOI glede povišanja prejemkov uslužbencev.

O davčnih vprašanjih je poročal g. A. Koser. Zveza industrijev je obravnavala predvsem vprašanje odbitnosti investicij za značito pred značnimi napadi od davčne osnove. Njena prizadevanja so dovedla do tega, da je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal nedavno razpis, da se smatrajo vsi ti stroški za izdatke, ki so v neposredni zvezi s poslovanjem podjetja in se morajo torej od davčne osnove odbiti. Zveza industrijev je intervenirala tudi proti praktični davčni oblasti, da pobirajo skupni davek pri proizvajalcih lesnih izdelkov, ki imajo lastne žage, od vrednosti finalnih izdelkov ne pa od vrednosti rezanega lesa. Poročilo omenja tudi vprašanje obdavčenja lastnih proizvodov, potrošenih v lastnem podjetju pri proizvodnji končnih izdelkov, s skupnim prometnim davkom. Potrebno je, da se izdajo glede tega finančnim oblastvom navodila v skladu s stalištem našega upravnega sredstva. V finančnem ministruvju, kakor tudi pri posameznih finančnih ravnateljstvih, so bila v zadnjem času posvetovanja glede davčne reforme. Kaže, da se nameravajo revidirati v glavnem le odredbe o pridobitni in sicer tako, da se bodo tudi nedružbena podjetja, katerih letni

Glede na to bi kogač omenjeno postavko 434 milijonov dinarjev dohodkov za Slovenijo zvišali, pa ostanimo za vsak primer pri 434 milijonih. Izdatke povzemamo iz bilance za leto 1937-38. Od vseh izdatkov v iznosu 2.232 milij. din je za 1.264 milij. din navedenih, koliko je porabilo posamezno ravnateljstvo — za 969 milij., ki jih je izdalo Glavno ravnateljstvo za posamezna ravnateljstva — kot n. pr. za nabavo premoga, prago, raznega materiala itd., pa si moramo ustvariti poseben ključ za porazdelitev teh izdatkov. Razdelimo jih po odstotkih dolžine prog — v drugo jih razdelimo po prevoznih bruto-tonskih km — v tretje po lokomotivskih km in slednjiše še po številu osebja v posameznih ravnateljstvih. — Povprečje dodamo k izdatkom posameznega ravnateljstva ter dobimo naslednje številke (v milij. din):

	Bgd.	Zgb.	Lj.	Sub.	Sar.	Skup.
izdatek razviden iz bilance	285	320	233	203	222	
izdatek po rekonstrukciji od 969	225	246	143	104	100	
Skupni izdatki	510	566	376	307	322	2.232

Tudi tu bi morali govoriti o korekturah navzgor in navzdol. Razlika je v stroških za premog, kjer vozi vlak po ravnem ali po gorskih progah; razlike so zaradi vzdrževanja prog, zaradi odplačila investicij in podobno. Pa ostanimo pri dobljenih številkah.

Primerjava med dohodki ter izdatki bi izgledala potem takole (v milij. din):

	Bgd.	Zgb.	Lj.	Sub.	Sar.
dohodek	398	703	434	516	359
izdatek	510	566	376	307	322
razlika: več-manj	-112	137	58	209	37
v odstotkih	-22.0	19.5	13.3	23.6	-6.0
efekt povprečja v odstotkih	-29.5	12.0	5.8	16.1	-13.5

To bi bila nekaka slika o rentabilnosti prog posameznih železniških ravnateljstev. Potrebne korekture navdoli in navzgor morajo dohodek za naše ravnateljstvo samo zvišati. Pri tem računu predpostavljamo, da so objavljeni statistični podatki realni. Pri podrobnejši analizi statističnih podatkov bi prišli do zaključka, da je treba še malo primakniti v prilog rentabilnosti železniških prog v Sloveniji.

Promet na naših progah narašča prav posebno v zadnjem času in s tem narašča tudi rentabilnost. Ne bi se upal zahtevati; naj se ta dobiček nalaga v nove železniške proge — izvemšči v tiste, ki so nujno potrebne (dvojni tir Zagreb — Zidani most) — potrebno bi pa bilo, da se s tem denarjem spravi v red prog in da se obnovi lokomotivski park. In danes še prav posebno, je potrebno, da se uslužbencem v Sloveniji priznajo posebne doklade povsod tam, kjer je draginja taka kot v mestih prvega druginjskega razreda — pa dobijo uslužbenci po 200 do 300 din manj plače kot v Ljubljani. —k.

promet presega določeno vsoto, obdajevala na podlagi finančnega uspeha in da se bo tudi pri takih podjetjih predpisal obvezni vpogled v poslovno knjigo. Zveza industrijev omenja, da bi se v tako važnih vprašanjih morala nuditi gospodarskim organizacijam prilika zavzeti svoje stališče glede nameranih reform.

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri romantična filmska zgodba mladih ponesrečencev na samotnem otoku sredi širnega oceana

KINO SLOGA tel. 27-30

Grešniki v raju

Madge Evans
John Boles

Preskrba s petrolejem

Ljubljana, 21. decembra. Kakor smo že poročali, je urejeno vprašanje preskrbe naše države s petrolejem. Zadnje čase namreč so se množile pritožbe, da v številnih krajih ni mogoče dobiti petroleja v nadrobni prodaji. Kot sredstvo za razsvetljavo ima namreč petrolej v tistih krajih, kjer še ni razširjena elektrifikacija, važno vlogo. Zato je bilo potrebno posebno sedaj neposredno pred božičnimi prazniki urediti preskrbo s petrolejem. V ta namen se bodo porabile zaloge, ki so bile kot obvezne v skladiščih petrolejskih družb. Te zaloge bodo že v teku današnjega in jutrišnjega dne dane na razpolago prodajalcem na drobno, ki bodo oddajali petrolej strankam po ceni 7 din za liter, oziroma 8.50 din za kilogram. Za posamezne okraje je potrebne količine petroleja so že dane na razpolago in bodo v najkrajšem času razpoložljive tudi za kupce, ki potrebujejo petrolej za domačo razsvetljavo, posebno v božičnih praznikih.

Velesejem v Milanu. Prihodnja prireditve velesejma v Milanu bo od 12. do 27. aprila 1940. Kakor običajno bodo za posetnike milanskega velesejma dovoljeni znatni popusti na železniških tarifah in dr., o katerih bomo še poročali. Zanimivost slovenske tverde, ki želijo razstaviti vzorce svojega blaga, opozarjamo že sedaj na to gospodarsko prireditve, ki je za prodajo zlasti naših deželnih pridelkov velike propagandne važnosti.

Moštvu na vojni ladji se pripravljajo, da odbije obisk sovražnega bombnika

Zaposlenost delavstva

Iz podatkov o zaposlenosti delavstva zavarovanega pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev za november je razvidno, da se je število zavarovancev povečalo od oktobra na november od 98.857 na 100.740. Še oktobra je bil letni padeč zaposlenosti znaten, toda v novembru se je padeč znatno zmanjšal. Naslednja tablica nam kaže gibanje zaposlenosti od avgusta 1933 dalje v primeri z istimi meseci lanskega leta:

	1933	1939
avgust	104.416	108.401
september	103.072	101.687
oktober	102.839	98.857
november	101.824	100.740

Razlika v primeri z lanskim letom je znašala novembra letos 1084, oktobra pa 3982. Opaziti pa je, da ni bilo letos sezonskega nazadovanja zaposlenosti od oktobra na november ter je nastopil celo dvig števila zavarovancev.

Dnevna zavarovana meza je znašala novembra 1939 25.26 din (oktobra 25.24, novembra lani 25.28 din). Toda dvignila se je v primeri z lanskim letom dnevna zavarovana meza možkih delavcev za 0.23 din, dočim je meza ženska nazadovala za 0.52 din dnevno. V primeri z lanskim letom tudi skupna dnevna meza ni dosti padla.

Posetne spremembe v Ljubljani in okolici

Zemljiško-prometna komisija zaznamuje v decembru velik naval prošenj za odobritev raznih kupnih pogodb. Na zadnji seji 19. t. m. je komisija odobrila nad 120 kupnih pogodb. V zemljiški knjigi eo bile zadnji čas izvedeni ti-le prenosi lastniške pravice in zaznamovane večje kupčije z zemljišči in hišami:

Luže Anica, magistratna uradnica Dolenjska cesta 96 je prodala Milki Rakovec, cand. arch. Ljubljana, Gallusovo nabrežje št. 39 parc. št. 193/2 k. o. Karlovske predmestje v izmeri 4.466 m² za 70.000 din.

Cebular Ivan, posestnik v Vižmarjih in žena Alojzija sta prodala Jožetu Zakrajšku, mizarju in posestniku v Vižmarjih parc. št. 157-2 k. o. Vižmarje v izmeri 1.350 m² za 19.575 din. Ista sta prodala Franu Trnovcu, občinskemu uslužbencu v št. Vidu nad Ljubljano in njegovi ženi Antoniji parc. št. 196-1 k. o. Vižmarje v izmeri 2.507 m² za 30.084 dinarjev.

Sušteršič Fran, posestnik v Svetju št. 7 je prodal dr. Franu Čelešniku, zdravniku v Ljubljani, Smarinska cesta in soprogi Mariji parcelo št. 178/3, 179/2 in 174/2 k. o. Medvode, v skupnem obsegu 1.542 m² za 23.130 din. Ista lastnik je prodal Mariji Gregorčičevi, magistratni uradnici Ilirska ulica št. 19 dve parceli št. 174/3 in 178/1 k. o. Medvode v skupni izmeri 959 m² za 14.385 din.

Založnik Alojzij, posestnik Notranje Gorice št. 69 je prodal Mariji Volkovi, vdovi zvanienka drž. železnica na Brezovici št. 111 parc. št. 341/8 k. o. Brezovica v izmeri 731 m², na kateri je novozgrajena hišica, za 64.0000 din.

Kocbek Greti, Ljubljana, Emoneka cesta št. 25 je prodala Rajku Šetini, Ljubljana VII, Aleševčeva ulica št. 6 parc. št. 306/5, št. 280/9 in št. 280/10 k. o. Zg. Šiška v skupnem obsegu 1.831 m² za 108.000 din.

Inž. Marovt Ivan, posestnik, Ljubljana, Vidovdaneka cesta št. 24 je prodal Janezu Kozlaju, posestniku Kot št. 13 pri Igu parc. št. 516 travnik k. o. Karlovske predmestje v izmeri 6.029 m² za 30.000 din.

Zivc Marija, posestnica Ljubljana, Prešernova ulica št. 5 je prodala Vidi Grosiljevi, trgovki v Zireh št. 57 parc. št. 439/6 k. o. Peterške predmestje I. del v izmeri 293 m² za 23.500 din.

Kmetška posojilnica ljubljanske okolice je prodala Antoniji Čermeljevi, Kumbor št. 18, pošta Dje-

novič v Boki Kotorski parc. št. 422/7 k. o. Peterške predmestje in parc. št. 422/16 iste k. o. v skupnem obsegu 411 m² za 24.840 din.

Košir Josip, hišni posestnik, Ljubljana, Alekandrova cesta 2 je prodal gđ. Anki Sestovi, učiteljici v št. Jerneju na Dolenjskem hišo št. 43 v Mednem s travnikom, spadajoči pod zemlj. vlož. št. 481 k. o. Stanežiče za 65.000 din.

Kešar Jošep, posestnik v D. M. v Polju št. 171 je prodal inž. Franu Milavcu, ravnatelju KDE Ljubljana, Trstenjakova ulica št. 12 svojo domačijo pod vl. št. 41 k. o. Sv. Agata za 40.000 din.

Zvižanje med v večjih papirnicah. V obratih Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. se bila te dni zaključena mezna pogajanja glede prilagoditve delavskih zaslužkov naraščajoči draginji. Podjetje je priznalo k dosežajem meznim: izredne druginjske doklade v iznosu 4 din za vsako delovno osebo in delovni dan, odnosno v iznosu 2 din za vsakega vajenca in delovni dan. Druginjske doklade so izplačljive od 1. decembra naprej, razen tega se je zagotovilo od novega leta dalje okrog 160 delavcem in delavkam uvrstitve v skupine z višjo urno mezo. S temi priboljški so se vnovič povečali proizvajalni stroški, ki so od izbruha vojne sem zaradi 20 do 30% dviga cen celuloznega lesa, celuloze, kaolina, klobučevine in sit, zaradi 50% dviga cen različnih barvam in mazilnim sredstvom in 115% dviga cen kolofoniji že dosedaj tako sekoč od dneva do dneva naraščali.

Kino Kodeljevo tel. 41-64
Danes in jutri ob 20. uri naš veličasten spored:
Sadovi zemlje
Olivia de Havilland, Georg Brent, Umetnina v naravnih barvah iz dobe pionirskega dela farmarjev in žlatokopov na divjem zapadu. V prelepih naravnih barvah
Pasteur - Rešitelj človeštva
Največji igralec vseh časov, ki nadkriljuje vse ostale. Paul Muni - Paul Muni - Paul Muni

Borze
Dne 21. decembra.
Denar
Ameriški dolar 55.—
Nemška marka 14.20—14.40

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 5.589.380 din, na belgrajski pa 11.3 milij. din. Prometa v efektih je bilo na belgrajski borzi 1.9 milij. din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	174.40—177.60
Pariz 100 frankov	98.55—100.85
Newyork 100 dolarjev	4423.75—4488.75
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2348.50—2386.50
Bruselj 100 belg	736.50—748.50

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	215.49—218.69
Pariz 100 frankov	121.83—124.13
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.52—1238.52
Amsterdam 100 gold.	2901.35—2939.35
Bruselj 100 belg	909.88—921.88

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring

Solon 100 drahem	34.90—35.60
----------------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring

Solon 100 drahem	34.65—35.35
----------------------------	-------------

Curih, Belgrad 10, Pariz 9.97, London 17.605, Newyork 445.875, Bruselj 74.25, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.12, Oslo 101.80, Kopenhagen 86.05, Sofija 5.30, Budimpešta 79, Atene 3.35, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.30, Helsingfors 8.50 nom., Buenos-Aires 101.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:
v Ljubljani 422 —426
v Zagrebu 422 —428
v Belgradu 423.75—424.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 97—98, agrarji 49—50, vojna škoda promptna 422—426, begl. obv. 75—77, dalm. agrarji 66.50—68, 8% Bier. pos. 92.50—94, 7% Bier. pos. 86—87.50, 7% pos. DHB 97—99, 7% stab. pos. 92—95. — Delnice: Narodna banka 7700—7900, Trboveljska 235—245.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 96.50—98, agrarji 49—51, vojna škoda promptna 422—428, begl. obv. 76 blago, dalm. agrarji 67—68 (67.50), 6% šumske obv. 67.50 blago, 8% Bier. pos. 92.50 denar, 7% Bier. pos. 86.50 denar, 7% stab. pos. 95 blago. — Delnice: Narodna banka 7900 blago, PAB 187—190, Trboveljska 235—245, Gutmann 55 blago, Sladk. tov. Osijek 145 denar, Osj. livarna 165 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 97.50—98, vojna škoda promptna 423.75—424.50 (424), dalm. agrarji 66.75—67 (67), 6% šumske obv. 65—66.50, 8% Bier. pos. 93.50 denar, 7% Bier. pos. 86—87 (87), 7% pos. DHB 99.75—100 (100). — Delnice: Narodna banka 7900—8000 (8000), PAB 190—190.50.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bač. okol. N. Sad 190—192, srem., slav. 190—192, gornja bač. 191—193, bač. ladja Tisa 194—196 itd. — Koruza: bač. nova pariteta Indjija 110—111. — Moka: bač., ban. Og 282.50—292.50, 282.50—272.50, 242.50—252.50, 232.50—242.50, 192.50—202.50 125—130, srem., slav. Og 277.50—287.50, 257.50—267.50, 237.50—247.50, 217.50—227.50, 187.50—197.50, 125—130. — Tend. stalna. Promet srednji.

Gene živine in kmetijskih pridelkov

V Litiiji, dne 14. decembra: Voli I. 6, II. 5.50, III. 4.50; telice I. 4.50—5, II. 4, III. 3.50; krave I. 4, II. 3.50, III. 2.50—3; teleta I. 6, II. 5; prašiči špeharji 10—11, pršutarji 8 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. 12, II. 10; svinjina 16, slanina 17, svinjska mast 20; čisti med 20; surove kože goveje 12, telceje 13, svinjske 9 din za 1 kg. Pšenica 180—200, koruza 175, fižol 500—550, krompir 150; jabolka I. 300, II. 250, III. 150—200; moka pšenična 400, koruzna 350, ajdova 450 do 500 din za 100 kg. — Drva 75 din kub. meter, jaja 1.50 din komad, mleko 2 din liter, surovo maslo 30 din za 1 kg.

Cene kmetijskim pridelkom v Kranjski gori dne 10. decembra t. l. Bela pšenična moka 3.50 do 4 din, črna pšenična moka 3.50, ajdova moka 4.50, ržena moka 3.50, koruzna moka 2.50, koruzni zдроб 3 do 3.25, svinjska mast 20 do 22, elanina 17 do 24, fižol 5.50, zelje 5, čebula 3 do 4, med 20, ješprenj 4 do 6, govedina 10 do 14, svinjina 16 do 20, teletina 16 do 17, čajno maslo 32, koruza 2, seno 1, slama 0.50 din za kilogram. Bukova drva 90 do 100 din za kubični meter. Mleko 2 din za liter, jaja 7 komadov 10 din.

Dr. Ciril Žebot

Ali res ni izhoda?

V »Slovenec« dne 5. decembra t. l. je g. Franc Jeza napisal članek pod naslovom »Značaj in rešitev izseljenkega vprašanja«, dopolnjen s člankom z dne 7. decembra t. l. pod naslovom »Izseljevanje na jug«.

Kakor je pisar treba priznati skrbno obdelovanje tega velikega slovenskega vprašanja, vendar njegovih sklepov ni mogoče kar tako brez prigovora sprejeti.

Pisec zaključuje: »Izseljevanje je v gospodarskem oziru prava dobrota za Slovenijo, ker slovenska zemlja ne prenese večje obremenitve z ljudmi... Izseljevanje je torej pri nas izhod iz stiske in logična posledica slabih gospodarskih razmer ter preobljudenosti, izvirajočih iz pretenosti prostora za življenje...«

Ker pa pisec sam priznava, da »predstavlja izseljevanje trošenje narodnih sil in oslabljenje naše narodne in kulturne skupnosti in to tako trajno, leto za letom, desetletja za desetletjem in v takšni meri, da se moramo s skrbjo ozirati v bodočnost, ko se bodo pokazale strahotne posledice tega pojva...«, in ker poleg tega vsi znaki kažejo, da gremo — brez ozira na vojno-gospodarske neprijetnosti — vzporedno z naravno, tehnično, kapitalno in finančno avtarkijo gospodarskih vesil tudi avtarkiji delovnih moči nasproti, zaradi tega so zaključki, ki jih podaja g. Jeza, več kot pesimistični. Ako naj bi ti zaključki držali, potem bi bili res postopnemu narodnemu izhiranju zapisani, kajti v neki meri je prebivalstveni razvoj res v funkciji narodno-gospodarskega razmaha.

Hvala Bogu, da temu v našem primeru ni tako, kot meni g. Jeza. On namreč gradi svoja razmišljanja in svoje trdnogledne zaključke na naslednjem netočnem sestavu oz. zapovrstju premis:

1. Relativna gostota slovenskega prebivalstva znaša 90 (90 ljudi na kvadratni kilometer).

2. To gostoto moramo smatrati za »mnogo previsoko« z ozirom na »lego, predvsem pa na gospodarske pogoje naše slovenske zemlje.«

3. Slovensko ozemlje je po »veliki večini gorato, skalnato in zato nerodovito, poleg tega pa tudi brez večjih naravnih bogastev v obliki rud, surovin itd.«

4. Slovenska industrija je »že dosegla svoj višek«, njej so »že po naravi postavljene meje, ki jih je težko prekoraciti.«

5. Ker pritiska na slovenski delovni trg vsako leto 5-10.000 novih delovnih moči, mora pa jih brez uspeha s trga zopet oditi polovica (do 4.600), je v tem podan jasen in viden dokaz preobljudenosti slovenskega ozemlja.«

Tako je zapovrstje premis, na katerih je g. Jeza zgradil svoj zakon o neizbežnosti množičnega slovenskega izseljevanja kot edinega »izhoda iz stiske in logično posledico slabih gospodarskih razmer ter preobljudenosti, izvirajočih iz pretenosti prostora za življenje.«

Sicer je res, da je relativna gostota Slovenije zelo velika (72,6), da je velik del slovenskega sveta neplođen (vendar ne »po veliki večini«), da na surovinah nismo ravno najbogatejši, da tudi pogoji za industrijski razmah niso sami po sebi odlični itd. itd. Seveda iz nič je samo Bog svet ustvaril. Hočem reči, če bomo stali prekrižanih rok in fatalistično čakali nekega samorazvoja v dobi in okolščinah, ko vse okoli nas raziskuje, preučuje, ugotavlja, organizira, urejuje, forsira narodno gospodarski razvoj, potem res ni pričakovati svetlejšje prihodnosti, kot jo prerokuje g. Jeza.

Toda kje je zapisano, da na nakazani samorazvoj ne moremo spreminjevalno in urejevalno vplivati? Ali mar kdo misli, da so velike industrijske, tehnično opremljene, agrarno intenzificirane, prevozno modernizirane države svojo visoko stopnjo gospodarskega razvoja in tehnične civilizacije dosegle samogibno brez zavestne gospodarsko-politične skrbi in naporov? Saj vendar dobro poznamo gospodarsko zgodovino zadnjih 60-70 let! Kdo neki je maral za Ricardo-Stuart Millov zakon o samogibni mednarodni delitvi dela in o mednarodni izmenjavi na osnovi sorazmernih (primerjalnih) proizvodnih stroškov? Prav nihče! Vsi veliki svetovni industrijski bloki so se razvijali za varnim zidovjem zaščitnih carin, da ne govorimo o neposrednih avtarkičnih prizadevanjih zadnjih desetih let. Če se mimogrede ozremo le na povojni italijanski primer, kaj vidimo: poleg velikanskega kompleksa izvršenih in tekočih javnih del, veliko-

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa, odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zoprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 23. V. 35.

poterna bonifikacijska in melioracijska dejavnost, intenzifikacija in specializacija agrarnih kultur, silen razmah industrije, tako, da je tej siloviti dejavnosti in njenim uspehom zapel slavospev celo angleški gospodarstvenik. Ali so bili »naravni pogoji« tam res toliko ugodnejši od naših? Od kod neki? Le spoznanje je bilo hitrejše, volja močnejša, socialno-gospodarska organizacija bolj urejena. Tega priznanja jim tudi mi ne moremo odreci, čeprav smemo imeti o njihovem političnem sestavu obenem z onim Angležem svoje mnenje. In kot rezultat poleg drugega ogromne miliardne investicije, ki danes že dajejo bogate sadove. (Glej dr. Ciril Žebot, Korporativno narodno gospodarstvo, Celje, Družba sv. Mohorja 1939, 312. str.)

Agrarna donosnost na enoto obdelane zemlje dosega v južno-vzhodni Evropi komaj dobro tretjino agrarne donosnosti v srednji in zapadni Evropi. Število agrarnega prebivalstva na terensko enoto pa je povprečno dvakrat tako visoko kot povprečje v srednji in zapadni Evropi in bo v prihodnjih dvajsetih letih naraščalo še v večjem nesorazmerju. Iz tega sledi, da življenjska ravan in kupna moč poljedelskega prebivalstva južno-vzhodne Evrope dosega komaj četrtino oz. celo samo šestino življenjske ravni in kupne moči agrarnega prebivalstva v srednji in zapadni Evropi. Če k temu še upoštevamo, da so v jugovzhodni Evropi cene industrijskih proizvodov znatno višje kot v srednji in zapadni Evropi, pridemo do zaključka, da je razlika v kupni moči in v stopnji življenjske ravni naravnost velikanska. Dočim znaša n. pr. industrijska proizvodnja na Danskem 355 mark na prebivalca letno, industrijska potrošnja pa celo 510 mark na prebivalca, v Švici 533 in 630 na prebivalca, pa pride pri nas za 106 mark letno na osebo industrijske proizvodnje in 134 mark industrijske potrošnje.

In kaj iz tega spoznanja sledi? Ali res nič drugega kot fatalizem prekrižanih rok? Nel Saj vendar ni narava sama vzrok te neverjetne razlike med jugovzhodom ter zapadom in evropsko sredino, temveč napori in delo več desetletij, takrat, ko mi še osnovnih političnih pogojev lastnega narodnega gospodarstva nismo imeli. Zato pa ni res, da smo dosegli že »neprestopno mejo« gospodarskega razvoja. Nasprotno. Ves razvoj nas še čaka. In ta mora iti v naslednjih smereh:

a) Iškranje možnosti za postopno dvigovanje kupne moči našega agrarnega prebivalstva, ki je pogoj za razmah industrializacije, obrti, prometa, trgovine in dr. Saj ostane na enega agrarnega prebivalca po odračunanju davkov in po odbitju lastne agrarne potrošnje komaj 250-450 din za tržne nakupe.

b) Pospeševana prizadevanja za postopno delovno včlenjevanje presečka agrarnega prebivalstva, ki danes obremenjuje življenjsko ravan in kupno moč agrarnih pridelkov, drobi našo grudo in odhaja v svet.

Kupno moč agrarnega prebivalstva bo mogoče postopno dvigati predvsem z agrarno intenzifikacijo (pa tudi s terensko specializacijo agrarnih kultur, s forsiranjem agrarnih kultur za industrijsko namembo, s stopnjevanjem selekcije živine in dr.) ter z razsežnimi bonifikacijami in melioracijami. Za oboje so potrebni kapitali. Teh pa v agrarnih deželah ni na pretek in so dragi. Treba bo torej uporabo kapitalov racionalizirati na neobhodni minimum, (pa prenehati bo treba z njihovim razmetavanjem na nekaterih drugih, malo produktivnih področjih), ostalo pa nadomestiti s koncentracijo delovnih moči. Tako se bodo delovne možnosti razširile, agrarna proizvodnja se bo kakovostno boljšala in kolikovostno rastla, potrošnja se bo večala, celokupni narodni dohodek se bo dvigal, zbirali se bodo novi kapitali, omogočene bodo z njimi nove industrijske investicije, ki bodo posredno dvignile agrarno povpraševanje in s tem kupno moč agrarnega prebivalstva, kar bo s svoje strani razširilo industrijske blagovne in delovne trge najraznovrstnejših panog.

In kar posebej zadeva pospeševano industrializacijo, kaže opomniti, da je ta možna tudi brez večje nevarnosti, da bi se znatno skrčili naši zunanji trgi, da se le posvetimo predvsem industriji potrošnih dobrin in industriji polproizvodov ter sploh vseh proizvodov razen proizvodnji takih proizvodnih sredstev, katerih proizvodnja rentabilnost zahteva masovno proizvodnjo v serijah in onih industrijskih produktov, ki zahtevajo posebno kvalificirane delovne moči. Ako seveda nepredvidljiv razplet vojnih razmer ne bo tudi nas tiral v popolno vojno-gospodarsko avtarkično smer. Primer naše domače tekstilne industrije nam služi za vzpodbudo in dokaz, da industrija ni naš prepovedani sad.

Narajščajoč smisel za varčevanje in povezana organizacija kreditnega sestava bosta pospeševali krvni obtok tega novega življenjskega razmaha naše uravnane gospodarske dejavnosti. Budna, povsod prisotna socialna politika pa bo preprečevala gospodarsko samodržstvo, skrbela za ravno-

vesno kupno moč vseh narodnih plasti in bo tako s pospeševanjem ljudskega konsuma in varčevanja doprinesla svoj delež k stopnjevanemu razmahu narodne proizvodnje.

Ako k temu še dodamo možnost sistematičnega razvoja velikopoteznih javnih del, ki naj sčasoma ustvarijo našemu gospodarstvenemu življenju potrebne prevozne in druge obče pogoje (ceste, železnice, regulacije, poglobitve, kanali, osuševanja itd.), obenem pa močno razbremenijo naš delovni pritisk, in to predvsem v razdobjih depresije, potem smo naš obnovitveni krog stnili. Ali ves ta krog res ne bi zmožal varkati do 40.000 novih delovnih moči v desetih letih!

Naj naša slika na prvi pogled izgleda še tako utopična, eno drži: drugi so to izvedli! Zakaj ravno mi tega ne bi zmožli...

Treba je zbuditi speče sile, povezati razpršene napore, organizirati podinske dejavnosti, vsem pa vliti mnogo življenjske volje, saj smo kot popoln narod komaj začeli živeti, pa naj svoj razvoj smatrimo že na dokončni stopnji?

1. Ustvariti bo treba najprej temeljne politične pogoje slovenskega narodno-gospodarskega razvoja: prenos nekaterih važnejših gospodarsko-političnih in socialno-političnih pristojnosti ter sorazmernih finančnih virov na slovensko banovinsko samoupravo.

2. Ustanovitev slovenskega znanstveno-tehničnega raziskovalnega središča, ki se bo vrglo na delo za sestavo izčrpnega inventarja slovenskih naravnih gospodarskih virov in možnosti, da bodo gospodarstveniki in finančniki mogli izračunati naš celokupni narodno-gospodarski potencial.

3. Izpeljava korporativne organizacije slovenskih proizvajalnih panog in njih povezanje v osrednji slovenski narodno-gospodarski uravnavalni organizem po načelu sodelovanja proizvajalnih kategorij, političnih činiteljev in tehnično-strokovnih sil.

4. Ustanovitev slovenskega socialno-gospodarskega preučevalnega središča, kot izveščevalne in navsetovalne opore gospodarskemu vodstvu.

Smemo že vse to podvzeti? Ne. Ali smemo vse dotlej, dokler tega niti poizkusili še nismo, begati naše ljudstvo s SOS kljici postopnega brezizhodnega odmiranja? Dokler vse naravne, tehnične, delovne, organizacijske, preučevalne možnosti še niso izčrpane, tako dolgo ni mogoče govoriti, da je tehnična izpopolnitev in razvojna stopnja slovenskega narodnega gospodarstva že dosegla svojo »neprestopno mejo«.

Velikopotezna javna dela, sistematične agrarne bonifikacije in melioracije, postopna agrarna intenzifikacija in kakovostna specializacija agrarnih kultur, pospeševana industrializacija v pravih smereh, ter zavestno in organizirano skupno ostvarjanje uravnovešenega kompleksnega jugoslovenskega narodnega gospodarstva — vsega tega pri nas niti še poskusili nismo.

Ob pogojih torej, da smo na smotreno delo pripravljani, da je še kaj duha pobude med nami, in če bomo v mladem slovenskem rodu vršili vzgojo k podjetnosti in zdravo selekcijo gospodarskih vodij, — potem je razlogov dovolj za močan optimizem.

Pri tem se sklicuje tudi na sklepe univ. prof. dr. Billmoviča v njegovi razpravi o »agrarni strukturi Jugoslavije in Slovenije v primeri z agrarno strukturo nekaterih dežel« (Soc. ekonomski inštitut, Ljubljana 1939, str. 33), na sklepanja ministra Frankeša v njegovi razpravi o industrializaciji agrarnih dežel jugovzhodne Evrope v »Révue économique internationale«, julij 1938, na preračunavanja Reithingerja v njegovi geografsko-gospodarski razpravi (»Visage économique de l'Europe«, Paris, Payot 1937), na knjigo Manoiulesco o »teoriji protekcionizma in mednarodne izmenjave« (Paris 1929) in dr.

Besede slovenskega bana slovenskemu dijaštvu ne izseljeniški akademiji, v nedeljo dne 10. decembra, pa so poročstvo, da Slovenija v svetu pospeševanega in uravnaneega gospodarskega razvoja ne misli držati prekrižanih rok.

Seveda bo izseljevanje še dogledno razdobje ostalo prevažni vir našega življenjskega obstanka in bo v neki meri morda vedno potrebno. Zato je prav, ako se poudarja zahteva po premišljeni izseljeniški politiki, ki naj skuša slabe posledice, ki jih ima v narodnem pogledu izseljevanje, kar najbolj omejiti. Temeljno načelo izseljeniškega skrbstva, h kateremu bi morali stremeti, naj bi bilo: usmerjevati izseljevanje, ne pa šele hoditi za izseljenci.

Duhovne vaje šmarških fantov od 2. do 6. jan. 1932 v »Domu« v Ljubljani. V vojaški obleki pokojni pilot Sabotiča.

Spomini na pilota Sabotiča

Šmarje pri Ljubljani je res lep in miren kraj, taki so tudi značaji. Prestavljen sem bil v Šmarje kot kaplan ter se mi je v tem svojstvu privrkat v življenju ponudila priložnost voziti se v letalu, in sicer iz Zagreba na Sušak; od takrat naprej mi je vožnja po zraku vedno ljubša, dasi niso bile vse vožnje najbolj ugodne. Razumljivo je, da sva se z rajnim pilotom Pepetom, ki je prihajal v Šmarje k staršem na počitnice, kmalu seznanila. Jaz, ljubitelj letalstva, a nestrokovnjak, on kot strokovnjak. Pa mi je rad razložil, kar sem ga vprašal. Kot vsak pilot, je bil tudi on prijazen, a tudi resen. Kot duhovnik, sem se seveda v prvi vrsti zanimal za duše, tako seveda tudi za Pepetovo. Zbiral sem šmarske fante pozimi, v snegu, ko ni bilo dela, da bi se udeležili duhovnih vaj v »Domu« v Ljubljani. Pepeta ni bilo treba dolgo nagovarjati in šel je z drugimi fanti ter cel čas v uniformi stanoval v »Domu«, kjer so se vršile duhovne vaje od 2. do

6. januarja l. 1932. Ob odmorih se je sprehajal po »Domu«, pa ga je večkrat kak jezuitski pater ali brat vprašal, če koga išče, a on se je prijazno nasmehnil, rekoč: »Na duhovnih vajah sem.«

Kadar je prišel na počitnice, se je redno zglasil pri meni in ko je spet odhajal k vojakom, se je od mene poslovil. V zraku je bil večkrat v smrtni nevarnosti, pa mi je tole povedal: »V vseh takih primerih sem se spomnil na duhovne vaje in pomiril sem se.« Kadar je kaki nevarnosti ušel, je redno naročil staršem v Šmarju, naj hitro dajo meni za sv. mašo v zahvalo za srečno rešitev. — Leta 1936 sem se od Šmarja poslovil in od takrat naprej se nisva več videla, a mnogokrat sem mislil nanj. Neskončno modri Bog, ki najbolj ve, kako je prav, je izvolil draga Pepeta poklicati iz zemskih višav v večne nebeske višave. O, kako rad bi se še kaj z njim pomenil o letanju, pa tudi o njegovih duhovnih vajah, katerih nikdar ni mogel pozabiti. Morebiti je nanje mislil tudi v trenutku smrti, skoraj sem prepričan. Naj te vrstice nekoliko tolažijo starše in njegove prijatelje, mi vsi pa zanj še kdaj molimo! — Jožef Rozman, ekspozit, Veliki Gaber.

L I S T E K

Leopold Stanek

He, mi pa kolinimo...

Veseli prleški motiv.

O veselem prleškem domačem prazniku kolin, kolinjenja ali kratko mesarije je bilo že marsikje, in to večkrat pisano, a vedno znova je prijetno o tem slišati, kot je vsako leto znova vabljiv sam praznik prleških kolin...

Ko postaja v pozni jeseni, proti koncu novembra in v decembru okrog Miklavževega in Lucijinega, tja do betlehemskih praznikov (pri nas pravimo božičnemu drevesu oziroma jaslicam »betlehem«, kar tako lepo združuje vzhodno in evropsko predstavo rojstva) nebo brezizrazno, zamazano, sivo, kot da je pokrito s sajastim dimom, se naše oči nič več rade ne dvigajo navzgor, saj na nebu ne vidijo ničesar drugega kot jate od mrzta splešenih ptic, največ vrabcev, ki že silijo pod kap na koruzo in skozi svislj na posončnice, zrnje, tikvino seme ali kako drugo lepo spravljeno in suho semenje. Kavrački se igrajo v zraku, grdo se derjo in meljejo sneg.

Na poljih in travnikih je pusto in prazno, skoraj kot ob stvarjenju sveta: tu ležijo zorane praline, poleg na zelišču štrlijo samo koceni, le ozimna, edino silje kaže pravo zeleno barvo nove rasti, tam spet rjavijo pašniki. Kar smili se ti uboga travica, ki je toliko časa razveseljevala človeku oko, živali pa nos: glej, zdaj poginja, po-

staja le še gnoj, edino upanje ostanejo korenine in koreninice pod zemljo. Pripravljajo se, zbirajo moči za novo življenje. A tako se pač dogaja z vsem živim svetom, tudi človeškim...

Sadovnjak je prazen, že štrlijo nekam čudno goste veje v zrak, tu in tam visi na brezlistni vejici še kakšna zgrbančena hruška ali gnilo jabolko. Gozd je zapuščen; pograbljali so tudi žele, ki čaka na kupih, da ga spravijo v prazne parne. Vedno zelene smreke nas edine še nekako veselijo. Sicer povsod leži vlaga, zrak je težak vzhduha po gnilih in trohnenju. Še misli so sedaj težke...

Le ceste so bolj vabljive. Ze je na njih zamrznilo obilo nakopičeno blato, zmečano od jenskih nalivov, in visoke, ostre kolotečine so kaj neprijetne za čevlje, še bolj za kolezarje. Le težak kmečki voz s trugo za šoder, kakršnih je sedaj vse polno po cestah, dobro zmaguje zmrazil, lomi jo ali pa se riblje ob njej z železnim obročem na potačih, da kar vse cinglja po ušesih. Konji so od mrzaca namršeni po trebuhu in nogah; začela jim je rasti topla dlaka, da jih varuje pred zimom. Skozi nos puhajo bele lijake tople sape in zibljejo z glavo venomer naprej, naprej po trdi cesti. Njih enakomerni topot s kopiti tako dobro dé vozniku, hlapcu ali gospodarju, ki zmruže na vozu v raztrgani obleki, previt po nogah v zaključevno, z globoko na oči povznejimim stariim klubokom in ves kosmat. Od časa do časa huka toplo sapo v premrle roke, nato spet časa z dolgim žmicem na bitcu in pritegne svoj: »Dujjo!«

Vrane razdirajo na česti konjske odpadke. Ko se voz približa že na dvajset korakov, počepnejo kot telovadkinje in se nato spustijo v plavalni skok, a ne za daleč, kajti za vozom takoj zopet sedejo na tla in v družbi nadležnih vrabčev nadaljujejo pojedino.

Le cesta je pozimi kmetu dobra, saj ga vodi na dom, ki je sedaj središče vsega življenja ponoči in podnevi. Poleti je bilo to polje. Pozimi ni skoro nobenega dela izven doma. Kakšno podiranje v lesu, sekanje vejevja, delanje oljevega v mlinu še pride na vrsto, vse ostalo pa se vrši v koči in okoli nje. Saj je že tudi v kleti vse delo opravljeno, pretakali smo že, zdaj samo lepo teče po naših grlih. Pri zeleni peči sedimo, luščimo tikvino jedrcé, grah ali koruzo, topo gledamo skozi orošeno okno; zunaj po malem naletava prvi snegec, ki se komaj pozna na zamrznjeni cesti, na peči pa imamo v piskru s toplo vodo liter letošnjega... Počivamo od težkega dela, oranja, kópanja in sejanja na sprotelke, žetve in mlative v vročem poletju in od vsezelega pospravljanja v jeseni; počivamo, grejemo si hrbet in sanjarimo... Povemo si kakšno povestico o strahovih, zapoje mo prleško pesem, pa tudi o nevolji tega sveta in teh časov nekoliko potožimo. Glavno pa je, da je kaj jesti no piti in da nas ne zebe. Stovor smo za vso zimo zadosti nakálali!

V ta čas padejo prleški prazniki kolin ali mesarij, ki so prav tako lepi in polni običajev kot bratva. Dandanes se seveda ta praznik precej zlorablja, saj moramo že poleti zaklati kakšno tele ali kravo, ker nihče ne kupi, vsaj po pravični ceni ne. Tako sedaj teče kri pri hiši tudi že ob nenavadnem, toplem času, ko meso ne ostane. Sicer ga pa itak takoj razvzamejo. Zakaj pa človek ne bi včasih kaj boljšega pojedel poleti, ko mora delati kot črna živina? Tudi poleti se sedaj brusijo noži, kar se je nekoč — v dobrih, starih časih — dogajalo samo pozimi.

Dan pred mesarijo vzame gospodar nož in sekiro s peči ali izza trama nad pečjo, kjer se je vsa ta priprava dolgo sušila. Nabrusi jih na vegastem brusu, ki ga goni z ного. Spile za ko-

line dedek že nekaj dni sém pridno režejo iz trnovega lesa. Nekatero dolgo trnje z grmovja je tudi kot nalašč zraslo za to. Iz kleti v vrhu je treba prnesti pijače, nekaj stlatiščakov dobrega vina, ostalo pa jabolčnico, kar v veliki lončeni plitvi, saj ta pijača, posebno hruškova, nič ne zastaja za kakšno kisló izabelo ali divjo šmarnico.

Ze dneve pred kolinami je polno dela: vabiti je treba mesarje. Viničarja zato, ...ka de prasička drža, pa čehca si naj s sobo pripelje, ka de krničko drža...! Povabiti moramo brata Frančeka, ki je oženjen v Prekmurju, pa sosedovega Haneza, strica, da bo kaj povedal in za kožo dol jemati bo tudi še dober.

Drugo jutro mati že ob treh vstanejo in ro-počejo z burklami v kuhinji. Velik ogenj mora biti danes za krop in za obed; a mrzlo skalje noče rado goreti. Zivahno se danes gibljejo kljub zgodnji uri, pa saj mati malo spijo, ker so že stari in so že dosti spali na svetu...

Skuhati je treba ruski čaj, notri pa dati dosti žganice, saj smo je dosti nazgali letos, hvala Bogu. Tako lepo so cingljale grolce, ko smo več dni in noči žgali in prenašali tisti cvok...

Mati že budijo sina gospodarja, ki bo glavni mesar, in sinah. Oba še zdehata in se lécata v topli postelji. Deca se danes sami dramijo in že bosí letajo po koči, iščejo svojo obutev in obleko. »Gnes kolinimo!« Zato jim mamika ne pusti, da bi oblekli »tote vtirgante«, obleči morajo lepo obleko. Pa tudi v šolo ne bodo šli, tako kot tudi na dan bratve niso šli. V sobi diši po jedrcu, ki ga za pečjo na klopi že en mecelj stoji. Topla zdeha je notri, ker so vsa okna zaprta in špranje s cunjami zadelane. Zunaj pa zvezdnata noč in mrz.

Hanez že trka na dveri, je že tu in že zime kakšno, da je takoj vse veselo. Potegne malo ali-

Dobrne novice

Koledar

Petek, 22. decembra: Kvatra, Demetriji, m.; Flor, muč.
Sobota, 23. decembra: Kvatra, Viktorija (Zmagoslavca).

Osebnе novice

Imenovanja na meščanskih šolah. Postavljeno sledi diplomirani filozofski pedagoški grupe za učitelje osnovnih šol in dodeljeni na delo meščanskim šolah v istem kraju: Vrhovec Kristina v Slov. Bistrici, Kladnik Evgenija v Jesenicah, Brečko Zofija pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Puc Olga v Šoštanj, Jaklič Helena v Mežici, Vilfan-Vandou Luiza na Rakeku, Barol Zlata v Slovenjem Gradcu, Nemeč Draga v Slov. Konjicah, Grmek Lucija v Vojniku, Szep (Sep) Gabrijela v Črnomlju, Sekolec Frančišek v Mežici, Filipič Matija v Ljutomeru, Lumar Bogomir na Jesenicah, Zadnek Stanko v Zaletu, Kobe Ivan v Zagorju ob Savi, Kocipec Stanko v Slovenjem Gradcu, Prah Leonhard v Ormožu, Pertl (Krašovic) Mihaela pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Urbančič Terezija v Ribnici, Rotovnik Karel v Gornji Radgani, Volk Rudolf na Rakeku in Viher Danilo na Jesenicah.

Ivan T. Kalin - 70 letnik

V četrtek, 21. t. m. je praznovan g. Ivan Tomo Kalin, oče naših dveh kiparjev Borisa in Zdenka, ki sta si stekla v naši moderni likovni umetnosti že častno ime — 70 letnico, odkar je bil rojen v Ajdovščini na Vipavskem. — Do svetovne vojne je služil pri deželnem odboru v Gorici, po vojni pa se je za stalno naselil v Ljubljani, kjer je bil računski nadsvetnik pri finančnem ravateljstvu, dokler ni stopil v pokoj. Med svetovno vojno je bil komisar taborišča gorških beguncov v Lipnici. Zakonska družica gospa Hedviga, rojena Zvolkelj, mu je rodila šest sinov, poleg omenjenih dveh umetnikov Ivota, ki je nadgeometer, Danila, ki je godbenik in Marjana, ki je stavbni tehnik, rudarski inženir Cvetko pa je umrl. Da je svoje otroke vse tako daleč spravil, je zasluža vzorne pridnosti, požrtvovalnosti, pravega krščanskega mišljenja in humorja ter življenje živostnosti, ki jo v taki meri ima gospod Ivan, pri čemer ima zvesto družico in pomočnico, svojo neumorno delavno in srčno dobro ter energično ženo. Slavlencu iskreno čestitamo in želimo še veliko, veliko let sreče in zdravja!

LASJE KAKOR SVILA

Umivajte si lase s Savexom, odličnim tekočim milom brez luža. Na zahtevo pošljemo vsakomur brezplačno knjižico o popolni negi las. L'Oreal/24, Zagreb 1, pošt. pret. 8.

Božično zborovanje Slomskove družbe. Običajno božično zborovanje Slomskove družbe bo dne 27. decembra. Dnevni red: ob 8 sv. maša v franciškanski cerkvi, pri kateri bo pelo učiteljstvo božične pesmi. Po maši zborovanje v franciškanski dvorani: a) pozdrav, b) predavanja: 1. Komunizem in krščanstvo (ravnatelj učiteljskega g. J. Priatelj), 2. Narodnoobrambno delo in vzgoja našega ljudstva (g. dr. I. Biteznik); c) poročila podružnic in predlogi; d) slučajnosti. Eventualne predloge je poslati osrednjemu odboru tri dni pred zborovanjem. Po zborovanju popoldne ob 3 bo seja širšega odbora v društvenem lokalnu na Aleksandrovi cesti št. 10.

Prošnji Rafaelove družbe v našem županstvu. Naj bi naše šole oskrbele božičnico ubogim izseljenim otrokom v vojskujočih se državah, so se odzvale še naslednje šole in poslane živila, obleko (ali denar za nabavo tega) in knjige, albume ter božične pozdrave: III. dr. dekl. ljudska šola, Ljubljana, pod vodstvom šol. upr. ge. Ane Hirsman; II. dr. dekl. mešč. šola sv. Cirila in Metoda v Mariboru, La razred, pod vodstvom g. Marije Lorber; ljudska šola v Štorkah pod vodstvom g. Antonija Knap; V. b in c razred ljudske šole v Boh. Bistrici pod vodstvom g. Helene Piskernik; II. dr. dekl. mešč. šola v Mariboru pod vodstvom g. Pavle Šonc; I. dr. dekl. mešč. šola v Mariboru; dr. mešč. šola v Ljutomeru po g. Alfonzu Lindtner; Mladika v Ljubljani; dekl. škola v Šempetrskih mladenc v Ljubljani; ljudska šola v Mostah, Ljubljana. — Rafaelova družba se vsem

plemenitim darovalcem v imenu izseljencev iskreno zahvaljuje ter prosi tudi vse ostale šole, da po možnosti sledijo temu lepemu zgledu.

Novi vlaki na progi Jesenice—Rateče—Planica in Jesenice—Bistrica—Boh. Jesero. Vlak številka 8618 z odhodom z Jesenic ob 22.22, prihod v Rateče-Planico ob 23.05 ima zvezo z brzovlakom Beograd-Zagreb-Jesenice; vlak št. 8613, odhod iz Rateč-Planice ob 9.28, prihod na Jesenice ob 10.15, zveza z opoldanskim postnim vlakom v Ljubljano, vlak št. 916, odhod z Jesenic ob 18.15, prihod v Bistr. Boh. jez. ob 18.54. Vlak št. 913, odhod iz Bistr. Boh. jez. ob 9.20, prihod na Jesenice ob 10.10. — Vlak št. 916 ne bo čakal na brzovlak iz Nemčije za Trst, ker bo vozil vlak št. 916 v dveh delih, da loči lokalni promet od mednarodnega in da prepreči zamude lokalnih vlakov.

Radjska oddajna postaja opozarja med drugim posebno na sledeči božični spored: Nedelja, 24. dec. ob 17: Božične pesmi, poje g. Julij Beletto ob spremljevanju klavirja (prof. Pavel Sivic); 17.45: Ks. Meško: Henrik, govavi vitez. Božični misterij v 4 slikah; 19.15: V času svete noči: St. Premr! V sveti noči, za soli, zbor in orkester (Tone Petrovič); Radjski komorni zbor in Radjski orkester; Händel: Mesija, za soli, zbor in orkester. Solisti: ga. Pavla Lovsetova, konc. pevka, ga. Mila Kogejeva, članica Narodnega gledališča v Ljubljani, g. Jože Gostič, član Narodnega gledališča v Zagrebu, Radjski komorni zbor in Radjski orkester. Dirig.: dr. A. Dolinar. — Nedelja, 25. dec. ob 17.10: Božični napravi (Radjski komorni zbor in Radjski orkester); 20: Ch. Dickens: Božična pesem. Za zvočno igro priredil inž. Ivan Pengov.

Pri saprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« gredence.

Opozorilo posojilnicam glede računanja prispevka v narodno-obrambni sklad. Navodila za računanje prispevka od rentnine za narodno-obrambni sklad, ki jih je prinesel »Narodni Gospodar« v 11. številki od 15. novembra 1939, so postala brezpredmetna, ker se pripravljajo za to posebno uredba. Zato posojilnice opozarjamo, naj ne vršijo nikakih izračunavanj prispevka po ravno omenjenih navodilih, temveč naj počakajo do nove uredbi, ki je pripravljena in o kateri bo zveza takoj obvestila posojilnice, čim bo objavljena. Po doseženih informacijah se bo prispevek od rentnine za narodno-obrambni sklad po novi uredbi računal na ta način, da se rentnina povzija za eno tretjino, torej pri posojilnicah, ki plačujejo 3% rentnino za 1% na 4%, pri posojilnicah, ki plačujejo 6% rentnino za 2% na 8%. — Zadržana zveza v Ljubljani.

Majhen dar za otroško življenje! Mraz ubija otroke, ki jim je že vsak prehlad usoden. V Sloveniji umre letno okrog 4000 otročičkov in večina od njih zaradi prehlada in njegovih posledic. Enemu izmed njih lahko pomagate rešiti življenje: pošljite nam prispevek za otroško opremo na čk. račun 13.882. Unija za zaščito otrok v Ljubljani. In Bog vam povrni!

»Boštjanov« hotel, Sv. Križ nad Jesenicami, vas vabi na obisk. Stalna oskrba, tudi kurjene sobe. Izkoristite praznike! Se priporoča Tika Bernik.

Organizacija vremenske poročevalne službe. Tujekoprometni zvezi v Ljubljani in Mariboru sta tudi letos skupno s Slovenskim planinskim društvom in Jugoslovenskim zimskosportnim savezom organizirali vremensko poročevalno službo. Vsem zimskosportnim postojankam, planinskim hotelom, domovom in kočam so bila razposlana točna navodila. Direkcija pošte, telegrafa in telefona je tudi letos uvidno odobrila brezplačno pošiljanje brzovlakov, enako tudi direkcija državnih železnic brezplačno uporabo žel. kabla za vremenska poročila. Nedvomno bo tudi letos vremenska poročevalna služba, ki je izredne važnosti za zimski tujski promet po zaslugi merodajnih faktorjev, predvsem Slovenskega planinskega društva, ki upravlja večino planinskih domov brezhibno poslovala. Vremenska poročila cele Slovenije se dnevno zbira pri Tujekoprometni zvezi v Ljubljani (Tujekoprometna zveza, Maribor bo vsak torek, četrtek in petek zbrala poročila s svojega področja in jih oddala v Ljubljano), ki jih oddaja dnevnemu časopisu cele države, potovalnim birojem in ostalim v pošte prihajajočim faktorjem, ter tudi v inozemstvo. V interesu poročevalcev pa je, da se poročila dostavljena pravočasno in izdanih navodilih ter točna in vesna.

Kvarite Vaše oči s čitanjem časopisov! Da li se ni že zgodilo, da ste odložili zvečer časopis z besedami: »Kako so alabe črke...« Toda pogreška navadno ne leži v črkah, marveč v razsvetljavi. V »lepih starih časih« so morali uporabljati prav velike črke, ker so računali s kadečo in mlgljavo svetlobo sveče. Danes pri sodobni razsvetljavi lahko tudi mnogo manjše črke čitamo brez akodljivih posledic za oči. Sijajna bela svetloba »Tungeram Krypton« žarnic z ekonomično po-

sevanju je znatno zmanjšala razliko med dnevno in nočno. Ne valite torej krivdo na časopise, če se večkrat razjezite pri čitanju in kontrolirano računata za porabljeni tok, marveč se rešite te jeze z uporabo »Tungeram Krypton« žarnic. »Tungeram Krypton« žarnica daje svetlobo, katere čuva oči in zdravje ter ustvari dobro razpoloženje.

Avtomobilska nesreča pri Veliki Nedelji. V torek popoldne ob 4, dne 19. decembra t. l., se je vračal proti domu z avtomobilom g. Zmazek, uslužbenec na velikonedeljski križiški graščini. Na državni cesti Ormož-Ptuj je pod znanim Mihovskim klancem, katerega so začeli sedaj prelajati, zaradi spolzke ceste zavozil na desno v kup gramoza in avto je pri tem zavozil še bolj na desno čez betonirani cestni rob in se prekucail v čez meter globoko cestno grapo. Zdrobile so se šipe in pokvaril motor. Šofer in sopotnik sta bila tudi opraskana. Takoj je prihitelo na kraj nesreče več ljudi, ki so s težavo izvlekli avto iz občestne grape. Nato so ga s konji odvekli domov.

Obsojena po avtomobilskem paragrafu. — Pri Pijavi gorici, na velikem ovinku državne ceste, kjer je tudi huda strmina, se je 15. julija primerila avtomobilska nesreča, ki k sreči ni zahtevala žrtv. Po cesti je vozil posestnik France Virant v smeri proti Pijavi gorici. V velik voz sta bila vprežena dva vola. V nasprotni smeri je privozil šofer Tone Drah s tovornim avtomobilom. V kabini poleg njega sta sedela še njegov sin in Ivan Bitenc. Obtožnica je posestniku Virantu očitala, da je vozil po nepravilni strani ceste, šoferju pa, da je vozil prenapeno in ne dovolj previdno. Šofer je naglo zavil in tako neprevidno, da je zadel v občestni kamen in se je tovorni avto prevrnil pod cesto. Bilo je golo naključje, da so vsi potniki ostali nepoškodovani. Oba obtoženca sta zatrjevala, da sta vozila previdno in pravilno in zvrčata krivdo drug na drugega. Bila sta obsojena po avtomobilskem paragrafu 206 k. z. in sicer France Virant na 7 dni, šofer Tone Drah pa na 300 din denarne kazni, oba pogojno za 1 leto.

Po državah

Novo sredstvo proti izpadanju las. »Vremec« poroča, da je belgrajski vseučiliški profesor dr. Milutin Nešković sestavljal pripravki, ki prepreči prihlijah povzročeno izpadanje las. Novo sredstvo je že preizkusil z uspehom pri 200 osebah. Profesor namerava v kratkem z uspehi svojih raziskovanj stopiti pred znanstvene kroge. Prof. dr. Nešković se je bavil s svojimi raziskovanji že kot mlad medicinec, ker so njemu samemu močno izpadali lasje. Raziskoval je 20 let, dokler se mu ni posrežilo najti sredstvo, ki prepreči za rast las tako usodne prihlijaje. Ze pred 20 leti so poznali sredstvo, razstopljeno žveplo, vendar je bila uporaba nevarna in je povzročala hude bolečine, ker je bil pripravljen lahko vnetljiv in eksploziven. Prof. dr. Neškoviću se je sedaj posrežilo z nekim dodatkom odpraviti učinke raztopljenega žvepla, ki so škodovali koži. Pripravljal je ga je on sestavljal, je popolnoma varen in ne povzroča niti najmanjše bolečine. Ze šest mesecev preizkuša novo sredstvo. Uspeh je bil pri vseh 200 primerih zelo zadovoljiv. Seveda pripravki pri popolni pleši ne učinkuje, to poudarja dr. Nešković, če so korenine las že zamrle. Pač pa preprečuje izpad las in krepi korenine las tako, da tenki mali lasje, ki često pokrivajo plešo, pričnejo rasti in dobe normalno barvo.

Svojo mater išče. 23-letni Savo Skendžič že dolga leta potuje po deželi in išče svojo mater. Rodil se je v vasi Škare, okraj Otočac. Njegov oče, ki je šel leta 1914 k vojakom, je padel v vojni leta 1918. Mati, ki je s svojim dvehletnim sinčkom živela v največji bedi, je izročila sinčka neki znani družini v rejo in zapustila vas, da bi si poiskala delo. Od takrat ni nihče več ničesar slišal o njej. Savo, ki je bil že kot deček prisiljen, da se je preživljal z delom lastnih rok, je prepotoval vso Jugoslavijo, da bi našel sled za svojo materjo.

Obsežne racije v Zagrebu. Zagrebška policija hoče za božične praznike očistiti zagrebško mesto vseh sumljivih ljudi in zaradi tega zadnje dni podvzema velike racije po vseh mestnih predelih, zlasti v predmestjih. Doslej je pri teh racijah prišla nad 300 ljudi, ki jih je deloma poslala v njihove domovinske občine, deloma pa pridržala na sodišču. Pri racijah sodeluje tudi »Gradjanska zaščita«. Patrole, ki izvršujejo racije, sestavljajo po dva detektiva, dva člana »Gradjanske zaščite« in po dva policaja.

Hrast ga je ubil. 17-letni kmečki sin Janko Krtovič iz Podvrha pri Samoboru je v gozdu sekal hrast. Hrast pa se je podrl prej, predno je mogel Krtovič odskočiti in tako je težko drevo padlo nanj in mu zlomilo hrbtnico. Krtoviča so prepeljali v bolnišnico, kjer pa mu niso mogli pomagati.

Pet ribičev utonilo na Jadranu. V bližini otoka Vira pri Šibeniku se je te dni pripetila huda nezdoga, v kateri je izgubilo življenje pet siromskih ribičev. V noči od petka na soboto je odšla skupina petih ribičev, od katerih so bili skoraj vsi poročeni in družinski očete, na lov z majhno ribičko barko. Ponoči pa je nenadno nastal na morju vihar. Močan sunek vetra je prelomil jambor in razparal jadra. Zaradi tega se je barka prevrnila in vseh pet ribičev je padlo v vodo. Poskusili so se rešiti s plavanjem, toda, kakor se zdi, se nihče ni rešil. Ze nekaj dni jih tovariši zamaž iščejo. Našli so le prevrnjeno barko. Nesreča je izzvala povsod veliko sočustvovanje.

Ubog bogatega kmeta. V Peščanici pri Virginmostu v petrinjskem okraju na Hrvaškem so našli nedaleč od njegove hiše zmrznelnega bogatega kmeta Rada Tepšiča. Preeneli so ga v hišo in ga poskusili oživiti, toda bilo je že prepozno. Tepšič je imel na glavi tudi hudo rano, prizadejano s kolom. Preiskava je dognala, da je bil Tepšič prejšnji večer v družbi štirih kmetov, med katerimi je nastal prepir. Najbrž je Tepšiča kdo v prepiru udaril s kolom po glavi, potem so se ostali razbežali in pustili Tepšiča nezavestnega na cesti v mrzli noči. Tepšič, ki je bil lahko obleden, je zmrznil, vendar je bila tudi rana na glavi tako huda, da bi ji tudi podlegel.

Seljačka zaščita v borbi z zločinci. V vasi Predavec v bližini Bjelovarja je prišlo v eni preteklih noči do spopada med skupino članov »Seljačke zaščite« in zloglasnim razbojnikom Dušanom Pavlovičem in nekim članom njegove tolpe. Bataljonski poveljnik »Zaščite« Blažekovič in njegov satnik Koprivnik sta patrolirala po cesti in sta med potjo srečala dva neznanca. Blažekovič ju je ustavljal in zahteval legitimacije. Neznanca pa sta iznenada potegnila revolverje in pričela streljati. Neki strel je padel v sosedno hišo skozi okno in zadel Stjepana Bosanca, ki je tudi član »Zaščite«. Kljub temu da je bil ranjen, je Bosanec pohitel ven na pomoč tovarišema in se spustil v napadalca, za katerega je govoril, da je zloglasni razbojnik Pavlovič. Podri ga je na tla, toda roparju se je posrečilo medtem ko je ležal na tleh, še dvakrat sprožiti revolver. Oba strela sta zadela Bosanca. Njegov

Ljubljana, 22. decembra

Gledališče

Drama. Petek, 22. zaprto; sobota, 23.: Velika skušnjava. Izven. Znižane cene. Ljudska predstava; nedelja, 24.: ob 15 Petrkove poslednje sanje. Izven. Znižane cene. Mladinska predstava. Ponedeljek, 25.: ob 15 Kozarec vode. Izven. Znižane cene. Ob 20 Striček Vanja. Izven. Znižane cene.

Opera. Petek, 22.: zaprto. Sobota, 23.: Nižava. Red B. Nedelja, 24.: ob 15 Gorenjski slavček. Izven. Znižane cene. Ponedeljek, 25.: ob 15 Glumac Matere božje. Izven. Znižane cene; ob 20 Sabška kraljica. Gostovanje Josipa Gostiča. Izven. Znižane cene.

Radio Ljubljana

Petek, 22. dec.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Solska ura: Božič slovenskega kmeta. Predavanje z glasbenimi vložki (Vikt. Pirnat) — 12 Naši zbori (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Poročila — 18 Ženska ura: Božični prazniki (C. Vračko) 18.20 Božična misli (plošče) — 18.40 Francoščina (dr. St. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Reška in zaderska resolucija (Vojislav Radovanovič, Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Fotografiska kamera in lepota Slovenije (Oskar Kocjančič) — 20 Za krajši čas (plošče) — 20.30 Schubert: Maša v G-duru za zbor in orkester. Izvaja Sattnerjev zbor in Radij. orkester, dirigent D. M. Šijanec — 21.20 Solistične točke (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Trio (J. Gregorc - klarinet, V. Šušteršič - viola in H. Svetel - klavir).

Drugi programi

Petek, 22. decembra. Beograd: 20 Simfonični koncert 21 Stare sonate — 21.50 Vokalni koncert — Zagreb: 20.30 Matzove »Božične pravljice« — Bratislava: 19.40 Stare italijanske arije in pesmi — 20 Hauptmannova igra »Haničina pot v nebesa« — 21 Valčki in korčanje — Sofija: 19.50 Opera — Beromünster: 19.15 Kmečka glasba — 20.30 Hasova opera »Tobja Kudene« — Budimpešta: 20.20 Lisztove skladbe — Bukarešta: 20.15 Masseneta opera »Werther« — Stockholm-Hörby: 19.50 Schumannova II. simfonija — 21 Leharjeva opereta »Vesela vdova« — Trst-Milan: 17 Konser-vatorijski koncert — 21.10 Opera — Rim-Bari: 21 Igra — 22.30 Pianino — Florenca: 19.30 Kvintet — Soltens: 20.40 Komična opera.

Prireditve in zabave

Slovenski božič v franciškanski dvorani. Na božični praznik, dne 25. decembra in na Štefanovo, dne 26. decembra obakrat ob petih popoldne uprizori Franciškanska prosveta v franciškanski dvorani Matija Tomca »Slovenski božič« s spevoigro v treh slikah. Vabimo na to, prazniku primerno prireditve. Cene znižane.

Predavanja

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani priredi v petek 22. dec. ob 18 predavanje v predavalnici ženske bolnišnice v Ljubljani. Predavajo: Dr. Robert Blumauer: Intrakranialne krvavitve po kostolomu lobanjskega dna. Dr. Vito Lavrič: Iztipanje maternične votline po porodu. Dr. Mile Roš: Težkoče pri določevanju spola. Dr. Božena Merljak: Diabetes mellitus in tuberkuloza. Vabljeni vsi g. zdravniki in medicini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Poizvedovanja

Dragocen uban je bil najden. Naslov najditelja v našem upravnistvu.

prijem je zaradi tega popustil in razbojnik se mu je izmuznil ter pobežnil. Ostala dva člana »Zaščite« sta medtem zasledovala drugega razbojnika, ki pa se mu je v plašču noči posrečilo pobežniti.

Detektiv, ki je ubil dr. Markoviča, v preiskovalnem zaporu. Preiskovalni sodnik belgrajskega okrožnega sodišča Avramović nadaljuje z zaslišanjem udeležencev in prič tragičnega dogodka v Brankovi ulici, kjer je bil ubit ravnatelj Prizada dr. Edo Markovič. Predvčerajšnjim je sodnik zaslišal detektiva Marka Markoviča, ki je ustrelil dr. Markoviča. Detektiv je v priporu. Pri zaslišanju je detektiv povedal, da je naenkrat opazil na dvorišču moško postavu v nočni srjaci z revolverjem v roki. Takoj je skočil k njemu, da bi mu iztrgal revolver iz rok. Kljub temu je dr. Markovič dvakrat ustrelil iz revolverja in eden od teh strelcov je rnil detektiva v roko. Šele nato, pripoveduje detektiv, je pričel v obrambo svojega življenja streljati tudi sam. Potem, ko je izpalil nekaj strelcov na postavu v nočni srjaci, je skočil na cesto in še tam parkrat ustrelil, da bi prikolal na pomoč. Državni tožitelj je skupno s preiskovalnim sodnikom odredil, da se nad detektivom Markovičem razglasi preiskovalni zapor.

Divji lovci uničujejo divjad. Hrvaško Zagorje se ponaša z lepimi gozdovi, v katerih živi mnogo divjadi, zlasti srn. Zadnje čase pa se opaža, da je na delu večje število divjih lovcov, ki neusmiljeno uničujejo divjad, posebno srne. Lovski krogi so zaradi tega zelo zaskrbljeni, kajti obstoja bojazen, da bodo divji lovci povsem iztrebili divjad.

Ob zatemnitvi.

Prikliznjene: »Gospod generalni ravnatelj, da nes pa izgledate res sijajno.«

voške, ki stoji na mizi, se dobro odkašlja in pošteno pljune. Po žilah teče segregiva in že je vkraj vsa zaspasnost.

»Pjebi, le hitro, ovači de prešička še sunce bldilo!« Ze začne Hanez zgodbo, kako so nekod pri pokojnem Ojbičaku pozno mesarili, kako jim je prasiček z nožem v vratu pobežnil, pes pa za njim... Zopet drugo, kako so v Hrašenskem vrhu našli namesto prašiča v svinjaku domačega psa zaprtega, svinjo pa so tatovi ponoči odgnali.

Medtem se deca pridno obnavlja, oblačilo in niso danes nič jezljivi, snaha je že potegnila jankijo in jopo prek rōbače, gospodar je pripel usnjati predpasnik, brat Franček je že tu, dedek ružijo v kamuri, vse je pripravljeno. Mati so prinesli v piskrkih vroč čaj, slivovko pa naj si vsak sam toči, kolikor hoče. Končno se je privlekel zaspani viničar Plavec z ženo, enim šolarjem in s triletnim kričičem. No, delavcev že bo, a tistih, ki bodo samo jeli, tudi!

»Zdaj pa le pije, pa malo krūha si včknite!« Po prašička clovek ne sme iti čisto trezen. Saj je nevarno!

»E te ga vi heknili!« vpraša domači sin Haneza in se šali.
»Ja pje, dosti sem jih, vaj pa mi je roka ne več gvišna. To de te tvoje delo, saj si gospodar!« S prizgano laterno, s krničko za kri, notri pa malo žegnane soli in nož, s košarico koruze — poslednja želja — gre procesija še v trdi temi k svinjaku. Snaha s košarico gre k vekvi in privabi žival k sebi, medtem jo moški zgrabijo za zadnje noge in rep, potegnjejo cvilečo žival na dvotono, jo zvrnejo in pokleknejo nanjo. Ze je podstavljeno koritce s soljo, oster sunek z dolgim nožem, presunljiv krik poginjajoče živali, curek krvi — in konec. Mati neradi slišijo vse to, oni so žival zredili, jo spremljali v rasti, boleznini in

uspevanju kot otroka. Tako so delali še posebno, odkar so jim pravi otroci že vsi odrasli in zleteli kot lastovice. Ob mesariji se najrajši zaklenejo v kuhinjo in molčijo. Ko slišijo cviljenje živali, še zavzdihnejo: »Bog daj, da bi bilo hitro konec!« Takoj nato že odrignejo dveri in hitijo po pečenke se kri, da bo takoj pripravljen dober močnik iz krvi in jajca. To bo danes že drugi zajtrk!

Medtem si moški oddahnejo, umijejo krvave roke in že so tu trage. Nanje zvrnejo svinjo in jo z naporom odneso v kolarnico, priklet ali celo v prednjo hišo, če drugje ni prostora za mesarijo. Tam je že postavljen velik latast stol; nanj zvrnejo žival, s hrbtom navzdol, vse štiri noge privežejo z vrvmi za strop, da je koža napeta. Stol ima spredaj nekoliko nižji podaljšek, zglavnik za visoko glavo. Pod njo je škaf, če še priteče kaj krvi. V zadnjico dobi žival koruzni kocen, da vsega ne zblati. Gospodar z nožem prekriža žival in jo z »V imenu božjem pa začnimo!« zareže okrog gleženjev. Zdaj pa vse lampice in laterne vkup pa ostre nože! Zdaj se začne dolgotrajno in naporno delo, ki ga je treba pazljivo opraviti: snemanje kože od slanice. Če hočemo za kožo kaj dobiti, ne sme biti prerezana, a tudi špeh je škoda na njej pustiti. Zato pa je previdno! Gospodar, Hanez, Franček in viničar začnejo vsak pri eni nogi, snaha, dedek in deca pa svetijo. Luč mora biti čim bliže in ne po strani, da se cilindri ves ne okadi! Hanez je nataknil stare naočnike, ker se mu oči preveč solzijo, pravi. Zdaj je treba žganico bolj skrivati, kajti če je bilo prej pri lovljenju in držanju potrebno divje omotice, je sedaj na meslu le treznost. In tako režejo, režejo s kratkimi noži, da napete, ostre kline kar pojejo po napeti koži, ki jo roke vlečejo k sebi; mesarji brišejo nože v plast slanice, spet brusijo in včasih malo cuknejo. (Dalje prih.)

Ljubljanski želodec v luči mestne trošarine

Ljubljana, 21. decembra.

Vsako leto ob taknem času sestavi mestni trošarinski urad podatke o količini na področje Ljubljane uvoženih predmetov, ki podležejo mestni trošarini. Dandanes so ti podatki še posebno zanimivi, kajti na njihovi podlagi si lahko ustvarimo še dokaj zanesljivo izmero ljubljanskega želodca, ki ga bo treba napolniti tudi takrat, če nas zadene kaj nepredvidenega. Ob teh velikih številkah ljubljanskega konzuma si lahko predstavljamo, kako mora biti težavno, preskrbovati z živežem vse prebivalstvo neke države, ki je v vojnem stanju.

Ljubljanski trošarinski urad registrira samo uvožena živila in predmete, ki podležejo mestni trošarini. Zato nekatere od spodaj navedenih števk niso popolnoma točne, ker bi jim bilo treba priložiti še produkcijo na ozemlju mestne občine. Vendar ti popravki ne bi bili bistveni.

Glavna živila.

Navadno smo začeli takšne statistike s količino pijače, ki so stekle po grlu Ljubljančanov. V današnjih časih pa spadajo brez dvoma na prvo mesto številke o glavnih živilih. V razdobju od 1. decembra 1938 pa do 30. novembra 1939 (vse spodaj navedene številke veljajo za to razdobje) je bilo v Ljubljano uvoženih 9.649.222 kg raznih vrst moka, zdroba, ječmenove in ovsene kaše, ajdovega pšena in prosene kaše, raznih testenin, kruha in peciva brez kakšnih dodatkov pa 77.749 kg.

Krompirja, zelja, repe in drugih okopavin je bilo uvoženih v Ljubljano 5.955.316 kg; drugih poljskih pridelkov in domače povrtnine v svežem stanju 2.224.783 kg, suhega fižola, suhega graha, suhe leče, kislega zelja in kisle repe 585.899 kg, domače vložene in konzervirane zelenjave 10.003 kg, zgodnje sveže zelenjave, okopavin in povrtnine 82.389 kg, vseh vrst žita, koruze, ovs, otrobov in krmilne moke pa 3.759.483 kg.

Druga glavna hrana je meso in mast. Zaradi ljubljanskega želodca je moralo pod sekro skupno 29.879 glav klavne živine, od tega 6830 glav nad 350 kg žive teže, 1645 glav teže od 250 do 350 kg,

21.175 telet do 250 kg žive teže in 129 konj. (Konjsko meso si zaenkrat še ni utrljo popularnosti v Ljubljani. Morda se glede tega utegne še kdaj kaj spremeniti.) Prašičev in svinj je padlo 29.337 glav, in sicer mladih prašičkov do 15 kg žive teže 1089, mladih prašičkov do 75 kg žive teže 6267, prašičev nad 75 kg pa 21.981 glav. Drobničke, to je ovnov, koz, kostrunov, jagnjet in kozličkov je padlo 3782 glav. Svežega mesa vseh vrst, razsekane divjačine, suhega mesa, klobas in salam je bilo uvoženih 74.831 kg, konzerviranega mesa vseh vrst 2501 kg, prekajene in papricirane slanine 10.193 kg, masti, živalske in rastlinske pa 91.819 kg, krvavic, užitnega loja in razne drobovine pa 105.517 kg. Zanimivi so tudi podatki o uvoženih divjadi, v katerih se zrcalijo uspehi ljubljanskih nedeljskih lovcev. Uvoženih je bilo v Ljubljano 229 kosov srnjadi, 19 gamsov, 1325 divjih zajcev, 718 jerebic in prepelic, 536 divjih petelinov, gosi, rac in fazanov, 14 jelenov in kosut, 3 divji prašiči. Domačih zajcev pa so prinesle kmetice na trg 1338 reprov. Ljubljanski »kurji britof« zasnajame naslednje žrtve: 8578 puranov, 10.516 kosov gosi, rac in druge večje perutnine, male perutnine, to je kokoši, piščet, golobčkov, grlic itd. pa 159.154 glav. Jajc se je porabilo v Ljubljani v 12 mesecih 18.141.601.

K mesu spadajo tudi ribe, domače in morske. Ljubljana jih je pojedla 47.148 kg, v čemer so všteti tudi raki, polži in razne druge užitne vodne živali.

Važno živilo je mleko in izdelki iz njega. Svežega mleka in sirčkov je bilo konzumiranega v Ljubljani 6.401.936 litrov, navadnega sira v hlebkih, čajnega masla, masla ter smetan 269.891 kg, etiketnega sira 8875 kg, finega sira pa 809 kg.

Riža in riževe moke je bilo uvoženo v Ljubljano 370.854 kg. Jedilnega olja vseh vrst in zdravilnih olj je prišlo v Ljubljano 457.626 kg, kisa in kiseve kisline pa 141.206 hl. stopenj.

To je nekaj števk o izmeri ljubljanskega želodca. Prihodnjič objavimo še nekatere druge.

Ljubljanska mestna uprava tako daleč uredila svoje finance, da teže razmere svojega in drugega uslužbenstva vsaj za božične praznike nekoliko olajša ter se mu izkaže hvaležno za pridno in vestno delo v korist vse Ljubljane.

I Lega Slovenije in njen pomen za Evropo je naslov predavanja, ki ga bo imel g. prof. dr. Valter Bohinc danes zvečer na X. prosvetnem večeru v Franciški dvorani ob 8. Geopolitična struktura Slovenije zanima slehernega Slovenca, saj je od tega odvisna velikokrat usoda naše zemlje. Ob preseljevanju narodov so skoraj vsi potovali preko naše zemlje in so pri tem pustili tudi svoje sledove. Rimska država si je utirala pot preko naše pokrajine. Slovenija je brez dvoma tudi v sedanjem času važno križišče cest, ki držijo od severa proti jugu in od vzhoda proti zahodu. Zato bo to predavanje zelo zanimivo in za vsakega poučno. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7, in v trgovini Sfiligoj, za Franciškiško cerkvi.

I Plemenit dar. Stolna kongregacija za gospe je darovala namesto venca na grob pok. gospe Ane Zober 200 din za Dom slepih. Bog plačaj!

I Mrzel prvi zimski dan. Včeraj, 21. t. m., je bil prvi koledarski in astronomski zimski dan. Pričetek zime nam je prinesel zmeren mrz. Na prostem je termometer kazal do -4°C mraza, v zatišju pa -2. Zvečer jutraj so se gorski velikani pokazali v vsej svoji krasoti. Podnevi je bilo jasno in vedro. Ljubitelji zimskega sporta se veselo, da bodo imeli za božične praznike lepo, zmerno mrzlo vreme, ki jim bo omogočilo, da bodo odšli s smučmi visoko v planine, da se tam odpočijejo in razvesele.

I Bratje Tomažič, družbe Oleum iz Ljubljane, darujejo za božično sledeče: za mestno kuhinjo v cukrarni 500 din, župnišču v Trnovem za revne otroke 500 din in Vincencijevi konferenci za revne akademike 500 din, skupno 1500 din. — Bog plačaj!

I Stolna kongregacija za gospe. Sv. maša za dušična za pokojno go. Ano Zober bo v soboto, 23. t. m. ob pol 8 pri oltarju sv. Rešnjega Telesa.

I Za 100.000 din lesa potrebuje mestno poglavarstvo in bo razpis objavljen 23. t. m. v »Štubenem listu«.

I Združenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da bodo med božičnimi prazniki mesarski lokali in stojnice vse tri dni zaprte. Zato naj se vsakdo pravočasno preskrbi z mesom.

I Na splošno željo občinstva bo odprta razstava ženskih ročnih del na Državnem osrednjem zavodu za ženske domače obrt, Novi trg 4-1 še v nedeljo, dne 24. decembra od 8 zjutraj do 17. zvečer.

I Prodaja božičnih dreves in božičnih okrasov le do sobotne zjutraj! Občinstvo se opozarja, da bodo božična drevesca na Kongresnem trgu in božični okrasni ob stolnici naprodaj le še do sobotne zjutraj.

I Nevaren žepar padel policiji v roke. Ljubljanska policija je te dni prišla trgovskega potnika Franceta G., ki se je izkazal kot izredno drzen žepar. Udejstvoval se je največ v vlakih med Zagrebom in Ljubljano. Policija je našla pri njem šest zlatih in srebrnih ur, tri verižice in dve broši, glede katerih je žepar priznal, da ju je ukradel dvema spečima damama v vlaku. G. je stanoval zadnje čase pri neki gospodinjici v Zeleni jami, ki je vedela povedati, da je večkrat videla pri njem razne dragocenosti, za katere pa je trdil, da jih je kupil od nekega ljubitelja dragocenosti v Zagrebu.

I Gnezdo nemorale v neki šupi v Mestnem logu je te dni razgnala ljubljanska policija. Dve bivši služkinji, ki pa sta združili s pota poštenosti, sta si v šupi uredili prijetno bivališče, kamor so zahajali razni ljubljanski delomrzneži in postopači, ki so ju zalagali z življenjskimi potrebščinami. Lahkoživki sta na ta način čisto dobro živeli. Zdjaj pa je policija temu napravila konec ter zaprla obe lahkoživki in z njima vred ji je padlo v roke še nekaj drugih nevarnih pričev. Vso lahkoživo družino je policija izročila sodišču.

Zaščita mesta proti zračnim napadom

Ljubljana, 21. decembra.

V nedeljo, kakor smo že poročali, so bile praktične vaje vsega osebja, ki naj bi bilo zaposleno za obrambo mesta proti zračnim napadom podnevi in ponoči. Danes je bila prirejena dnevna vaja za ves okoliš mestne občine ljubljanske. Z Gradu so bili oddani topovski streli, ki so naznanjali, da se mestu približuje sovražna zračna eskadrila z namenom, da nad mestom izvede napad z bombami. Zračna eskadrila je bila samo zamišljena. Po topovskih streljih so po vseh cerkvah začeli biti plat zvona, da prebivalstvo opozore na bližujočo se nevarnost. Točno ob 14.30 se je začela dnevna vaja, ki je trajala dobrih 20 minut. Poslovala so tri kontrolne komisije v avtomobilih, ki so pregledovale posamezne zaščitne odseke. Prva komisija, obstoječa iz ban. svet. dr. Frana Ogrina, šefa odseka II-4 in podžupana dr. Vladimira Ravnharja, je kmalu po danih topovskih streljih odbrzela na teren in pregledala središče mesta in del bežigradske okolice tja do Smartinske ceste in del šempetrskega predmestja. Povsod je lahko mirno ugotovila veliko discipliniranost prebivalstva, ki se je točno držalo danih navodil. Mestni trg, Marijin trg in glavne prometne ceste so bile mahoma izpraznjene. Na njih ni bilo žive duše. Avtomobili, tovorni in osebni, kakor tudi druga vozila, so skušala zavoziti v stranske ulice in so tam obstala. Vozači pa so se zatekli v veže in zaklonišča. Vladal je povsod red in mir. V zaklonišče na Kralja Petra trgu se je zateklo 55 oseb. Tam je vladal ves čas pravi živčav. Tramvajski vozovi so takoj obstali na mestu. Vsi potniki in tramvajsko osebje so hitro poskali zavetje pred bombnimi napadi. Druga komisija, ki ji je načeloval strokovni referent II-4 inž. C. Nučič, je pregledala teren od Vodnikovega trga v smeri proti Trnovem in na Viču. Tretja komisija je pod vodstvom tehničnega referenta pristava oddelka V. inž. Ivana Sitarja krenila po Poljanski cesti proti Sentpetru, dalje na Celovško cesto v Šiško in bližnje ulice. Vse komisije so se nato po kontroli točno sestale na Kralja Petra trgu pred zakloniščem. Komisije so zlasti naglašale, da je bila vaja izvedena v popolnem redu.

Zvečer okoli 20 je bila izvedena zatémnitev mesta. Poslovala so zopet tri kontrolne komisije. Dve komisiji sta pregledovali situacijo po mestu, tretja je odšla na Grad, kjer je z grajskega stolpa motrila splošno razpoloženje in učinek zatémnitve.

Obeh vaj so se udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Dnevni vaji je prisostvoval med drugimi tudi policijski upravnik dr. Hacin.

I Mirovna devetdnevica v cerkvi sv. Jakoba. V osmini rojstva našega Zveličarja, Kralja miru, od 26. dec. 1939 do 3. jan. 1940 se bo opravila ta pobožnost v mestni župni cerkvi sv. Jakoba. Vsak dan zjutraj ob 6 bo sv. maša pred Najsvetejšim s peljem; zvečer ob 6 ura molitve, litanije z molitvami za mir in blagoslov. Moli se iz knjige »Večna molitev« 12. ura: Za blagor domovine. Na Stefanovo, zadnjo nedeljo v letu, in na novo leto bo ta pobožnost ob 3 popoldne. Vabimo vse vernike, posebno pa mladino, ki ima te dneve pravo, da se teh molitev pridno in goreče udeležujete, da bi izprosili od Boga mir med narodi, naši domovini pa božje varstvo in blagoslov. — Kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!

I Božično darilo mestne občine uslužbenstvu. Na magistratu je včeraj popoldne zavladalo med uslužbenstvom pravo božično razpoloženje, kajti vsak uslužbenec, tako pragmatični kakor pogodbeni dnevnika ali mestni delavec, je prejel kuverto, v kateri je bilo božično darilo mestne občine ljubljanske. Mestna občina je razdelila med vse svoje uslužbence kot božično darilo 700.000 din. Obdarovano je bilo tudi uslužbenstvo pri mestnih podjetjih. Tudi Maloželezniška družba bo poskrbela za božične nagrade svojim uslužbencem, prav tako tudi Mestna hranilnica. Mestna blagajna pa bo izplačala vsoto 100.000 din za božično nagrado tudi železniškemu, poštnemu in policijskemu uslužbenstvu, ki podpira prizadevanja občine. Kljub nemirnim in težkim časom, ki za zaščito prebivalstva zahtevajo ogromne vsote, je

Najnovejša poročila

Davčne olajšave malih kmetov

Sklepi današnje vladne seje

Belgrad, 21. dec. m. Nocojšnjo zadnjo sejo, ki je trajala od pol 6 do pol 10 zvečer, je vodil predsednik vlade Cvetković, navzoči pa so bili vsi člani kr. vlade. Kot običajno je bil prvi del zadnje seje povečan poročilom posameznih ministrov o važnejših vprašanjih v zaupanih jim resorih, ostali del seje pa so člani vlade prebrili z razpravo o važnih finančnih in gospodarskih vprašanjih ter ukrepah, ki jih narekujejo sedanje težke razmere. Nato je bilo sprejetih več uredb finančnega značaja. Tako je vlada med drugim sprejela predložene spremembe v zakonu o neposrednih davkih, po katerih bodo oproščeni plačila zemljarine vsi kmetje, katerih katastrski prinos je manjši kot ti-

soč din. To ugodnost bo lahko uživalo okrog 3 milijone kmetov v državi.

Vlada se je pečala tudi s težkim položajem, v katerem se nahajajo mali obrtniki. Sklenili so, da se bo odslej davek malih obrtnikov odmerjal pavšalno. Vlada je tu vpoštevala predvsem predloge obrtnih zbornic. Nazadnje je vlada sprejela tudi nekatere takse ter je načelno sklenila, da se čimprej izda uredba o kontroli cen, ki jo določa že uredba o pobiranju draginje. Razpravljali so tudi o spremembi železniške tarife, predvsem za prevoz žita, da bi se ta važen predmet za prehrano ljudstva prodajal po ugodnih cenah. Vse uredbe, sprejete na današnji seji, bodo objavljene že prihodnje dni.

Boji na Finskem

Helsinki, 21. decembra. AA. Sporočilo pomorskega poveljništva pravi, da je sovjetska eskadra, ki je sestojala iz velike vojne ladje ter rušilca, začela obstreljevati finsko obalo v bližini Kopke, toda finske obalne baterije so jo prisilile umakniti se. Na jezeru Ladoga so finske oborožene ladje uspešno obstreljevale ruske položaje ob obali jezera. Poveljništvo letalstva sporoča, da je sovražno letalstvo nadaljevalo s svojimi napadi. Sovražno letalstvo je napadlo v skupinah ne samo finske čete, temveč tudi civilno prebivalstvo. Sovražno letalstvo je imelo le majhne uspehe na bojišču, med civilnim prebivalstvom pa je precej ržtev. Tako je bilo v Kontiamati ubitih 15 civilnih oseb, med njimi več žen in otrok. V Jaerski sta bili ubiti dve osebi, tri pa ranjene. V Sortevali je bilo ubitih pet oseb, med njimi ena žena in dva otroka. V Matkafelki so bile tri osebe ranjene. V teku včerajšnjega dneva so finska lovka letala in protiletalsko topništvo sestrelili šest sovražnih letal. Našli so tudi sovražni bombnik, ki je bil v terek sestreljen v bližini Viborga.

sovjetske čete izgubile 20 strojnic. V noči od srede med četrtkom je finsko topništvo obstreljevalo sovjetske oddelke ter jim prizadejalo težke izgube. V bitki pri Aglajerviju so finske čete zaplenile 9 težkih tankov, 2 poljska topa, tri oklopne avtomobile, več tovornih avtomobilov, 20 strojnic ter drug vojni material. Med Lieksom in Repolu je bil nek sovjetski bataljon popolnoma uničen. Dva poljska topa ter velika količina drugega orožja je padla v roke finskim četam.

Žilava finska obramba

Helsinki, 21. decembra. AA. Stefani: Potrjuje se, da so Finci ustavili sovjetsko napredovanje ob reki Plats v pokrajini Petsama. Zato se imajo Finci zahvaliti v prvi vrsti udejstvovanju oddelkov za sovjetsko fronto, ki so sistematično uničevali ozadje sovražne fronte. V pokrajini Sale se sovjetske čete po trodnevni ogorčenih borbah isto tako nahajajo v razsulu. Ob cesti Kenijervi-Kuolajervi so Rusi pustili čez 100 avtomobilov. Med njimi se nahajajo tovorni avtomobili z življenjskimi potrebščinami ter celo kuhinje. Finci so dosegli ta uspeh, ker so uničili sovjetsko divizijo tako, da so Rusi morali obrniti smer svojih napadov. Tudi sovjetski napad na Sabukorski je bil popolnoma odbit. Finci so se polastili velikega vojnega plena, v glavnem orožja in avtomobilov. Fincem so padle v roke tudi številne sovjetske zastave. Finska letala so ponovno uspešno bombardirala železniško progo Murmansk-Leningrad. Nad Viburgom je bilo sestreljeno neko sovjetsko letalo.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 21. decembra. AA. Reuter: Uradno poročilo finskega vrhovnega poveljništva se glasi: Na Karelski ožini je sovražnik nadaljeval z napadi. Po močnem topniškem ognju je sovražnik izvršil napad pri Kaukjarviju in Muolajerviju ter se na nekaterih krajih. Bitka je trajala ves dan, toda sovražnik navzlic velikim izgubam ni napredoval, ter so zvečer finski položaji ostali isti. Osem sovjetskih tankov je bilo uničenih. V neki vasi so

Nemško-romunski gospodarski sporazum

Bukarešta, 21. decembra. AA. Havas. Nemško-romunski gospodarski pogajanja so bila danes končana. Sklenjen je bil sporazum, s katerim se določajo splošni pogoji medsebojne trgovine v letu 1940. Nocoj ob 20 sta vojna nemške delegacije Clodius in državni podtajnik romunskega ministrstva za narodno gospodarstvo Mirian podpisala sklepni protokol. Na osnovi novega sporazuma bo tečaj leja napram marki znašal pri nakupih 49, pri prodajah pa 50 lejev za eno marko.

Tuja letala nad Nizozemsko

Amsterdam, 21. decembra. AA. Reuter: Danes je bila nad Utrechtom zračna borba med nizozemskimi letali ter nekimi letali, katerih državna pripadnost ni bila ugotovljena. Bitko je gledala več sto oseb, ki so se nahajale na ulici. Nepoznana letala so se zavila naekrat v meglo ter se odpeljala v neznaniko smer.

London, 21. decembra. AA. Reuter: Dopolnilnik Reuterja je zvedel, da angleškemu letalskemu ministrstvu ni ničesar znano o bitki, ki naj bi se vodila nad nizozemskim ozemljem.

Večerno poročilo z zahodne fronte

Paris, 21. dec. (Reuter) t. Zivahni letalski podvig nad Alzacijo Loreno.

Berlin, 21. dec. t. Havas. Na merodajnih mestih potrjujejo, da so bile zadnje čase utrbe nemške Siegfriedove črte razširjene na enakem odseku in ob obalah Konšantskega jezera na švicarski meji. Raztegnitev utrjene črte na ta osek je v zvezi z govoricami, da bi francoska armada mogla ob priliki vpaсти v Nemčijo skozi švicarsko ozemlje.

Lindbergh se je umaknil

Washington, 21. decembra. AA. Havas: Iz Bele hiše sporočajo, da je brigadni general Walter Kilder imenovan za člana nacionalnega odbora namesto Lindbergha. Lindbergh je svojo ostavko obrazložil s tem, da mu je za sedaj nemogoče posvetiti svojo pozornost aeronavtičnim vprašanjem, da se bo pa v slučaju, da bi bilo to neobhodno potrebno, stavil odboru na razpolago.

Zakaj se bori Nemčija

Berlin, 21. decembra. AA. DNB: Današnji »Berliner Börsen Zeitung« objavlja članek o nemških vojnih ciljih. V začetku članka njegov pisec pravi, da Nemčija ni želela vojne ne z zahodnimi vesilicami, ne s Poljsko. Ker pa je bila Nemčija vojna vsiljena — pravi omenjeni list — mora Nemčija težiti za tem, da doseže svoj vojni cilj, ki naj bi vzel Veliki Britaniji možnost, da bi bila v bodoče vir novih vojnih nevarnosti. Nemčija ne želi niti v bodoče, da bi se znašla pred sovražnimi zvezami, kadar koli ne gre za nobeno drugo stvar, kakor da si izvjuje svoje mesto pod soncem. Za dosego tega cilja se Nemčija bori proti angleški

plutokraciji. Nemčija se vojskuje za svojo svobodo, kakor se je nekoč borila proti Napoleonu. Nemčija želi izvojevati dostojno življenje 80 milijonov narodov. Nemčija se ne bori samo za popravno krivico, ki so ji bile prizadete v Versaillesu, marveč tudi za vpostavitve stanja, v katerem bi bila izključena ponovitev takšnih krivic in v katerem ne bi bila mogoča angleška okoljevalna politika.

Angleška blokada

London, 21. decembra. t. B. O. P. Minister za blokado je danes objavil nekaj števk o delu, ki ga opravljajo angleške pomorske nadzorne postaje, ki pregledujejo pomorski tovor, da izločujejo in plenijo tistega, ki je namenjen v Nemčijo ali prihaja iz Nemčije. Odbor za blokado je imel do danes že 107 sej in je pregledal tovor 303 angleških ladij ter 1228 ladij drugih držav. Pregledani tovor bi spravili v 2300 tovornih vlvakov po 50 vagonov. Ta vlvak bi se raztegal v dolžino 600 milj (to je skoraj dvakratna dolžina Ljubljana-Belgrad. Op. ured.)

Drobne novice

London, 21. dec. t. B. O. S. Madžarska z veliko vnmogo gradni trdnjavski pas ob nemški in ob ruski meji.

Amsterdam, 21. decembra. AA. DNB. Po sporočilu nizozemskega tiskovnega urada se je nocoj v luci Flisingenu potopila italijanska ladja »Comitas«, ki se je nahajala na poti v Amsterdam. Posadka ladje je prestopila takoj v rešilne čolne. Smatrajo, da je »Comitas« zadela ob neko nizozemsko mino. Nizozemska mornarica je poslala na kraj nesreče rešilne ladje. »Comitas«, ki je imela 3685 ton, je pripadala italijanski družbi Ravano.

Berlin, 21. decembra. AA. DNB: Maršal Göring je organiziral danes božičnico za berlinske revne rodine, katerih očetje so padli v vojni. Okoli 600 mater in njihovih otrok je bilo zbranih v občinskih domovih Berlina, Seneberga in Wedinga, kjer so bili maršalovi gostje. Dobili so veliko daril. Göring osebno ni prisostvoval božičnici, ker je bil zadržan zaradi važnih poslov. Enako božičnico je organiziral Göring za delavske otroke na svojem posestvu v Schorfheide.

Paris, 21. decembra. AA. Havas: Prefektura pariške policije je aretirala danes skupno 48 komunističnih agitatorjev ter jih izročila vojnemu sodišču. V Boulogne-Billancouru je bilo aretiranih osem agitatorjev delavsko-kmečke socialistične stranke, ker so po zidovih hiš in tovarnih pisali protizakonite napise. V istem kraju je bilo aretiranih 12 komunistov zaradi ponovnega poizkusa ustanoviti komunistične celice. V St. Denisu je zaradi enakega poizkusa bilo aretiranih 25 oseb.

Berlin, 21. decembra. t. Današnje vojno poročilo pravi: Velika delavnost topništva v prvih črtah. Zbili smo eno francosko izvidniško letalo v okolici Pirmasensa.

DROBNE

London, 21. dec. t. B. O. S. Za šesdesetletnico je rdeča armada nameravala obdariti Stalina s finsko prestolico. Dačrti so se izjalovili, vendar pa so sovjetska letala zaradi tega danes mesto Helsinki nausmiljeno bombardirala. — Najvišji vojni svet je Stalina odlikoval z Leninovim redom. Zadnji, ki je dobil to visoko sovjetsko odlikovanje, je bil nemški zunanji minister von Ribbentrop.

Na željo cenjenega občinstva ponavljamo prekrasni film, ki smo ga morali iz tehničnih razlogov staviti predčasno s sporeda!

Zlomljeni cvet (Spokornica Frou-Frou)

KINO UNION tel. 22-21

Ob 16., 19. in 21. uri

Ta prekrasni film, z lepo Dunajčanko **Goulou Rainer-levu** smo morali nenadno drugi dan po premieri odstopiti drugemu kinematografu in ga sedaj ponavljamo, ker smo prejeli iz kroga naših obiskovalcev mnogo prošenj naj ga za par dni ponovno stavimo na spored!

Izkoristite priliko in oglejte si ta film!

KULTURNI OBZORNİK

Dva zborovska koncerta

»Ljubljanski Zvon« je letošnji koncert posvetil spominu svojega dolgoletnega pevovodje, pred kratkim umrlega skladatelja Zorka Prelovca. Program so izpolnjevala izključno Prelovčeva dela, ne sicer vsa enaka po umetniški vrednosti (tiskanega sporeda nismo dobili na razpolago, zato ne morem natančneje razčlenjati programa), pač pa vsa — poleg obdelav narodnih pesmi — z isto karakteristiko Prelovčevega ustvarjanja: manjše forme s priljubljenim kitičnim ponavljanjem, enostavna faktura, preproste harmonije, ki dajejo skladbam pretežno mehak, skoraj sentimentalni značaj. A v vsem, posebno v melodiki, ni mogoče prezreti skladateljeve glasbene darovitosti. Prelovec je imel daru; če bi imel še tisto, kar je manjkalo mnogim našim skladateljem (da omenim n. pr. Adamiča, ki je pač le z močno primarno silo svoje fantazije dosegel dokaj visoko stopnjo v vokalnih skladbah), namreč podlago temeljitega, vztrajnega študija, združeno z neprestanim vztrajanjem po izpopolnjevanju in po širših horizontih, bi se mnogo bujnejše razvil. Da je bila še vedno živa sila v njem, dokažejo dela iz zadnjih dveh let njegovega življenja, ko je iskal novega izraza v svetu modernjših harmoničnih tvor. Dve, tri skladbe iz te dobe smo slišali tudi na koncertu; iz njih je bil opazen razvoj skladateljske tehnike same, ne le v harmonskem oziru. Vendar je tudi med njegovimi starejšimi skladbami marsikaj, ki je zaradi njenega lepega oblikovanja glasbene izraza ni mogoče omalovaževati.

Izvajanje zbora ni doseglo one stopnje kot na zadnjem koncertu, ki se ga slišal (aprila 1938). Razmerje med posameznimi glasovnimi skupinami ni uravnoteženo; sopran je sicer prodoren, a je bolj slišati iz njega posamezne pevke kot zvok skupine, alt je šibek, tenorji skoraj nikoli ne pridejo z odprtim glasom na dan (zdelo se je, kot da bi peli v falzetu), srednji moški glasovi zakrijejo druge skupine. Vodja g. Dore Matul je nekatere skladbe prav lepo izoblikoval — v tem je bil v splošnem moški zbor boljši od mešanega in ženskega — a ponekod (n. pr. »Tako mi je dragi

v ženskem zboru) je ostal glasbena snov zopet precej neobdelana. G. Matul je že pokazal s svojim dosedanjim delom pri »Ljubljanskem Zvonu« vestnost v študiju in lepo stopnjo v obvladanju zbora; zato sklepam, da je bil ta koncert prehitro pripravljen.

Naj končno mimogrede izrazim še eno misel. Če bi posvetil zbor Prelovcu le polovico programa in to s samimi skrbno izbranimi skladbami, v drugem delu se pa lotil kakega daljšega dela oz. več skladb večjega formata, bi s tem ne trpela enotnost koncerta, niti celotni vtis, še manj pieteta do Prelovca. Nasprotno bi zbor s skrbno izbranim programom in glasbeno izdelanim izvajanjem pokazal svojo voljo do vztrajnega napredovanja in tako enako primerno počastil spomin pokojnega skladatelja in pevovodje. Neprestan razvoj in izpopolnitev, to mora biti cilj vsakega zbora, ki ima večje ambicije. Ne smemo pozabiti, da večina naših pevskih društev pogreša take kontinuitete v delu in zaradi stalnega nihanja — enkrat boljše, drugič slabše — izgublja njihovo delo tisti smisel in upravičenost, kot bi ga sicer lahko imelo.

Na koncertu je nastopil z nekaj solo točkami basist G. Lupša (pri klavirju g. Simoniti), ki je s svojim svežim glasom lepo zajel preprosto lahkotnost narodne pesmi. V solističnih vložkih več zborov je izstopalo lepo prednašanje basista g. Toneta Petrovičiča. Tudi sopranistka gđ. Steinerjeva se je uveljavila s prodornim glasom.

Pevski zbor društva »Tabor« (pevovodja g. Janko Guček) je imel s svojim koncertom v mali Filharmonični dvorani najboljši namen, saj je hotel preko radia posredovati našo pesem tudi rojakom onkraj meja. Vendar je treba ugotoviti, da zaenkrat še v nobenem oziru ne ustreza pogojem, ki bi upravičevali javen nastop. Pot do takega cilja je za zbor, ki se je komaj šele formiral, precej težavna, polna dela; nekaj mesecev priprave za to ne zadošujejo. Lepo pa so učinkovali na koncertu samospjevi gđ. Poljanjčeve in g. Gostiše ob klavirski spremljavi g. Samota Hubada. dr. W.

Nove knjige za božič

Za božič je izšlo nekaj pomembnih knjig, ki vse zaslužijo posebne omenbe in poročila. Poleg knjig Mohorjeve družbe, ki smo jih na splošno omenili, ne pa še posebej, so izšle tudi prav tako omenjene knjige Goriške Mohorjeve družbe, pa tudi Goriške Matice, kjer so izšle naslednje knjige: Koledar 1940, Pastuškin: 18 velikih (slovenskih mož), J. Ternovec: Zarki in življenje (poljudno znanstvena knjiga), Damir Feigel: Superitalin (humoreske), dve Bevkovi povesti »Huda urac« in »Stražni ognji« ter pregled knjig, ki jih je v letih 1919—1939 izdala Goriška Matica »Dvajset let«. Prav tako je goriška založba »Sigma« izdala »Pratiko za 1940« ter še tri knjige leposlovnega značaja. — Poleg monumentalne slavnostne številke »Glasnika Muzejskega društva ob stoletnici je izšlo tudi v prireditvi dr. Melite Pivec-Staletove »Kazalo k zgodovinskimi publikacijam Muzejskega društva za Slovenijo od l. 1891 do 1939. — Jugoslovanska knjigarna je izdala v prireditvi dr. R. Moleta, dr. Fr. Steleta ter dr. T. Debeljaka priročnik brošuro o »Poljski«, o njeni zgodovini in njenem duhu. — Akademski založba je izdala v miniaturni žepni obliki — kakor že preje Prešerna in Gregorčiča — tudi zbirko slovenskih narodnih pesmi »Zalostne«, ki jo je priredil in s potrebnim komentarjem obdal najpogostejši nadaljevalci Streklevega dela dr. Jože Glonar. — Modra Ptica je izdala učbenik ruskega jezika, ki ga je napisal priv. docent ljubljanske univerze Rus dr. Isačenko pod naslovom »Ne bojmo se rušine!« Ista je izdala tudi v Kokoljevem prevodu Alekseja Tolstoj po svoje pripovedovane »Dogodivščine« italijanskega Buratina, ki so slovenski mladini deloma znane iz Lovrenčičevega prevoda »Storžek«. — Najnovejši izdaji pa sta dve knjigi, ki jih navajamo na koncu, zato ker bosta najprej prišli v obravnavo v naši rubriki, namreč izdajo dr. Ahčinove sintetične knjige o »Komunizmu kot največji nevarnosti naše dobe«, ki je izšla pri Zvezi fantovskih odsekov (155 str.) ter prvi zvezek Izbranih spisov Aleša Useničnika (str. 320), ki je najlepša knjiga in najbolj primeren za božične praznike, v katerih se vse obnavlja v Kristusu na novorojenem.

»Dom in svet« št. 10

Zadnja številka letošnjega »Doma in sveta« je izšla. Vsebinsko začenja ciklus pispetov kraškega pesnika Briljanskega pod naslovom Kras in samota (Requiem, Vernih duš dan, Jesen med kamni, Kras žari in Božični večer), v katerih se je tudi dotaknil težke stiske današnjih dni. Vida Tauferjeva je priložila pesem Smrt na vasi, v kateri je orisala z njej lastno tiho in čuvstveno polno besedo smrt kmečke žene, ki leži na mrtvaškem odru, preden jo polože v večni sen:

Šumel bo gozd ... orabi bodo njive,
zeval bo veter čez oblake sive,
jesen bo z velim listjem trepetala —
a njej ne bo prinesla bolečin.

France Bevk je končal svojo povest »Domačija«, v kateri je napeto prikazan psihološki proces v človeku, na katerega se vrne ves sum, pa je nedolžen in doživlja — strit sicer — svoje zadoščanje. Vilko Novak, najboljši poznavalec madžarske literature pri nas, je predstavil eno največjih madžarskih del, njihovega Fausta: Madáchovo »Tragedijo človeka« v posebni študiji, skupno z T. Debeljakom pa je pesniško prevel prvi prizor stvaritve v raju, ki nam da vsaj malo slutiti veličino tega filozofskega dela, ki ga pripravljajo tudi v slovenskem prevodu. K. V. Truhlar se je s štirimi globokimi in pesniškimi pesmimi v prozi dotaknil veličine naših obali: Boga, Kristusa, Cerkev in Marije. Stanko Janežič stopa to pot prvič v »Dom in svet« in tudi pred slovensko javnost z močnimi spomini na običaje in dožitke kot otroka v Slovenskih gorah ter je postavil sočen spomenik krompirju, koruzi in trti v črticah, ki imajo skupen naslov »Zemlje sadovi«. Leopold Stanek priložuje tri pesmi: Moj oče, Postaja ter prelepo Martinovo balado, ki je značilna za l. 1939, ko sošedni več sosedu odkrit prijatelj. Jože Krivec pa je zaključil svojo povest iz Haloz »Dom med goricami«. V »Književnosti« je ocenjen Lovrenčičev Šolar iz Trente (Cokan), Kolmanova pesniška zbirka (Dular), Škerlova disertacija o Ljubljani (Zontar), Šturmov Francoski slovar (Cokan), Poljančeva pedagoška biografija (V. N.). Pod »Umetnostjo« je ocena razstave likovnih umetnic, Vranpa

pa vrednosti dosedanje uprizoritve našega Narodnega gledališča. Pod »Zapiski« je V. Novak vestno zbral in zabeležil vsak glas, ki je bil o Slovincih napisan kdaj med Madžari (Slovenica med Madžari) ter je tako podal pendant članku, ki ga je svoj čas napisal o ungaricah pri nas. Priloge so posvečene delom slovenskih umetnic. — S tem je zaključen 51. letnik »Doma in sveta«. Tej zadnji številki je priloženo tudi kazalo, iz katerega se vidi bogata žetev letošnjega leta. Vabilo na naročbo za drugo leto, zaključuje številko.

Nekaj kulturnih prireditev

Predavanje o Linhartu. — Pod okriljem Slavističnega društva, ki mu predseduje univ. prof. dr. Fr. Kidrič, je imel te dni prof. Alfonz Gspan predavanje o Linhartu ob priliki 150 letnice prve slovenske igre »Zupanove Micke«. Predavatelj je nazorno popeljal poslušalce v svet pred stoletstetimi leti z orisom tedanjega socialnega in družabnega življenja ter jasno predložil dogodek, ki se je rodila prva slovenska odrska predstava 28. decembra 1789 z uprizoritvijo Linhartove »Zupanove Micke«. Predavatelj pa ni podal samo oznake in pomena »Zupanove Micke«, temveč je očrtal celotno delo Linhartovo; njegovo drugo igro »Matička«, posebej označujoč politični pomen njene francoske predloge, ter pomen njegove zgodovine, s katero je tudi zaključil oznako dela tega slovenskega prepoveditelja. Prof. Kidrič, ki je otvoril predavanje, ga je tudi zaključil z željo, da bi se tako uspešno začeta predavanja slavistov tudi uspešno nadaljevala.

Šišenski cerkveni zbor je pred kratkim praznoval 20 letnico, kar vodi šišenski cerkveni zbor dirigent Rudolf Kranjc. Tri cerkve je preromal z njim, smo bralji; nazadnje se je ustavil v eni najlepših, za petje najbolj idealnih ljubljanskih cerkva. Življenjska pot pevovodje ni postala s samimi radostmi. Tudi šišenski pevski zbor in njegov dirigent sta morala iti včasih skozi nižine in temine. Prav zato pa moreta danes pokazati tako lepe uspehe svojega dela. Spored, ki so ga izvajali, se je v glavnih obrisih dotaknil raznih dob cerkvenega leta; vendar je imel prazniku primerno pretežno marijanski značaj: od dvajsetih točk je bilo ravno polovica Marijinih pesmi. Izvajanje samo je bilo na lepi višini; zboru se pozna, da ima v svoji sredi več solanih pevcev; petje je bilo mehko, glasovi se lepo zlivajo v harmonično enoto; težava, ki jih nudijo posamezne skladbe, pevci z lahkoto premostijo. V veliki meri je to tudi zasluga dirigenta, ki si je z dolgoletno prakso privzgojil čut za vse skrivnosti lepega izvajanja. Edino, kar je sem in tja nekoliko motilo, je bila prepočasna brzina pri pesmih, ki bi po svoji vsebini zahtevale večjega poleta. Tudi solisti so svojo nalogo rešili v splošno zadovoljstvo, tako gospodični Tumova in Zalarjeva kakor gospodje Lagler, Milharčič in Papler. Pri orglah je spremljal zbor g. France Arh, ki je odigral tudi dve samostojni koncertni točki: Bachovo Tokato in fugo ter Tomčev Preludij in fugo na temo »Ite missa est«. Pokazal je lepo tehniko in razumevanje za oblikovno zgrajenost skladb, dasi ravno ni imel na razpolago odgovarjajočega instrumenta. Orgle so namreč najmanjše, kar si jih moremo misliti in tudi tehnično zastarele, dasi ravno nimajo slabega tona. V mali podoželi cerkvi bi nekaj desetletij še kar dobro služile svojemu namenu, za šišensko cerkev so pa seveda nezadostne. To čutili v prvi vrsti pevci, zato so tudi namenili čisti dobiček koncerta za nabavo novih orgel. Upajmo, da dočakamo boljših časov, ko bo ta, v sedanjih razmerah utopijski zamisel, tudi praktično izvedljiva. Tudi občinstvo je razumljivo stremiljenje pevcev in je njihovo prizadevanje podprlo z veliko udeležbo pri koncertu. Tako smo lahko opazili, da so šišenski pevci kot redko kje drugod tesno pevezani s svojimi farani. — Ob koncu koncerta, ko so pevci zapeli kot zaključno točko Wagnerjev »Jubilate Deo«, smo od srca zaželeli pevce in dirigentu: »Jubilate Deo« Pojte Gospodu slavospeve še veliko, veliko let!

Opomba: Te predbožične dneve je bilo še toliko pomembnih kulturnih prireditev, ki jih zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli sproti omeniti. Zato danes nekaj sicer malo zakasnelih poročil, kar naj nam prireditelji in poročevalci oprostite.

Samotna straža na zahodni fronti v svojem kritju

General kot prostak pri vojaki

Med mnogimi mladeniči, ki so na mobilizacijske ukaze v Franciji odšli z doma in obleki vojaško sukunjo, je tudi en starček že sivih las, ki prav tako služi med prostaki. Da je nekaj za njim, kaže edino le to, da mu mladi podčastniki, pa tudi častniki izkazujejo nekakšno spoštovanje, čeprav uradno nima nobenega čina. Ta današnji prostak je bil svoj čas že — general. Ime mu je Grancourt. Leta 1914 je bil major, leta 1918 pa je postal polkovnik. Proslavil se je zlasti leta 1922 v vojna z Druzi v Siriji, kjer je bil poveljnik. Pridobil si je veliko odlikovanj in vsi njegovi predpostavljenci so ga visoko cenili. Po teh uspehih pa je iz osebnih razlogov podal ostavko na svojo službo, odpovedal se tako rekoč nadaljni vojaški karieri, ki mu je bila odprta, in stopil v pokoj. Kot dober poznavalec Orienta je napisal nekaj knjig o teh deželah in njihovem pomenu za Francijo, ki so naletela na ugoden odmev med znanstvenimi in političnimi krogi. Tako se je Grancourt mirno pripravil na večer svojega življenja. Stopil je že v 65. leto starosti.

Ko je letos jeseni izbruhnila vojna, se mu je na enkrat stožilo po karsarnah, po težkem koraku čet in značilnem »duhu kolon«. Nič več ni prenesel svojega pokoja. Prijavil se je kot prostovoljec in kljub njegovi starosti so ga sprejeli. Kot tisoč drugih je tudi ta starček v skladišču dobil uniformo rekruta in si takoj prvi dan pripel na prsa vsa odlikovanja, ki si jih je pridobil v svojem dolgoletnem vojaškem službovanju. Spi na slamnati postelji kot vsi drugi vojaški-prostaki in z njimi stoji v vrsti pred kotlom. Hoče biti navaden vojak in ne dovoli, da bi se mu izkazovale kake prednosti, dasi ne more preprečiti,

da mu ne bi tu in tam hitreje postregli kot drugim ali da ga ne bi kdo pozdravil skoraj kot aktivnega generala. Le eni prednosti se ne more izogniti: med prvimi je prišel na vrsto za dopust. Na dopust gredo namreč najprej najstarejši.

Tadi Finci imajo veliko izseljencev

Vojna med Sovjetsko Rusijo in Finsko je odkrila marsikaj o tej daljni deželi evropskega severa, ki je bila prej tako neznana. Prišlo je na dan tudi to, da ima Finska, kakor je majhna in ima komaj 3 in pol milijona prebivalcev, svoje izseljenstvo, dasi je njihova domovina tako redko naseljena: 15% Fincev živi v Ameriki. Prvi so se naselili že leta 1627, ki so se preselili z nekaterimi švedskimi družinami in se naselili po vzhodni obali Severne Amerike. Kakih 150 let nato se jih je preselilo že več tisoč z družinami, ki so pod vodstvom pastora Cygnaensa odpotovali na taktar še rusko Aljasko, kjer so živeli od ribištva in lova ter trgovanja s kožuho. Ko je Evropa zajel val izseljevanja in je vse sililo v Ameriko, se je vzdignilo tudi veliko Fincev. — Značilno za vsa ta finska izseljevanja pa je, da so se izseljevali večinoma strnjeno, skupno, le malo jih je zapustilo domovino posamezno. Tako danes živi v Ameriki okrog pol milijona Fincev, ki so vsi večinoma farmerji, ribiči, drvjarji ali trgovci s kožuho — torej v istih preprostih poklicih, kot njihovi rojaki doma. Poučeni krogi pravijo, da se je vplivu teh Fincev zahvaliti, da se je Amerika tako zavzela za Finsko.

Slovencev pa najbrž le ne posekajo ti Finci; toliko izseljencev kot Slovenci ima malokateri narod.

ŠPORT

Sportni drobji

Naši boksarji se udeležijo 7. januarja prihodnjega leta v Bratislavi boksarskega dvoboja s Slovaki, kamor so bili povabljeni.

Romuni prireditvi v času od 5.—7. januarja prihodnjega leta v Bukarešti mednarodno prvenstvo v namiznem tenisu, katerega se udeležijo tudi Cehi, Madžari ter Jugoslovani. Naši igralci bodo odigrali tudi dvoboj Zagreb: Bukarešta ali Jugoslavija: Romunija.

Italijani bodo imeli 25. februarja 1940 re- vanžni dvoboj z amaterskimi boksarji Nemčije. Kakor smo poročali v našem listu, so v prvem srečanju zmagali Italijani.

Madžari so premagali Nemce v rokoborbi. V šestem srečanju v prosti rokoborbi med Nemčijo in Madžarsko so zmagali Madžari z rezultatom 4:3. Tekmovanja so bila v Monakovem.

Italijanski telovadci so premagali Madžare z 850.10 točkami napram 836, ki so jih prejeli Madžari. Tekma se je vršila v Milanu. Prvo mesto med posamezniki je zasedel Italijan Neri, ki je prejel za svoje izvedbe 143.3 točk. Tudi 2. in 3. mesto sta zasedla dva Italijana, šele na 4. mesto se je umestil Madžar Toth z 141.40 točkami.

Mladi švicarski kolesar Besson, ki je v pariškem zimskem dirkališču dosegel v zadnjem času odlične uspehe, je zmagal kot partner Francoza Pujola v kolesarski dirki na 100 km v času 2:15:13. Dve rundi zadaj so sledili Prat-Monnier, Du-jay-Panier in še dva druga dirkača.

LTC iz Prage je gostoval v Budimpešti, kjer je premagal tamkašnji klub BKE v hokeju na ledu z rezultatom 8:1 (1:0, 1:0, 1:0). V drugi tekmi je bilo mestno moštvo Budimpešte premagano z rezultatom 2:0 (2:0, 0:0, 0:0).

Pokalno tekmovalje v hitrostnem drsanju bo priredila Letonska kot nadomestilo odpadlega evropskega prvenstva, katero bi morala organizirati Švica: Letonska hoče razpisati za to zimo mednarodni pokal. Najboljši hitrostni drsalci iz Norveške, Švedske, Finske in Estonke bodo povabljeni, da se bodo merili z evropskim prvkom Alfonzom Bersinschem (Letonska).

Občni zbor SK Planine bo drevi ob 8 (20) v prostorih Akademike doma na Miklošičevi cesti. Dnevni red: Čitanje zapiskov zadnjega občnega zbora, poročila odbornikov, volitve, predlogi in slučajnosti. Pozivajo se vsi načelniki sekcij, da pripravijo poročila, članstva pa, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Smuka na planinah

Bližajo se božični dnevi, dnevi veselja in pričakovanja. Edinstveni si ti dnevi v planinah, daleč proč od hrupnega mestnega življenja. Pohiteli bomo na vse strani iz Ljubljane ter si poiskali najprijetnejše točke za praznike.

Proti Bohinju je najprikladnejša zveza z vlakom ob 14.43 iz Ljubljane, prihod v Bohinjsko Bistrico ob 14.59. Po prihodu takoj smučaj na noge in smuk po okoliških pobočjih do mraka, na to pa proti »Zlatorogu«, kjer bo prvi počitek v udobnih posteljah in prijetni kmečki sobi tega zavetišča. Drugi dan zjutraj pri prvem svitu bo odhod na Komno, kjer je raj smučarjev. Vzpon traja tri ure, trud je bogato poplačan s smuko na prostornih smučiških Komno. Oskrbovana bo tudi kočja pri Triglavskih jezercih od sobote, dne 23. decembra do vključno 8. januarja 1940. Kdor je namenjen v edinstveno dolino Triglavskih jezer, ki ima tudi poznimi svoje čare in Komni enaka smučišča, bo z zgodnjih popoldanskih urah nadaljeval svojo pot ter krenil proti Zajezerski koči. Dovolj časa ostane na razpolago za najrazličnejše smučarske podvige in spuste tako, da se vsako vrne nazaj v Ljubljano zadovoljen in poln novih moči na vsakdanje delo. Tisti, ki imajo božične počitnice pa se seveda ne bodo še v tem letu ločili od zimskih planinskih prireditev ter bodo na belih poljanah pričakovali silvestrov večer.

Planinci-smučarji, ki se bodo v soboto ločili od svojih tovarišev v Jesenicah ter krenili z vlakom

proti Kranjski gori, imajo dovolj časa, da še tega dne dosepejo v zgodnjih večernih urah v Erjavčovo kočjo na Vršiču, kjer imajo v domu prijetno zavetišče, v okolici pa najlepša smučišča za začetnike in izveščane smučarje.

Vse preprostejši in z manjšimi stroški je zvezan posej Kamniških planin. Zveze proti Kamniku so zelo ugodne: smučar-planince si izbere avtobus ali vlak, kakor mu bolj prija. Proti Cerkljam vozi avtobus v soboto ob 12 ali v nedeljo ob 7 zjutraj, člani SPD imajo 30 odstotkov popusta od normalne vožnje cene, ako posejijo Dom na Kravcu, ki stoji sredi prostornega smučišča in nudi razen ugodne smuke še edinstven razgled na vso Gorenjsko. Ob topli kmečki peč v Domu najde vsakdo prijeten oddih po smučanju. Velika Planina je znana po svojih obsebnih sneženih poljanah. Po prihodu vlaka v Kamnik vozi avto do Stahovice, od koder je najprikladnejši vzpon mimo Sv. Primoža do kočje na Veliki Planini, kjer je preskrbljeno za primerno oskrbo in razvedrilo. Po treh dneh smuke na Veliki, Mali in Goški planini zaključite izlet s prijetnim spustom v dolino Crne, kamor si smučarji lahko naroče avtobus ob določeni uri. Posetnike Doma v Kamniški Bistrici pa čakajo v Stahovici pri Korlunu sani, ki potegnejo smučarje do Doma, okoli katerega je urejeno smučišče in pa sankališče.

Izbrati je treba primeren kraj in pohiteti do planinske postojanke, kjer čaka razvedrilo in počitek, smuka v bližini in daljni okolici. Kdor želi podrobni podatkov o planinskih kočah, smučskih izletih in o snežnih razmerah, naj vpraša v društveni pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-1, telef. 40-56.

Snežne razmere

Uradno poročilo Tujakoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru JZSZ in SPD

21. decembra 1939
- Rateče-Planica 870 m: —5, jasno, mirno, 40 cm snega, osrežen, skakalnica uporabna.
 - Planica-Slatina (Dom Ilirija) 950 m: —6, barometer se dviga, jasno, mirno, 50 cm snega, osrežen, drsalnice uporabne.
 - Planica-Tamar 1108 m: —6, jasno, mirno, 60 cm snega, pršič.
 - Peč-Petelinjek 1440 m: —6, jasno, mirno, 70 cm snega, pršič.
 - Kranjska gora 810 m: —5, barometer se dviga, jasno, mirno, 25 cm snega, osrežen, sankališče uporabno.
 - Erjavčeva kočja na Vršiču 1551 m: —6, jasno, 65 cm snega, osrežen.
 - Dolje-Mojstrana 650 m: —2, jasno, sever 30 cm snega.
 - Blud 501 m: —4, barometer se dviga, jasno, mirno, 21 cm snega, osrežen.
 - Pokljuka 1300 m: —3, jasno, vetrovno, 80 cm snega, osrežen.
 - Bohinj Sv. Janez 530 m: —2, barometer se dviga, jasno, vetrovno, 40 cm snega, osrežen.
 - Bohinj Zlatorog 530 m: —1, jasno, vetrovno, 50 cm snega, osrežen.
 - Dom na Komni 1520 m: —7, jasno, vetrovno, 120 cm snega, osrežen.
 - Skočički dom na Voglu 1540 m: —7, jasno, vetrovno, 120 cm snega, osrežen.
 - Gorjše 1600 m: —2, jasno, vetrovno, 40 cm snega.
 - Dom na Kravcu 1700 m: —3, 65 cm snega, osrežen, po robovih spihani.
 - Velika Planina 1535 m: —5, jasno, 65 cm snega, osrežen, po robovih spihani.
 - Polžovo 620 m: —7, jasno, 15 cm snega, sreč.
 - Rakična 789 m: —4, jasno, severovzhodnik, 25 cm snega.
 - Bloke 900 m: —6, barometer se dviga, delno oblačno, 15 cm snega, osrežen.
 - Peča 1534 m: —4, jasno, mirno, 60 cm snega, osrežen.
 - Jezersko 890 m: —6, jasno, vetrovno, 25 cm snega, sreč.
 - Sv. Križ-Planina 1000 m: —6, jasno, vetrovno, 21 cm snega, 12 podlaga.
 - Valvarjevec dom 1180 m: —3, jasno, 40 cm snega, pršič.
 - Dom na Kofcah 1500 m: —4, jasno, vetrovno, 15 cm snega, 40 podlaga.
 - Tržič 520 m: —3, ja to, 30 cm snega, sreč.
 - Jesenice 584 m: barometer se dviga, jasno, 30 cm snega.
 - Sodražica 550 m: —2, jasno, vetrovno, 20 cm snega, sreč.
20. decembra 1939.
- Sv. Lovrenc na Pohorju 483 m: —3, delno oblačno, mirno, 35 cm snega, pršič.
 - Senjarcjevec dom 1222 m: —1, jasno, 40 cm snega, južen.
 - Rimski vrtelec 533 m: —3, megleno, mirno, 20 cm snega, pršič.

Zanimivosti s knjižnega trga

Tudi knjiga je dragocenost in more predstavljati celo premoženje

Po svetu najbolj razširjena knjiga, ki je bila že največkrat natisnjena in največkrat prevedena na razne jezike, je še vedno sveto pismo. Doslej je izšlo že v okrog 5000 milijonov izvodih in skoro v 1000 jezikih in narečjih.

Druga najbolj razširjena knjiga pa je neki kitajski koledar, ki je izšel v Pekingu v 8 milijonih izvodih.

Najmanjša knjiga na svetu je visoka 9 mm in široka 6 mm. Natisnjena je bila v Padovi in ima 208 strani. V isto vrsto knjižnih pritlikavcev spada tudi nek leksikon, ki ga hrani dunajska knjižnica. Ima 300 strani, tisk pa je tako majhen, da knjige s prostim očesom ni mogoče brati, treba se je posluževati povečevalnega zrcala. Univerzitetna knjižnica na Dunaju ima tudi takoimenovano »Knjigo mrtvih«, v katero so dominikanski menihi vpisovali življenjski tek vsakega poednega njihovega redovnika vse od l. 1410; vsaka stran je 1 meter visoka in 80 cm široka.

Največja knjiga na svetu je astronomski atlas obrtne šole na Dunaju. Visoka je 2 m in 90 cm široka pa 90 cm. Natisnjena je bila v letih 1823 do 1830.

V velikem svetu so tudi knjige, za katere se plačujejo naravnost bajne vsote. Pred nekaj leti so v Parizu na javni dražbi prodajali ilustrirani izvod Orlanda Furiosa in so iztržili zanj 200.000 frankov, za delo Colonnea »Hyperoternachia Poliphili« z grbom in geslom cesarja Karla V. pa so dobili 281.000 frankov. »Knjiga Razodetja z Du-

rerjevimi ilustracijami pa je šla za celo za vsoto 440.000 frankov.

Neki ameriški milijonar je v britanskem muzeju v Londonu kupil en izvod dela kneza Jan de Belforda, sina Henrika IV., takoimenovano »Knjigo urc iz 15. stoletja, ki jo krasi 300 miniaturn, vae iz iste dobe. Za to eno knjigo je dal 300 tisoč dolarjev! Neki tak ameriški zbiratelj knjig je dal pri londonskem knjigovezu Juriju Suteiffu vezati poezije pesnika Keatsa in je plačal samo za vezavo 6000 funtov. Vezal mu je knjigo v bogate zlate ornamente in jo okrasil z mnogimi dragocenimi kameni.

Najobsežnejša knjiga na vsej zemeljski obli pa je »Tu-šu-ti-tšeng«, kitajski slovar, ki ima 5020 svezkov.

Pred nekaj leti je skupina francoskih staroslovcev našla v Siriji čudne vrste knjige, ki bo najbrž najstarejša knjiga na svetu: kup na poseben način žgane opeke (ne kakor opeka za zidavo), ki je bila vsa popisana z babilonsko in egipčansko pisavo. Starejši bi mogel biti samo še takoimenovani »Prisspapirus«, ki ga hrani nacionalna knjižnica v Parizu. To je zbirka rokopisov na posebnem papirju, ki so ga poznali Egipčani in izvirna najbrž iz l. 335 pr. Kr. Najtežja knjiga na svetu pa je zgodovina Itake, ki jo je izdal neki Hababuršan. Težka je 48 kg. Najtežji rokopis na svetu pa je »Vragova biblija«, ki ga hrani dvorna knjižnica v Stockholmu.

Jesenica

»Robin Hood« — »Uspavanka«, to sta dva največja in najlepša filma vseh časov — božični spored kina Krekovega prosvetnega društva. V petek, 22. decembra ob 8 zvečer se predvaja »Robin Hood«, v soboto, 23. decembra ob 4 popoldne »Robin Hood«, zvečer ob 8 »Uspavanka«. Domačine vlijudno prosimo, da se poslužujejo večernih predstav, da bodo lahko okoličani posetili popoldanske predstave.

Vincencijeva konferenca bo za letošnji božič obdarovala 80 otrok in odraslih s jedili, delno z obleko in obutvijo. Zahvala bodi izrečena vsem, ki so tako velikodušno podprli akcijo z denarjem, v blagu in v živēju.

Obdobje obč. društva Rdečega križa na Jesenicah privedi s sodelovanjem vseh jeseniških zdravnikov in Bratovske skladnice trimesečni brezplačni bolnišarski tečaj, ki se bo prišel 16. januarja 1940 ob 8 zvečer v ljudski šoli na Jesenicah. Prijave sprejemajo v občinski pisarni do 10. jan. 1940.

Marija Ljubno

Malenškova pot. Rajni g. Jože Malenšek, podravnatelj Kmetске posojilnice v Ljubljani, je pred dobrimi desetimi leti kupil na Marija Ljubnem na Gorenjskem lčno hišico, obdano s precejšnjim vrtom. Hišico je predelal in popravil, vrt pa je kar najlepše zasadil s prtilikavim drevjem in okrasil z najrazličnejšimi cveticami in rožami. G. Malenšek pa ni skrbel samo zase in svojo hišico, ampak je pomagal vsakomur in vsem vaščanom z nasveti, pa tudi z gmotnimi žrtvami. Posebno nalogo pa si je nadel, da se izboljša in popravi občinska dvorana pot, ki pelje od državne ceste na Marija Ljubno, in da se napravi nova, vzorna pešpot iz Posavca na Marijo Ljubno. Ta njegova želja se je z njegovim velikim gmotnim prispevkom tudi v celoti izpolnila. Zato pa ni hišice v vasi, kjer ne bi na vidnem mestu visela slika rajnega g. Malenška, ni pa tudi vaščana, ki se ne bi s hvalečnostjo v srcu spominjal nanj. Meseca februarja bo minulo šest let, kar je naš veliki dobrotnik zatisnil svoje oči. Toda tudi ta dolga leta niso zabrisala v srcih vaščanov spomina na rajnega. Ta spomin se je osvežil na občinski seji s soglasno sprejetim predlogom občinskega odbornika g. Valentina Marklija, čevljarja in posestnika, naj se v znak hvalnega spomina na izredne zasluge rajnega pri gradnji in izpeljavi gori imenovanih poti, imenujeta ti dve poti: Malenškove poti. S tem hvalevrednim dejanjem se je vsa Marija Ljubno oddolžila zaslugam rajnega za našo domaćo vas. Danes nam ob državni cesti daleč vidne emailirane tablice: Malenškova steza in Malenškova pot ovekovečajo hvaležni spomin na velikega dobrotnika naše vasi.

Leskovec pri Krškem

Ker je pri naši nedeljski pošti že delj časa nered, ob tej priliki opozarjamo prizadete, naj si takih nerednosti več ne dovoljujejo. Kajti več kot gotovo je, da se »slučajno« tolikokrat to ne bi moglo ponavljati. Sklepamo pa to iz naslednjega razloga: vsa druga pošta se na Vidmu uredi tako, da vsak svojo zasebno prejme, kot je treba. Odkod pa to, da se ravno kolportajni zavitek »Slovenca« ob nedeljah pomotoma dne v drugo vrečo, ki ni namenjena v Leskovec, oziroma se kratkomalo zapelje eno postajo dalje, da pride šele drugi dan zopet nazaj. Proti takemu postopanju vsi prizadeti čitatelji »Nedeljskega Slovenca« protestiramo in krivce tega nereda zagotavljamo, da drugič ne bo ostalo to več samo pri protestiranjul! Zato zahtevamo, da se kot »Jutro« in drugi časopisi v redu odpravljajo na svoja mesta tudi »Slovenec«.

Brežice

Narodni kino bo predvajal o praznikih dva prekrasna filma, katera pripravocamo vsakomur, da si jih ogleda. Krasen božični film »Koncert v Tiroli« bo predvajan v soboto zvečer v nedeljo popoldne ob 3 in na božič ob 3 in 5. Ob 7 zvečer in na Stefanovo bomo pri vseh treh predstavah videli verski film »Zrtev spovedne molčečnosti«.

Runoč

Tudi mi smo doma iz Slovenskih gorie pri Ormožu. Na gričih stojijo naše kočje, v katerih je doma pomanjkanje in beda. Le malokdaj se nam sreča nasmešne in le tedaj smo res veseli. — Imeli smo božičnico v šoli. Lepa igra nam je priklicala božično razpoloženje. Naši otroci pa so komaj čakali, kdaj bodo obdarovani. Po zaslugi učiteljstva pod vodstvom novega šolskega upravitelja so prvič privedili božičnico in nabrali toliko darov, da je dobilo jestvine 228 otrok, 123 otrok pa je bilo obdarovanih s perilom, obleko in obutvijo. To je bilo veselje. — Zahvaliti se moramo kr. bankski upravi, Slovenski straži, okr. šolskemu odboru na Runču, trgovcem in tovarnarjem iz Maribora in Ljubljane, posojilnicama in občini pri Sv. Tomažu, prevzvišenemu škofu g. Tomažiču, g. dr. Mešku in dr. Kocipru ter še mnogim drugim. Hvaležni pa moramo seveda biti tudi našim učiteljem, ki so se potrudili božičnico privediti, ker so storili veliko dobro delo. Bog plačaji!

Darovi

Mestnim revežem za božič so darovali: veletrgovec g. Andrej Sarabon z Zaloške ceste 1 1000 din, lesni trgovec g. Antonio Reschitz s Celovške ceste 30 tudi 1000 din in zlatar g. Ludvik Cerne z Wolfove ulice 3 zopet 500 din za najbednejše v stari cukrarni. Tudi v današnji zahvali mestno poglavarstvo ugotavlja darovalce, ki po večkrat na leto obdarujejo reveže in jim zato izreka najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih z željo, naj bi ljubljanski gospodarstveniki brez izjeme pokazali svoje dobro srce pred božičem.

Za mestne reveže je darovalo Italijansko podporno društvo v Ljubljani 1500 din, a za staro cukrarno so poslali: veletrgovina Gregorc & Comp. v Vošnjakovi ulici 50 kg ješprena, 50 kg kaše, 50 kg koruznega zdroba, 50 kg riža in 30 kg testenin; pralnica in kemična čistilnica Josipa Reicha na Poljanskem nasipu je darovala 170 kg moke in 35 kg testenin; g. Avgust Volk, trgovec z deželnimi pridelki na Resljevi cesti je pa spet poslal 50 kg moke; Centralna vinarna je poslala za praznike vina; pekovski mojster g. Karel Vidmar pa pošlje za božičnico otrokom v stari cukrarni 40 štrukljev. — Kakor vidimo, je stara cukrarna postala skupna zadeva vse ljubljanske dobrodelne javnosti brez razlike državne pripadnosti, saj vidimo med dobrotniki mestnih revežev tudi Italijansko podporno društvo, kakor smo o Vseh svetih videli italijansko vojaško pokopališče razsvetljeno s svečami vsesvetke akcije in večkrat čitamo med darovalci tudi imena zastopstev tujih držav. Zato mestno poglavarstvo pri veseli ugotovitvi sodelovanja vsega ljubljanskega prebivalstva izreka vsem dobrotnikom najtoplejšo zahvalo in iskrena voščila za božične praznike.

Za Jegličev akademski dom

Za Jegličev akademski dom so darovali: Dr. Jurjo Adlešič, župan mesta Ljubljane 5000 din; dr. M. Peterlin, javni notar, Dol. Lendava 2000 din (po 200 din mesečno). Po 100 din: Inž. Zobeč Ivo, gimn. direktor, Murska Sobota; dr. Jakob Kotnik, prof., Ljubljana; dr. Bogataj Lovro, banov. svetnik; po 50 din: Inž. Erpič Jože; Hladnik J., župnik, Št. Vid pri Stični; Oven Josip, beneficiat; Bergant J., kaplan; msgr. M. Umek, Maribor; po 30 din: inž. Podgornik A., Ljubljana; Kroselj Jože; Dornik Franc; dr. Majcen Stanko; podban; inž. Oblak Ivan; Grubič P. Po 20 din: Jeglič M., banksi šol. nadzornik; Kuret Vlado; dr. Kukman VI., banovinski sekretar; Merala Ferdo; dr. Hubad; Hafner Onton, župnik Duplje; Jeglič Jakob, gostilničar; Sneed Franc, posestnik; Rakovec Rudolf, trgovec; Juvan A., uradnik, Kresnice. Po 10 din: Brešar J., župnik v p. Brezje; Bajd Franc, banska uprava, Ljubljana; Gosak L.; inž. Fr. Birk; inž. Skubic A.; Planina F.; dr. Dremelj T.; Ferjan K.; Kužnik H.; Vrstovšek C.;

Otroški kolicek

SLON SAMBO

(201) Pa je slednjič nehal klicati in je sklenil, da bo šel po stezi naprej in poiskal pomoči. Nekoliko dalje je zaslišal pod seboj: »Pip, pip — saj jaz pa vprav tebe iščem! Pojdi z menoj, tvoj prijatelj je pri nas in je dobro spravljeno!« Filip je začuden stopil za njo na neki hodnik, ki je bil komaj dovolj obsežen, da je mogel skozi.

(202) Spet se je začelo: »Pip, pip,« in zdaj je bil Filip pri svojem prijatelju. Podgane so bile jako gostoljubne, zlasti še, ko so zaslišale, da je tudi Filip več živalskega jezika. Privedile so sijajno slavnost obema fantoma v čast, in Filip in Jan že dolgo nista tako mirno in nemoteno spala kot pri podganah pod pečino.

Božični prazniki

ob dobrem radijskem aparatu — to je Vaša že davna želja. — — Izpolnite si jo letos!

Najbrž si niti ne predstavljate, kako veliko izbiro kvalitetnih radijskih aparatov smo vam pripravili za letošnji Božič. Vse te-le najnovejše aparate letnika 1940 imamo na razpolago v naši trgovini v Ljubljani, kjer Vam jih radi neobvezno pokažemo in predvajamo:

- 1. Dvoelektronski DKE DIN 750—
- 2. Troelektronski baterijski DKE DIN 850—
- 3. Troelektronski VE 301 DIN 1.350—
- 4. Troelektronski Telefunken T 913 DIN 2.200—
- 5. Štirielektronski super Orion 044 DIN 2.750—
- 6. Štirielektronski baterijski super Orion 044 B DIN 2.900—
- 7. Štirielektronski super Telefunken T 965 WK DIN 3.375—
- 8. Štirielektronski super Telefunken T 965 GWK DIN 3.575—
- 9. Štirielektronski baterij. super Radione 440 B DIN 3.700—
- 10. Petelektronski super Blaupunkt 6 W 69 P DIN 3.900—
- 11. Petelektronski super Orion 055 DIN 4.150—
- 12. Šestelektronski super Telefunken T 975 WK DIN 4.175—
- 13. Petelektronski super Radione 540 W DIN 4.200—
- 14. Petelektronski super Radione 540 GW DIN 4.400—
- 15. Šestelektronski potovalni super Radione R 2 DIN 4.800—
- 16. Šestelektronski super Telefunken D 750 WK DIN 4.950—
- 17. Šestelektronski super Telefunken D 750 GWK DIN 5.250—
- 18. Petelektronski super Blaupunkt 6 W 79 DIN 5.400—
- 19. Osemelektronski super Radione 740 W DIN 5.600—
- 20. Sedemelektronski super Radione 740 GW DIN 5.800—
- 21. Šestelektronski super Blaupunkt 7 W 79 DIN 6.000—
- 22. Sedemelektronski super Telefunken D 770 DIN 6.300—
- 23. Šestelektronski super Blaupunkt 7 W 79 D DIN 6.500—
- 24. Sedemelektronski super Telefunken D 860 DIN 7.800—
- 25. Dvanajstelektronski super Telefunken T 8001 DIN 9.000—
- 26. Osemelektronski super Blaupunkt 8 W 79 DIN 10.000—
- 27. Enajstelektronski super Blaupunkt 11 W 79 DIN 12.000—
- 28. Glasbena skrinja Blaupunkt DIN 28.500—

Za vse te aparate Vam radevolje pošljemo brezplačno podrobne opise in cenike

„RADIO“

dr. z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva c. 7, tel. 31-90

Brusek J.; inž. Greif A.; inž. Repanšek V.; J. Lesar, župnik; Medvedovo selo.

Vsem darovalcem iskrena hvala! Zavedajmo se va, da smo pokojnemu nadškofu dolžni postaviti spomenik, akademski mladini pa dostojen dom. — Ob 20 letnici slovenske univerze je čas, da ga zgradimo. Akcija za Jegličev akademski dom.

„Molk je zlato“

Neki Švicar, ki se rad peča z raznimi računji, se je lotil posebnega dela, da bi izračunal, koliko povprečen človek na dan govori. In je izračunal, da je človek prav za prav zelo klepetavo bitje. Na dan izpregovori kakih 18.000 besed. To bi dalo 54 strani srednjevelike knjige in vsak dan 54 takih strani bi zneslo na leto 66 knjig po 300 strani; bogve, kako neki bi bila taka knjiga na koncu leta zanimiva. Do 70. leta tako povprečen človek »nagovori« besed za 4500 knjig — to je pa že cela knjižnica in ne prav skromna! — Treba pa je pri tem računju upoštevati, da ljudje v velikih naselbinah, v mestih, več govore kot pa na deželi, v vaseh na deželi spet več kot samotni kmet kje v gorah. Prvi razlog za to je že v tem, ker ima človek v velikem mestu več prilike za govorjenje kot pa človek iz manjše na-

selbine ali na samoti. V tihih gorskih dolinah, ki so daleč od svetovnega prometa, zadostuje na dan 500 besed, pa so vse potrebe izražene. Kako šele je velika razlika v množici besed med samotnim pastirjem kje v gorah, ki živi ves božji dan sam in govori komaj z živino in svojim psom, in med uradnikom kake velike potovalne pisarne, ki ves dan samo govori in govori... Koliko več besed mora spregovoriti potovalni agent, ki nam na vsak način skuša prodati en sam kos svojega blaga. kot pa železniški čuvaj v svoji čuvajnici, ki prejema samo signale in spet samo s signali odgovarja? Tudi je jasno, da je med ženskimi omizjem pri kavi mnogo več govorjenja kot pa pri partiji taroka, kadar so zbrani res pravi igralci ali celo pri šahu. Tudi omenjeni Švicar je izračunal, da so ženske zgovornejše kot pa moški. — Pregovor: Govorjenje je srebro, molk pa zlato — je torej v raznih poklicih in slojih deležen kaj različne usode.

Iz Julijske Krajine

Novi doktor. Na univerzi v Padovi je bi promoviran za doktorja filozofije g. Ciril Šini goj, doma iz Mirna pri Gorici. Mlademu profesorju, ki je že dobil prvo službeno mesto v Trbižu, čestitamo.

Na naslov družbe SACEO! Ta odlična družba za napeljavo električne moči, je zgradila po vsej Julijski pokrajini že ogromno električno omrežje. V pravilni presoji potreb podoželskega ljudstva je napeljala električno luč že do oddaljenih in prav skromnih vasi, ki so odročne in ne leže ob glavnih prometnih progah. Zato se čudimo, da razmeroma velika in delavna vas Osek v Vipavski dolini, ki leži dober kilometer oddaljena od državne ceste, ob vznožju Trnovske planote, še ni dobila potrebne električne luči. Vaščani si jo že dolgo že in so to svojo željo že večkrat izrazili, pa nimajo sreče, čeravno sveti elektrika že čisto v njihovi bližini. Sedaj, ko se je petrolej tako močno podražil in se ga celo težko dobi, ter je tudi vsaka druga razsvetljava združena z nevarnostmi, občutijo to pomanjkanje še toliko bolj. Uverjeni smo, da bodo merodajna mesta njihov neprijetni položaj uvidela in bo v Oseku kmalu zagorela električna luč.

Smrt dveh uglednih žena. V Kanalu je po daljšem bolehanju umrla gospa Katarina Segalla, stara 59 let. Bila je dobra mati in pridna gospodinja. Pred nekaj meseci jo je za vedno zapustil njen mož Stefan, sedaj mu je kot zvesta življenjska družica sledila. Zapuščica številno družino osmih sinov in hčera. — V Gorici smo pokopali gospo Evgenijo Vižintin, soprogo upokojenega nadučitelja g. Rudolfa Vižintina. Dosegla je 66 let. Do zadnjih mesecev je bila vedno zdrava ter skrbna mati in žena. — Obema pokojnicama naj sveti večna luč, razžaloščenim družinam iskreno sožalje.

Smrtna nesreča. Iz Podmelca nam pišejo: Dne 8. decembra se je smrtno ponesrečil 55 letni lesni trgovec g. Anton Makuc iz Gorice, ki je bival na podmelški hlovcu zaradi obrti. Odhajal je iz bivšega Klavžarskega in Knežkega »Dopolavora«, ki so ga baš otvarjali v novih železničarskih prostorih. Na strmini mu je spodrsnilo ter je strmoglavil na spodaj ležečo cesto in si razbil lobanjo. Z železniške postaje so nesrečo opazili ter ga nezavestnega odnesli na litorino, ki je ob 10 zvečer pravkar privozila mimo. Proti jutru je umrl v goriški bolnišnici. Zanimivo je, da je to leto že druga nesreča na istem mestu na poti iz istega lokala

Božično darilo za največjega izbirčnega PHILIPS 895

Radioklavir z 9 tipkami — avtomatično menjavanje valovnih dolžin — selektivnostni regulator — posebna lestvica kratkih valov za trenutno razpoznavanje postaj — magično oko — nove cevi za tri funkcije — koncertni zvočnik z zvočnim difuzorjem — priključek za gramofon in drugi zvočnik — zajamčeno preijemanje prekomorskih postaj čez dan itd. Dokler ne slišite tega aparata ne boste verovali v velikanski napredek PHILIPSOVE RADIOFONIJE v enem letu

PHILIPS RADIO

Neobvezno predstavljanje v naših prodajalnah

Made in Holland

Junghans
URE
s znanko zvezde

so že 80 let svetovno znane

Dobijo se v vseh boljših trgovinah z urami

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; teletovnanji oglas 3 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši svesek za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pisatna vrstica po 3 din. - Za plamene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Mlado služkinjo
tako sprejem. Maribor, Turnerjeva ul. 36-I., levo.

Krojaškega pomočnika
za moško in damsko delo sprejme Elita, Kranj.

Žagarski mojster
za venecianski jarmentik, ki zna samostojno delati na žagi in vršiti popravila, se sprejme. - Žaga leži ob prometni cesti v večji bosanski vasi. Ponudbe z referencami poslati v upravo »Slovenca« pod »Pilarski mojster« št. 19634. Upoštevajo se samo izkušeni mojstri.

Naročajte in širite »Slovenca«!

Radio

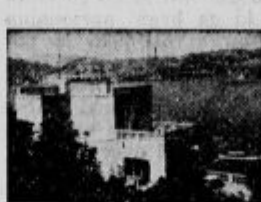
Od najcenejših
do najboljših vseh vrst radio aparatov, najugodnejše dobite pri »Tehnik« Banjal, Ljubljana, Miklošičeva 20.

Posestva

Tri hiše
in stavbni svet napročaj blizu cerkve, v lepem kraju, po primerni ceni. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Tri hiše« št. 19586.

Kmečko posestvo

z na novo prenovljeno hišo s 4 sobami, dvemi kletmi, s sadonastikom in vinogradom, posebej hiša z gospodarskim splotjem, s krmo in dvema hlevoma, vse takoj za vseliti, se zaradi premetitve takoj zelo ugodno proda. - Priprajno predvsem za upokojenca z družino ali, ker je blizu cerkve, za upokojenega duhovnika. Posestvo je 3 km od Zalca ali St. Petra v Sav. dolini. Polizvedbe pri Kronovšek, Celje, Glavni trg 6.

Proda se takoj

VILA na otoku VISU,
opremljena ali prazna, tik ob morju s krasno lego in razgledom, moderna stavba, davka oproščena; velik vrt zasajen z raznovrstnim sadjem, oranžami, citronami, mandarinami, grape-fruit; cvetje, razne rože, palme; vinograd z različno plemenito trto. Nujna prodaja radi zidave sanatorija, cena zelo ugodna. Za informacije se obrniti na naslov:
Dr. Cvitanović, Sarajevo, Aleksandrova 57

Prodamo

Smuči in sani
najugodnejše kupite pri Banjal, Ljubljana, Miklošičeva 20.

Srajce, kravate,

nogavice, sale, spodnje hlače. Velika izbira, zelo nizke cene! — I. Tomšič, Sv. Petra cesta 38.

Zimsko perilo za božič

športne, smučarske in lepe modne srajce - dobite še vedno po izredno nizkih cenah. »Kreko«, Tavčarjeva ul. 3, podružnica Tyrševa cesta 31.

M. CESAR

vinska trgovina
Ljubljana VII., Gasilska 3
Telefon št. 23-69

nudi prvovrstna vina: pristen dolenski cviček, svetoansko črnino, metliško belo, smederevko, rizling, dalmatinsko belo in črno, črni burgundec, Fruškogorski biser, razna buteljčna vina, šampanjec, več vrst žganja.

Namočeno polenovko
dobite pri I. Buzzolini, delikatesa — Lingarjeva ulica.

Premoq

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59

Potrežba brezhibna

Glasba

Gramofonske plošče
in gramofone najceneje kupite pri Banjal, Ljubljana, Miklošičeva 20.

STROJI

Elektromotor
220 V, 3 kw, ca. 1500 obratov, dobro ohranjen, kupim. Remeč & Co., Kamnik.

ZAKAJ UPORABLJAM novi Puder Tokalon

Piše KNEGINJA ALJA TRUBECKAJA

- ★ Ta puder se dobiva v fako mnogih modernih, priljubljenih nijansah.
- ★ Finejši in lažji je, kakor vsaka druga vrsta pudra, ki jih poznam.
- ★ Uživam v njegovem edinstvenem, pravem cvetnem vonju.
- ★ Ugotavljam, da se obdržal na licu ves dan. Nobena druga vrsta pudra nima te skrivnosti »kremeske pene«.
- ★ Ohrani mi polt svežo in lepo in to celo v vetru in dežju.
- ★ Prepričana sem, da za nobeno ceno ne bi mogla kupiti boljšega pudra.

Nosite »HINKO« klobuke!

MORSKE RIBE! Za praznike hočemo zadovoljiti vsak okus naših cenj. gostov, z veliko izbiro najboljših rib. — Za zaliti morske dobrote nudimo priznano, dobra dalmatinska vina. - Veselo praznike želi ter se pripoča
MATE ČEPIČ ♦
LJUBLJANSKI DVOR, Kolodvorska 28
GAJEV HRAM, Ga. eva 9 - tel. 40-15

Za Božič

Vsakovrstne žive sladkovodne in sveže morske ribe in razno divjačino kupite na boljše in najcenejše samo v specialni trgovini rib in divjačine

„RIBA“ J. OGRINC

Ljubljana, Lingarjeva ulica
Telefon 25-84

Izvršuje naročila za vse kraje

+

DOTRPELA JE NASA DRAGA MATI IN STARA MAMA, GOSPA

MARIJA JENŠTERLE ROJ. MARKELJ

V STAROSTI 73 LET, PREVIDENA S SV. ZAKRAMENTI ZA UMIRAJOČE. — POGREB NASE LJUBLJENE MAME BO V PETEK, DNE 22. DECEMBRA OB 15 IZ HIŠE ZALOSTI. JESENICE, DNE 21. DECEMBRA 1939.

UZALOSCENE RODBINE:

JENŠTERLE, WEDENIG, MEZEK IN VOVK.

Lov z letalom

»Saj ste znoreli!« je viknil Marko. »O, da bi jaz imel te dragocene smaragde! Nikdar ne bi govoril kakor Vi. In ker že govoriva o draguljih: ali se Vam zdijo na kraju, kamor ste jih spravili, dosti varni?«

»Popolnoma varni. Zdaj pa na pot! Cas je že.«

Marko odide na krov, za njim pa še Red. Fanta sta slišala, kako sta odvezovala vrvi.

»Kakšno drugo skrivališče morava poiskati,« je rekel Tim nestrpnó.

»Res je,« mu je pritrdil Jock in lezel za njim. »Umakniva se na kljun, se bova že kje skrila.«

Misel ni bila slaba, prostor na kljunu pa je bil samo ozka, temna in neudobna luknja in še ta natlačena z zalogami. Toliko, da sta se splazila vanjo, že je zabrel motor in lanša je zapustila luko. Morje jo je udarilo v bok, da je kar zabobnalo, in lanša se je vzpela kakor splašen konj. Udarci stroja so postajali hitrejši in prešli v enakomerno bobnanje in lanša je skozi obrežno valovanje zaplavala na viharno morje.

»Kam se neki peljemo?« je vprašal Jock. »Tim, saj si menda slišal Reda, da je dragulje nekam skrila, ne? V tej lanši torej samo čas zabijava.«

A nihče mu ni odgovoril.

»Tim, ali si gluhi?« A tudi zdaj vse tiho.

»Kaj pa ti je?« je vprašal Jock v skrbeh.

»To — to gibanje,« mu je s slabotnim, hripavim glasom odgovoril Tim. »Še — še nikoli nisem čutil tolikšne zoprnosti. — Mi — mislim, da sem zbolel.«

Jocka je zelo zaskrbelo. Bil je med srečniki, ki se jih morská bolezen nikoli ne loti, a Timu je bilo čimdalje slabše. In Jock mu ni mogel prav nič pomagati! Saj niti prostora

ni bilo toliko, da bi se mogel Tim uleči, tema je bilo ko v rogu, zrak pa zaduhel in mrzel.

Jocku se je posrečilo uprasniti vžgalico. Pri njenem svitu je s kupa zalog potegnili nekaj opreme, našel staro, zašepchano oedejo in vanjo zavil Tima. Pri luči je tudi videl, da je Tim v obraz bled ko stena. Jock se je zares ustrašil, saj je bilo Timu, kakor da umira. A tedaj je odprl oči in se po sili nasmehnil.

»Ni tako hudo,« je zašepetal. »Bom kmalu boljši.« Tedaj pa ga je znova pograbil krč, da je Jock kar obupaval. Spomnil pa se je, da je na mizi v kabini videl steklenico žganja, in nekdo mu je nekoč pravil, da je žganje dobro zdravilo zoper morskó bolezen. Pojde torej ponj.

Tim je zopet omedlel, Jock pa se splazil ven. Previdno je poškilil naokoli. V kabini je gorela luč, a človeka ni bilo v nji nobenega. Iz tega je sklepal, da Marko streže stroju, Red pa krmari. Na podnosu je stala steklenica. Opetek se je v kabino in steklenico vzel. A potreboval je tudi žlico. Začel jo je iskati, tedaj pa je začul prestrašen krik, se obrnil in pri vratih ugledal Marka.

Ozke, kakor škriklj sive oči je upiral v Jocka in videlo se mu je, kako se mu v enaki meri mešata nevera in strmenje. In zares, Marko ni vedel zagotovo, vidi li fanta ali duha.

Tako sta si za hip stala nasproti. Marko se je oklepal podboja, Jock pa mize, ker je lanša tako grdo premetavalo, da brez opore ni mogel stati.

»Ti?« je končno viknil Marko. »Kako si pa prišel semkaj?«

Jock je skomignil z rameni, rekoč: »To ni važno, kako sem prišel na lanšo. Celo oba sva tu in Tim je bolan. Uiti vam ne morem, zato ste lahko mirni.«

»Uiti!« je divje rignil Marko, že planil v kabino in Jocka zgrabil. »Ne, to pot pa mi res

ne uideš, če kaj vem. Sit sem tvojega vohunstva in s teboj je pri kraju!«

Začel je pehati Jocka proti svojemu tovarišu.

Jock še poskušal ni, da bi se ustavljal, ker je vedel, da bi mu nič ne pomagalo. Marko ga je primoral na krov. Jock nikoli ni izvedel, kaj je Marko nameraval, kajti ko sta prišla na krov, je velikanski val lanšo vzdignil, da se je nevarno nagnila. Marko je izgubil ravnotežje; hotel se je oprijeti kabine, pa je zgrešil in tresčil po tleh. Jock se mu je izvil, se prijel za ograjo in ob njej prišel na kromo.

Red je stal pri krmilu. Začudenje na njegovem licu, ko je videl Jocka, ki se je opotekel okoli zastona, je bilo tolikšno, da bi se mu Jock najrajši zasmejal. A imel je dosti resnejših poslov. Rekel je:

»Tim Bellingham in jaz sva na krovu. Marko je mene zasačil. Strašno je divji, a padel je na tla in sem mu ušel.«

»Ti si torej,« se je opomogel Red. »Pri moji veri, Freeland, tak si kakor mačka, ki vedno na noge prileti. A kaj zdaj zopet nameravaš? Naju zadržati in nama smaragde vzeti?«

»Na smaragde zdaj še ne mislim ne. Za Tima gre. V luknji na kljunu je in grozno bolan.«

»Rajši ga spravi v kabino in mu daj žganja ali pa mu skuhaj čaj!« Tedaj pa pride Marko, rdeč kakor rak od same togote. Brž zopet popade Jocka.

»Le čemu z njim govorite, Red?« zarenči.

»Jaz sem paglavca sit do grla.«

19. Nekaj več o Redu.

»A?« reče Red mirno. »No in kaj bi rad z njim naredil?«

»Sami prav tako dobro veste kakor jaz.« Red je pridržal levico na krmilnem kolesu, svojo dolgo desnico pa stegnil in pograbil Marka za ovratnik. To je storil tako naglo, da je

bil Marko čisto nepripravljen, in tako ga je Red tresčil po tleh. Z glavo je priletel tako silno na deske, da je omedlel in obležal.

»Zveži ga, Freeland! Pa le hitro, da si prej ne opomore! Vzemi, kar imaš pri roki, ovratni ali pa žepni robec.«

Jock je strme občudoval Redovo moč in naglico, zdaj pa hitro slušal. Naloga ni bila lahka, saj je bučeče zeleno morje malo lanšo strahovito premetavalo, a vendar se mu je stvar še nekako posrečila in Marko je bil kmalu jetnik.

»Zdaj pa poišči kako vrv,« je veleval Red, »in ga kam priveži! Kadar namreč pljuske morje čez krov, ga utegne pomesti v morje. Sicer ga ni škoda, pa vendar —«

Jock je napel vse sile, da je Marka zavlekel do stene kabine, tam ga je pa privezal za železen obroč. Marko se je zopet zavedel in njegove priprte oči so gledale tako, da bi vsakega fanta napolnje z grozo. Jock jo je kar urno pobral nazaj k Redu.

»Ali se kaj razumeš na stroje v lanši?« ga vpraša Red.

»Kvečjemu toliko, da jo morem gnati.«

»Se mi je zdelo,« se nasmehne Red. »A zdaj pojdi in svojemu prijatelju skuhaj čaj. Tudi meni ga lahko prineseš eno čašo, ako se ti ljubi.«

»Tako,« reče Jock in hitro odide.

Kuha pa ni bila lahka stvar, kajti delati je mogel samo z eno roko, z drugo pa se je oprijemal. Vihar se je namreč sprevrgel skoraj v popoln orkan, zato se je ponosna, a majhna lanša komaj še borila. Vendar pa je končno Timu postregel s čajem, ga še sam spil skodelico in prigriznil prepečene, nato pa napolnil vrv, ga pokril s podnosom in stopil zopet na krov. Veter se mu je zdel kakor stena, solna pena pa ga je zbadala v obraz.

»To pa že, to,« ga pohvali Red in izpije čaj skoraj v dušku. »Kako pa kaj tvoj tovariš?«

LJUBLJANA

Ljubljanski želodec v luči mestne trošarine

Ljubljana, 21. decembra.

Vsako leto ob takem času sestavi mestni trošarinski urad podatke o količini na področje Ljubljane uvoženih predmetov, ki podležejo mestni trošarini. Dandanes so ti podatki še posebno zanimivi, kajti na njihovi podlagi si lahko ustvarimo še dokaj zanesljivo izmero ljubljanskega želodca, ki ga bo treba napolniti tudi takrat, če nas zadene kaj nepredvidenega. Ob teh velikih številkah ljubljanskega konzuma si lahko predstavljamo, kako mora biti težavno, preskrbovati z živežem vse prebivalstvo neke države, ki je v vojnem stanju.

Ljubljanski trošarinski urad registrira samo uvožena živila in predmete, ki podležejo mestni trošarini. Zato nekatere od spodaj navedenih števil niso popolnoma točne, ker bi jim bilo treba priložiti še produkcijo na ozemlju mestne občine. Vendar ti popravki ne bi bili bistveni.

Glavna živila.
Navadno smo začeli takšne statistike s količino pijače, ki so stekle po grlu Ljubljančanov. V današnjih časih pa spadajo brez dvoma na prvo mesto številke o glavnih živilih. V razdobju od 1. decembra 1938 do 30. novembra 1939 (vse spodaj navedene številke veljajo za to razdobje) je bilo v Ljubljano uvoženih 9.649.222 kg raznih vrst moka, zdroba, ječmenove in ovsene kaše, ajdovega pšena in prosene kaše, raznih testenin, kruha in peciva brez kakšnih dodatkov pa 77.749 kg.

Krompirja, zelja, repe in drugih okopavin je bilo uvoženih v Ljubljano 5.955.316 kg, drugih poljskih pridelkov in domače povrtnine v svežem stanju 2.224.783 kg, suhega fižola, suhega graha, suhe leče, kislega zelja in kisle repe 585.899 kg, domače vložene in konzervirane zelenjave 10.003 kg, zgodnje sveže zelenjave, okopavin in povrtnine 82.389 kg, vseh vrst žita, koruze, ovsu, otrobov in krmilne moke pa 3.759.483 kg.

Druga glavna hrana je meso in mast. Zaradi ljubljanskega želodca je moralo pod sekuro skupno 29.879 glav klavne živine, od tega 6830 glav nad 350 kg žive teže, 1645 glav teže od 250 do 350 kg,

21.175 telet do 250 kg žive teže in 129 konj. (Konjsko meso si zaenkrat še ni utrljo popularnosti v Ljubljani. Morda se glede tega utegne še kdaj kaj spremeniti.) Prasičev in svinj je padlo 29.337 glav, in sicer mladih prasičkov do 15 kg žive teže 1089, mladih prasičkov do 75 kg žive teže 6267, prasičev nad 75 kg pa 21.981 glav. Drobnice, to je ovnov, koz, kostrunov, jagajet in kozličkov je padlo 3782 glav. Svežega mesa vseh vrst, razsekane divjačine, suhega mesa, klobas in salam je bilo uvoženih 74.831 kg, konzerviranega mesa vseh vrst 2501 kg, prekajene in papirirane slanin 10.193 kg, masti, živalske in rastlinske pa 91.819 kg, krvavic, užitnega loja in razne drobovine pa 105.517 kg. Zanimivo so tudi podatki o uvoženih divjadi, v katerih se zrcalijo uspehi ljubljanskih nedeljskih lovcev. Uvoženih je bilo v Ljubljano 229 kosov srnjadi, 19 gamsov, 1325 divjih zajcev, 718 jerebice in prepelice, 536 divjih petelinov, gosi, rac in fazanov, 14 jelenov in košut, 3 divji prašiči. Domačih zajcev pa so prinesle kmetije na trg 1938 repov. Ljubljanski »kurji britof« zasnajuje naslednje žrtve: 8578 puranov, 10.516 kosov gosi, rac in druge večje perutnine, male perutnine, to je kokoši, piščet, golobčkov, grlic itd. pa 159.154 glav. Jajc se je porabilo v Ljubljani v 12 mesecih 18.141.601.

K mesu spadajo tudi ribe, domače in morske. Ljubljana jih je pojedla 47.148 kg, v čemer so večti tudi raki, polži in razne druge užitne vodne živali.

Važno živilo je mleko in izdelki iz njega. Svežega mleka in sirčkov je bilo konzumirane v Ljubljani 6.401.936 litrov, navadnega sira v hlebčih, čajnega masla, masla ter smetane 269.891 kg, etiketnega sira 8875 kg, finega sira pa 809 kg.

Riža in riževe moke je bilo uvoženo v Ljubljano 370.854 kg. Jedilnega olja vseh vrst in zdravnih olj je prišlo v Ljubljano 457.626 kg, kisa in kiseve kisline pa 141.206 hl, stopenj.

To je nekaj števil o izmeri ljubljanskega želodca. Prihodnjič objavimo še nekatere druge.

Zaščita mesta proti zračnim napadom

Ljubljana, 21. decembra.

V nedeljo, kakor smo že poročali, so bile praktične vaje vsega osebja, ki naj bi bilo zaposleno za obrambo mesta proti zračnim napadom podnevi in ponoči. Danes je bila prirejena dnevna vaja za ves okoliš mestne občine ljubljanske. Z Gradu so bili oddani topovski streli, ki so naznanjali, da se mestu približuje sovražna zračna eskadrila z namenom, da nad mestom izvede napad z bombami. Zračna eskadrila je bila samo zamišljena. Po topovskih strelah so po vseh cerkvah začeli biti plat zvona, da prebivalstvo opozore na bližujočo se nevarnost. Točno ob 14.30 se je začela dnevna vaja, ki je trajala dobrih 20 minut. Poslovala so tri kontrolne komisije v avtomobilih, ki so pregledovale posamezne zaščitne odseke. Prva komisija, obstoječa iz han. svet. dr. Frana Ogrina, šefa odseka II-4 in podžupana dr. Vladimira Ravniharja, je kmalu po danih topovskih strelah odbrzela na teren in pregledala središče mesta in del bežigradske okolice tja do Smartinske ceste in del šempetrskega predmestja. Povsod je lahko mirno ugotovila veliko discipliniranost prebivalstva, ki se je točno držalo danih navodil. Mestni trg, Marijin trg in glavne prometne ceste so bile mahoma izpraznjene. Na njih ni bilo žive duše. Avtomobili, tovorni in osebiti, kakor tudi druga vozila, so skušala zavoziti v stranske ulice in so tam obstala. Vozači pa so se zatekli v veže in zaklonišča. Vladal je povsod red in mir. V zaklonišču na Kralja Petra trgu se je zateklo 55 oseb. Tam je vladal ves čas pravi živčav. Tramvajski vozovi so takoj obstali na mestu. Vsi potniki in tramvajsko osebje so hitro poiskali zavetje pred bombnimi napadi. Druga komisija, ki ji je načeloval strokovni referent II-4 inž. Č. Nučič, je pregledala teren od Vodnikovega trga v smeri proti Trnovem in na Viču. Tretja komisija je pod vodstvom tehničnega referenta pristava oddelka V. inž. Ivana Sitarja krenila po Poljanski cesti proti Sentpetru, dalje na Celovško cesto v Šiško in bližnje ulice. Vse komisije so se nato po kontrolni točno sestale na Kralja Petra trgu pred zakloniščem. Komisije so zlasti naglašale, da je bila vaja izvedena v popolnem redu.

Zvečer okoli 20 je bila izvedena zatemnitev mesta. Poslovala so zopet tri kontrolne komisije. Dve komisiji sta pregledovali situacijo po mestu, tretja je odšla na Grad, kjer je z grajskega stolpa motrila splošno razpoloženje in učinek zatemnitve.

Obeh vaj so se udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Dnevni vaji je prisostvoval med drugimi tudi policijski upravnik dr. Hacin.

I Mirovna devetdnevica v cerkvi sv. Jakoba. V osmini rojstva našega Zveličarja, Kralja miru, od 26. dec. 1939 do 3. jan. 1940 se bo opravila ta pobožnost v mestni župni cerkvi sv. Jakoba. Vsak dan zjutraj ob 6 bo sv. maša pred Najsvejšim s petjem; zvečer ob 6 ura molitve, litanije z molitvami za mir in blagoslov. Moli se iz knjige »Večna molitev« 12. ura: Za blagor domovine. Na Stefanovo, zadnjo nedeljo v letu, in na novo leto bo ta pobožnost ob 3 popoldne. Vabimo vse vernike, posebno pa mladino, ki ima te dneve prosto, da se teh molitev pridno in goreče udeležijo, da bi izprosili od Boga mir med narodi, naši domovini pa božje varstvo in blagoslov. — Kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!

I Božično darilo mestne občine uslužbenstvu. Na magistratu je večeraj popoldne zavladalo med uslužbenstvom pravo božično razpoloženje, kajti vsak uslužbenec, tako pragmatični kakor pogodbeni dnevničar ali mestni delavec, je prejel kuverto, v kateri je bilo božično darilo mestne občine ljubljanske. Mestna občina je razdelila med vse svoje uslužbence kot božično darilo 700.000 din. Obdarovano je bilo tudi uslužbenstvo pri mestnih podjetjih. Tudi Maloželezniška družba bo poskrbela za božične nagrade svojim uslužbencem,

prav tako tudi Mestna hranilnica. Mestna blagajna pa bo izplačala vsoto 100.000 din za božično nagrado tudi železniškemu, poštnemu in policijskemu uslužbenstvu, ki podpira prizadevanja občine. Kljub nemirnim in težkim časom, ki za zaščito prebivalstva zahtevajo ogromne vsote, je ljubljanska mestna uprava tako daleč uredila svoje finance, da teže razmere svojega in drugega uslužbenstva vsaj za božične praznike nekoliko olajša ter se mu izkaže hvaležno za pridno in vestno delo v korist vse Ljubljane.

I Lega Slovenije in njen pomen za Evropo je naslov predavanja, ki ga bo imel g. prof. dr. Valter Bohinc danes zvečer na X. prosvetnem večeru v Franciškiškem dvoranu ob 8. Geopolitična struktura Slovenije zanima slehernega Slovenca, saj je od tega odvisna velikokrat usoda naše zemlje. Ob preseljevanju narodov so skoraj vsi potovali preko

MARIBOR

Službe božje ob praznikih

O božičnih praznikih se bodo po mariborskih cerkvah cerkvena opravila vršila po naslednjem redu:

Stolna in mestna župnijska cerkev: v nedeljo: bodo sv. maše po običajnem redu, ob 17 se bodo prepevale slovesne jutrnice, o polnoči pa bo slovesna sv. maša. Na božični praznik prirejejo svete maše ob pol petih, ob 6 bo tiha sveta maša, ob pol 7 blagoslovna maša; nato se vrstijo sv. maše do pol 10, ko bo po slovesnem vходу prevzvišnega g. škofa najprej pridiga in nato slovesna škofova maša. Na Stefanovo bo po pozni službi božji ob 10 blagoslov soli in vode, ob 17 večernice z litanijami in blagoslovom. V sredo, na Janžev se bo po sv. maši ob 8 blagoslovil šentjanžev.

V franciškiški cerkvi bo na božični dan slovesna polnočnica za žive in rajne člani družstva za zidanje in vzdrževanje bazilike Matere Milosti. 40 urna molitev bo v franciškiški cerkvi na božični dan, na praznik sv. Stefana in v sredo na Janžev. Sv. Rešnje Telo bo izpostavljeno od 5 do 19. Evaristične pridige bodo ob 6.30, 9.30 in popoldne ob 18. Tihe sv. maše bodo vsake pol ure od 4.25 do 11.30. Na Stefanovo bo blagoslov soli in vode pred pozno pridigo. Na Janžev bo ob 7 in 9.30 blagoslov vina.

V magdalenski cerkvi bodo v nedeljo svete maše kakor običajno. O polnoči bo slovesna polnočnica. Na božični dan bodo sv. maše ob pol 6, 6, pol 7, 7, ob 8, pol 9, 9 in pol 10, ob 10 bo slovesna sv. maša, ob tri četrti na 11 zadnja tiha sv. maša. Na Stefanovo bo blagoslovilo vode in soli ob pol desetih, blagoslov vina pa bo na Janžev zjutraj ob šestih.

V cerkvi sv. Rešnjega Telesa v magdalenskem predmestju bo slovesna polnočnica, pri kateri se bo delilo sv. obhajilo. Sv. maše bodo na božični dan ob pol 7, 7, 8, 9 in ob 10 slovesna sv. maša. Na Stefanovo bodo sv. maše ob pol 7, ob 8 in ob pol desetih.

V kapeli oo. jezuitov bodo v nedeljo popoldne ob šestih večernice in priloznost za spoved, o polnoči pa tri sv. maše. Med prvo in drugo mašo bo obhajanje. Na božični dan bodo svete maše ob pol 7 do 9. Zadnja sv. maša bo slovesna. Med mašami se bo delilo sv. obhajilo. Na Stefanovo bodo sv. maši ob pol 7 in ob devetih.

Vsa mariborska cerkvena predstojništva vabijo mariborske vernike, da o praznikih v največjem številu obiskujejo mariborska svetišča. — Mariborski verniki pa želijo, da bi se vsi udeleženci polnočnic obnašali dostojno in svetemu kraju primerno. Komur ni do resne zbranosti, naj ostane raje doma!

M Lepa božičnica mariborskih vpokojencev. Društvo vpokojencev v Mariboru je v sredo zvečer priredilo v Gambirnovi dvorani uspešno božičnico, ki jo je vodil agilni g. Vrbiak. Društvo je ob tej

naše zemlje in so pri tem pustili tudi svoje sledove. Rimska država si je utirala pot preko naše pokrajine. Slovenija je brez dvoma tudi v sedanjem času važno križišče cest, ki držijo od severa proti jugu in od vzhoda proti zahodu. Zato bo to predavanje zelo zanimivo in za vsakega poučno. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7, in v trgovini Sfiligoj, za Franciškiško cerkvi.

I Plemenit dar. Stolna kongregacija za gospe je darovala namesto venca na grob pok. gospe Ane Zober 200 din za Dom slepih. Bog plačaj!

I Mrzel prvi zimski dan. Včeraj, 21. t. m., je bil prvi koledarski in astronomski zimski dan. Pričetek zime nam je prinesel zmeren mraz. Na prostem je termometer kazal do -4°C mraza, v zatiju pa -2. Ze zgodaj zjutraj so se gorski velikani pokazali v vsej svoji krasoti. Podnevi je bilo jasno in vedro. Ljubitelji zimskega sporta se vesele, da bodo imeli za božične praznike lepo, zmerno mrzlo vreme, ki jim bo omogočilo, da bodo odšli s smučmi visoko v planine, da se tam odpočijejo in razvesele.

I Bratje Tomažič, družbe Oleum iz Ljubljane, darujejo za božičnico sledeče: za mestno kuhinjo v cukrarni 500 din, župnišču v Trnovem za revne otroke 500 din in Vincencijevi konferenci za revne akademike 500 din, skupno 1500 din. — Bog plačaj!

I Stolna kongregacija za gospe. Sv. maša zadušnica za pokojno go. Ano Zober bo v soboto, 23. t. m. ob pol 8 pri oltarju sv. Rešnjega Telesa.

I Za 100.000 din lesa potrebuje mestno poglavarstvo in bo razpis objavljen 23. t. m. v »Slubenem listu«.

I Združenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da bodo med božičnimi prazniki mesarski lokali in stojnice vse tri dni zaprte. Zato naj se vsakdo pravočasno preskrbi z mesom.

I Na splošno željo občinstva bo odprta razstava ženskih ročnih del na Državnem osrednjem zavodu za ženske domače obrt. Novi trg 4-I se v nedeljo, dne 24. decembra ob 8 zjutraj do 17. zvečer.

I Prodaja božičnih dreves in božičnih okrasov le do sobote zjutraj! Občinstvo se opozarja, da bodo božična drevesca na Kongresnem trgu in božični okrasni ob stolnici naprodaj le še do sobote zjutraj.

I Nevaren žepar padel policiji v roke. Ljubljanska policija je te dni prišla trgovskega potnika Franceta G., ki se je izkazal kot izredno drzen žepar. Udeleževal se je največ v vlakih med Zagrebom in Ljubljano. Policija je našla pri njem šest zlatih in srebrnih ur, tri verižice in dve broši, glede katerih je žepar priznal, da ju je ukradel dvema spečima damama v vlaku. G. je stanoval zadnje čase pri neki gospodinjici v Zelenci jami, ki je vedela povedati, da je večkrat videla pri njem razne dragocenosti, za katere pa je trdil, da jih je kupil od nekega ljubitelja dragocenosti v Zagrebu.

I Gnezdo nemorale v neki šupi v Mestnem logu je te dni razgnala ljubljanska policija. Dve bivši služkinji, ki pa sta zdrknili s pota poštenosti, sta si v šupi uredili prijetno bivališče, kamor so zahajali razni ljubljanski delomrzneži in postopačji, ki so ju zalagali z življenjskimi potrebščinami. Lahkoživki sta na ta način čisto dobro živeli. Zjaj pa je policija temu napravila konec ter zaprla obe lahkoživki in z njima vred ji je padlo v roke še nekaj drugih nevarnih pičev. Vso lahkoživo družčino je policija izročila sodišču.

prilčki obdarovalo 42 najpotrebnejših članov in njih svojcev. Božičnico je izdatno podprlo mariborsko mestno poglavarstvo. Pri prireditvi je sodeloval tudi pevski zbor magistratnih uradnikov.

m Žive jaslice, pravi slovenski sveti večer, vam je pripravil mariborski ljudski oder. Pridite na Stefanovo popoldne ob 17 ali zvečer ob 20 v dvorano Zadrudne gospodarske banke, kjer bomo obhajali božič in govorili korokejšega narodnega pesnika in prelepi koledniški pesmi, ki jo je v Mariboru slišati malokdaj ali pa nikoli.

m Opozorilo avtomobilistom in voznikom. Ker so pričeli z deli za rekonstrukcijo Mihoveškega klanca pri Veliki nedelji na državni cesti št. 17, je ista na odseku od km 44 do 46 zaprta za medkrajevni promet z avtomobili, motorji in vozovi v času od 23. t. m. naprej. Promet se radi tega preloži čez Borški most po banovinski cesti in pri Ormožu preko draveškega mostu zopet na državno cesto.

m Nov grob. V splošni bolnišnici je umrla 42-letna soproga železničarja gospa Pavla Debeljak. Naj v miru počiva, eorodnikom naše sožalje!

m Sveže namočeno polenovko dobite v trgovini Skaza, Glavni trg 14 (rotovž).

m Mesto venca na grob pokojnega Blaža Škarabola poduradnika pri predsedstvu okrožnega sodišča v Mariboru, je zadruga »Bajta« poklonila za božičnico revnim otrokom v Ribnici na Pohorju 200 dinarjev. Izkrena hvala!

m Posestne spremembe. Na javni sodni dražbi je trgovec Ivan Horvat s Pobrežja kupil hišo posestnika in goletničarja Franca Krewna na Aleksandrovi cesti 79 za 354.500 din. Cenilna vrednost je znašala 273.497 d/narjev, najmanjši ponudek pa 136.748.50 din. V zadnjem času je pri dražbah opaziti veliko zanimanje. Tako se je pri tej dražbi pojavilo osem interesentov, ki so kupnino poglajno močno navzgor. Posestnik lesni trgovec Josip Belaj od Sv. Lovrenca na Pohorju je prav tako na javni dražbi kupil od posestnika Adalberta Kranerja polovico posestva v Št. Lovrencu na Pohorju 8 za 46.000 dinarjev.

m Polovico dote je ukradel. Šivilja Ana Ornik iz Sp Dupleka je dobila od svojega očeta 4.500 din dote. Ta denar je ehranila pod vzglavjem. Ko je hotela ostanek dote v znesku 2.200 din vzeti za neki nakup, je opazila, da denarja ni več. Tatvino je prijavila orožnikom, ki so oblastem ovadile neko osebo, ki je osumnjena tatvine.

m Velika afera v Mariboru. Mariboru se zopet obeta večja afera. Neka mariborska zavarovalnica je pri mariborskemu okrožnemu sodišču vložila ovadbo proti svojemu bivšemu ravnatelju radi ponere, pri kateri je zavarovalnica po dosedanjih ugotovitvah oškodovana za znesek nad 100.000 dinarjev. Ovadeni ravnatelj se je nedavno še udeležil nekega političnega sestanka izven Slovenije.

m Obsojen zakotni pisac. Na občini in Rušah je bila razprava proti 39 letnemu posojilniškemu uradniku Albertu Koruzi radi zakotnega pisaštva. Razprava je bila v Rušah zato, ker je bilo k razpravi povabljenih izredno veliko število prič in bi zato stroški radi poziva prič v Mariboru bili preveliki.

Razpravo je vodil sodnik dr. A. Obrat. Koruza je bil obojeen na 15 dni zopora, pogojno na 4 leta. Obojeonec mora povrniti tudi stroške kazenskega postopanja in plačati 100 din povprečnine. Zasluznih je bilo 37 prič. Ugotovili so, da je v letu 1937 do 1939 v Rušah in Mariboru za nagrado zastopal stranke pred sodiščem in davčno oblastjo in zastavljal obrtoma za druge osebe razne pogodbe o nakupu in prodaji nepremičnin. Cenijo, da je napravil 160 takih pogodb. Pri razpravi je prišlo na dan, da je marekatera oseba g. Koruzi plačala več kakor pa znaša nolarska tarifa.

m Prva žrtev poliedice. 31 letni delavki Angeli Vlahovič iz Delavske ulice je spodrsnilo na poldenelih tleh Padla je in dobila tako hude poškodbe po glavi, da se je morala zateči v bolnišnico po pomoč.

Gledališče

Petek, 22. dec.: zaprto.

Sobota, 23. dec.: zaprto.

Nedelja, 24. dec.: zaprto.

Ponedeljek, 25. decembra, ob 15: »Via Mala«, Znižane cene. — Ob 20: »Zaroka na Jadranu«, Premiera. Izven.

Celjske novice

c Brezposelnost v Celju narašča. Število brezposelnih pri javni borzi dela v Celju je od 10. do 20. decembra naraslo od 334 na 357 (272 moških in 85 žensk). Delo dobe: 2 hlapca, elektrotehnik, 4 rudarjev, 8 kmečkih dekel, 3 kuharice, 3 služkinje, 2 sobarici, postrežnica.

c Vse graje vredna surovost. 41 letni policijski stražnik Benčič Anton je imel v noči službo pri Westnovi tovarni. Tam je opozoril na red delavca Antona Jagra iz Proseniškega, ta pa je zagrabil za nož in zabodel službojuočega stražnika v levi podlahet. G. Benčiča so pripeljali v celjsko bolnišnico.

c Božičnica Trboveljskih slavčkov. G. Leo Kudiš, tovarnar v Celju je iz lastnega nagiba poslal na upravo Trboveljskega slavčka nad 100 m blaga za zimske oblečke, ki naj se razdeli mladim umetnikom — pevcem za božičnico. Odbor izreka dobrotniku najlepšo zahvalo z željo, da bi našel mnogo posnemalcev.

c Srečke za loterijo FO na Polzeli dobite v podružnici »Slovenec« v Celju. Zrebanje bo na Stefanovo popoldne na Polzeli.

c Uspešna akcija Delavske zbornice v Celju. Celjskemu dopisniku Delavske zbornice se je posrečilo, da je uspel z akcijo za zvišanje plač pri posameznih lesnih industrijah. Tako je podjetje Borlak, lesna industrija v Št. Jurju pri Celju, zvišalo delavcem urno mezdo s 1. decembrom za 50 para. V Teharjih je v teku akcija za povišanje plač v podjetju lesne industrije g. Lazareviča Teodora. G. Lazarevič je povsilek že obljubil, definitivna višina poviška pa bo določena koncem meseca ob priliki izplačila, ki se obračunava mesečno. V Solčavi v Gornji Savski dolini je zvišal lesni podjetnik g. Ivkovic plače delavcem.

c Mesnice in stojnice v Celju bodo obratovale v nedeljo, 24. in 31. decembra do 12. dopoldne, na praznik 25. in 26. decembra ter na Novoga leta dan pa bodo obrati vse dan zaprti.

c Predstojništvo mestne policije v Celju opozarja vse delavce in nameščence, da poteče rok za nabavo novih knjizic 31. decembra 1939.

c Tovarnar g. Leo Kudiš je daroval Fantovskemu odseku I. v Celju nekaj blaga za obdarovanje najrevnejših članov, odnosno mladcev in naraščajnikov. Odbor se g. Kudišu na tem mestu iskreno zahvaljuje!

c Božičnico je priredil Fantovski odsek I. v Celju. Udeležilo se je lepo število članstva, mladcev in naraščajnikov. Ob lepem božičnem drevescu so bili obdarovani mladi in naraščajniki z darili, ki bodo mladini v zimi zelo dobro služila. Navzočim je spregovoril o pomenu božičnega praznika g. prof. dr. Rudolf Hanželič. Po obdarovanju je bila čajanka. Br. Jovan je fante razveselil z lepo deklamacijo božične pesnice ob božičnem drevescu.

c Dijaška zveza v Celju ima v soboto ob pol 9 dopoldne v dvoranu pri šolskih sestrah božično obdarovanje. Vabljeni vsi prijatelji katoliških organizacij. Spored bo nester.

c Uprava »Marijin grad« v Nazarjih v Savinjski dolini je povišala vsem delavcem urno mezdo za 30 par.

c Važno za kmetovalce. Mestno poglavarstvo razglasa: Kmetijska zbornica ba začela z marcem 1940 na kmetijah knjigovodstvo pri naprednejših kmetovalcih. Kmetovalci, ki bi imeli veselje za kmetijsko knjigovodstvo, naj se javijo mestnemu poglavarstvu do 5. januarja v sobi št. 40.

c Najmoderneje okvirje za slike, kristal, keramiko, porcelan in druga lepa božična darila, najdete pri tvrdki FR. STRUPL, CELJE, Prešernova ulica 4.

Ptuj

Na občnem zboru ptujske podružnice Zveze absolventov kmetijskih šol (ZAKŠ) je bil ob veliki udeležbi članov soglasno izvoljen sledeči odbor: Habjančič Franjo, predsednik; Sattler Alojz, podpredsednik; Herbst Ivan, tajnik; Zelenko Franc, blagajnik in Šegula Anton ter Horvat I. odbornika. **Ptujski brivci** sporočajo, da bodo brivnice v nedeljo, 24. t. m. odprte do 16. 25. t. m. bodo zaprte, 26. decembra, na Stefanovo pa so lokali odprti od 8—11.

Royal-Kino, Ptuj: danes predvajamo film »Deklica iz Trstac« po znamenitem gledališkem komadu Ferenza Molnarja (Joan Crawford).

Kranj

Z občnega zbora Prosvetnega društva. V ponedeljek je bil občni zbor Prosvetnega društva, na katerem je odbor podal svoj letni obračun, ki so ga navzoči vzeli z zadovoljstvom na znanje. Po poročilih je bil izvoljen stari odbor z nekaterimi izpremembami.

Drzna tatica. V ponedeljek je bilo zagrešenih več tatvin na trgu. Prijeta je bila neka ženska, ki neke povedati pravega imena in se izdaja pod različnimi imeni.

Vranksko

Katoliško prosvetno društvo na Vranskem bo za božič predvajalo v Slovskovem domu prekrasni film »Mala sv. Terezika«. Prva predstava bo v nedeljo, dne 24. decembra t. l. ob 3 popoldne, druga pa isti dan — na sveti večer ob pol 10 zvečer. Vsi, ki se bodo udeležili večerne predstave, bodo obnem lahko tudi pri božičnici, ki jo priredijo člani in članice Fantovskega odseka in Dekliškega krožka. Nato pa bomo šli skupaj k polnočnici. Ker želimo, da bi ta lepi film videlo čim več ljudi, smo ceno izredno znižali. Toda zaradi velikih stroškov bomo film samo dvakrat predvajali. Izrabite torej priliko in si ga ogledite! Pred vsako predstavo bo zelo kratko predavanje o življenju Male Terezike.

Na željo cenjenega občinstva ponavljamo prekrasni film, ki smo ga morali iz tehničnih razlogov staviti predčasno s sporeda!

Zlomljeni cvet

KINO UNION tel. 22-21

Ob 16., 19. in 21. uri

Izkoristite priliko in ogledajte si ta film!

Ta prekrasni film, z lepo Dunajčanko Loutzo Ratnerjevo smo morali neandru drugi dan po premieri odstopiti drugemu kinematografu in ga sedaj ponavljamo, ker smo prešli iz kroga naših obiskovalcev mnogo pročelj naj ga za par dni ponovno stavimo na spredaj!

Izkoristite priliko in ogledajte si ta film!

KULTURNI OBZORNİK

Dva zborovska koncerta

»Ljubljanski Zvon« je letošnji koncert posvetil prvemu svojemu dolgoletnemu pevovodji, pred kratkim umrlega skladatelja Zorka Prelovca. Program so izpolnjevala izključno Prelovčeva dela, ne sicer vsa enaka po umetniški vrednosti (tiskanega sporeda nisem dobil na razpolago, zato ne morem natančneje razčlenjati programa), pač pa vsa — poleg obdelav narodnih pesmi — z isto karakteristiko Prelovčevega ustvarjanja: manjše forme s priljubljanimi kitičnimi ponavljanjem, enostavna faktura, preproste harmonije, ki dajejo skladbam pretežno mehak, skoraj sentimentalni značaj. A v vsem, posebno v melodiki, ni mogoče prezreti skladateljeve glasbene darovitosti. Prelovec je imel daru; če bi imel še tisto, kar je manjkalo mnogim našim skladateljem (da omenim n. pr. Adamiča, ki je pač le z močno primarno silo svoje fantazije dosegel dokaj visoko stopnjo v vokalnih skladbah), namreč podlago temeljitega, vztrajnega študija, združenega z neprestanimi stremiljenjem po izpopolnjevanju in po širših horizontih, bi se mnogo bolj razvil. Da je bila še vedno živa sila v njem, dokazujejo dela iz zadnjih dveh let njegovega življenja, ko je iskal novega izraza v svetu modernih harmoničnih tvorb. Dve, tri skladbe iz te dobe smo slišali tudi na koncertu; iz njih je bil opazen razvoj skladateljske tehnike same, ne le v harmoničnem oziru. Vendar je tudi med njegovimi starejšimi skladbami marsikatera, ki je zaradi njenega lepo oblikovanega glasbenega izraza ni mogoče omalovaževati.

Izvajanje zborov ni doseglo one stopnje kot na zadnjem koncertu, ki se ga slišal (aprila 1938). Razmerje med posameznimi glasovnimi skupinami ni uravnoteženo; sopran je sicer prodoren, a je bolj slišati iz njega posamezne pevke kot zvok skupine, alt je šibek, tenorji skoraj nikoli ne pridejo v odprtim glasom na dan (zdelo se je, kot da bi peli v falzetu), srednji moški glasovi zakrikuje druge skupine. Vodja g. Dore Matul je nekatere skladbe prav lepo izoblikoval — v tem je bil v splošnem moški zbor boljši od mešanega in ženskega — a ponekod (n. pr. »Tako mi je dragi«

v ženskem zboru) je ostala glasbena snov zopet precej neobdelana. G. Matul je že pokazal s svojim dosedanjim delom pri »Ljubljanskem Zvonu« vestnost v študiju in lepo stopnjo v obvladanju zborov; zato sklepam, da je bil ta koncert prehitro pripravljen.

Naj končno mimogrede izrazim še eno misel. Če bi posvetil zbor Prelovcu le polovico programa in to s samimi skrbno izbranimi skladbami, v drugem delu se pa lotil kakšnega daljšega dela oz. več skladb večjega formata, bi s tem ne trpela enotnost koncerta, niti celotni vtis, še manj pieteta do Prelovca. Nasprotno bi zbor s skrbno izbranimi programom in glasbeno izdelanim izvajanjem pokazal svojo voljo do vztrajnega napredovanja in tako enako primerno počastil spomin pokojnega skladatelja in pevovodje. Neprerisan razvoj in izpopolnitev, to mora biti cilj vsakega zborov, ki ima večje ambicije. Ne smemo pozabiti, da večina naših pevskih društev pogreša take kontinuitete v delu in zaradi stalnega nihanja — enkrat boljše, drugič slabše — izgublja njihovo delo tisti smisel in upravičenost, kot bi ga sicer lahko imelo.

Na koncertu je nastopil z nekaj solo točkami basist g. Lupša (pri klavirju g. Simoniti), ki je s svojim svežim glasom lepo zajel priprosto lahkotnost narodne pesmi. V solističnih vložkih več zborov je izstopalo lepo prednashanje basista g. Toneta Petroviča. Tudi sopranistka gđ. Steinerjeva se je uveljavila s prodornim glasom.

Pevski zbor društva »Tabor« (pevovodja g. Janko Guček) je imel s svojim koncertom v mali Filharmonični dvorani najboljši namest, saj je hotel preko radia posredovati našo pesem tudi rojakom onkraj meja. Vendar je treba ugotoviti, da zaenkrat še v nobenem oziru ne ustreza pogojem, ki bi upravičevali javen nastop. Pot do takega cilja je za zbor, ki se je komaj šele formiral, precej težavna, polna dela; nekaj mesecev priprave za to ne zadostuje. Lepo pa so učinkovali na koncertu samospelvi gđ. Poljanarjeve in g. Gostiše ob klavirski spremljavi g. Samota Hubada. dr. W.

Nove knjige za božič

Za božič je izšlo nekaj pomembnih knjig, ki vse zaslužijo posebne omenbe in poročila. Poleg knjig Mohorjeve družbe, ki smo jih na splošno omenili, ne pa še posebej, so izšle tudi prav tako omenjene knjige Goriške Mohorjeve družbe, pa tudi Goriške Matice, kjer so izšle naslednje knjige: Koledar 1940, Pastuškin: 18 velikih (slovenskih mož), J. Ternovec: Zarki in življenje (poljudno znanstvena knjiga), Damir Feigel: Superitalin (humoreske), dve Bevkovi povesti »Huda ura« in »Stražni ognji« ter pregled knjig, ki jih je v letih 1919—1939 izdala Goriška Matica »Dvajset let«. Prav tako je goriška založba »Sigma« izdala »Pratiko za 1940« ter še tri knjige leposlovnega značaja. — Poleg monumentalne slavnostne številke »Glasnika Muzejskega društva« ob stoletnici je izšlo tudi v prireditvi dr. Melite Pivec-Stoletove »Kazalo k zgodovinskimi publikacijami Muzejskega društva za Slovenijo od l. 1891 do 1939. — Jugoslovanska knjigarna je izdala v prireditvi dr. R. Moleta, dr. Fr. Steleta ter dr. T. Debeljaka priročnik brošuro »Poljske, o njeni zgodovini in njenem duhu. — Akademski založba je izdala v miniaturi žepni obliki — kakor že prej Prešerna in Gregorčiča — tudi zbirko slovenskih narodnih pesmi »Zalostne«, ki jo je priredil in s potrebnimi komentarjem obdal najpoklicanejši nadaljevalci Streljkevega dela dr. Jože Glonar. — Modra Ptica je izdala učbenik ruskega jezika, ki ga je napisal priv. docent ljubljanske univerze rus. dr. Isačenko pod naslovom »Ne bojmo se rušinec!« Ista je izdala tudi v Kokoljevem prevodu Alekseja Tolstaja po svoje pripovedovane »Dogodivščine« italijanskega Buratina, ki so slovenski mladini deloma znane iz Lovrenčičevega prevoda »Storžek«. — Najnovejši izdaji pa sta dve knjigi, ki jih navajamo na koncu, zato ker bosta najprej prišli v obravnavo v naši rubriki, namreč izdajo dr. Ačhinove sintetične knjige o »Komunizmu kot največji nevarnosti naše dobe«, ki je izšla pri Zvezi fantovskih odsekov (155 str.) ter prvi zvezek Izbranih spisov Aleša Ušeničnika (str. 320), ki je najlepša knjiga in najbolj primeren za božične praznike, v katerih se vse obnavlja v Kristusnu na novorojenem.

»Dom in svet« št. 10

Zadnja številka letošnjega »Doma in sveta« je izšla. Vsebinsko začenja ciklus pispetov kraškega pesnika Brljanskega pod naslovom Kras in samota (Requiem, Vernih duš dan, Jesen med kamni, Kras žari in Božični večer), v katerih se je tudi dotaknil teže stiske današnjih dni. Vida Tauerjeva je pričela pesem Smrt na vasi, v kateri je orisala z njej lastno tiho in čustveno polno besedo smrt kmetke žene, ki leži na mrtvaškem odru, preden jo polože v večni sen:

Šumel bo gozd... orali bodo njive,
zeval bo veter čez oblake sive,
jesen bo z velim listjem trepetala —
a njej ne bo prinesla bolečin.

France Bevk je končal svojo povest »Domačija«, v kateri je napeto prikazan psihološki proces v človeku, na katerega se zvrne ves sum, pa je nedolžen in doživlja — stric sicer — svoje zadoščanje. Vilko Novak, najboljši poznavalec madžarske literature pri nas, je predstavil eno največjih madžarskih del, njihovega Fausta: Madáčhovo »Tragedijo Sloveka« v posebni študiji, skupno z T. Debeljkom pa je pesniško prevel prvi prizor stvaritve v raju, ki nam da vsaj malo slutiti veličino tega filozofskega dela, ki ga pripravljajo tudi v slovenskem prevodu. K. V. Truhlar se je s štirimi globokimi in pesniškimi pesmimi v prozi dotaknil veličine »naših obali«: Boga, Kristusa, Cerkev in Marije. Stanko Janežič stopa to pot prvič v »Dom in svet« in tudi pred slovensko javnost z močnimi spomini na običaje in dožitke kot otroka v Slovenskih goricah ter je postavil sočen spomenik krompirju, koruzi in trti v črticah, ki imajo skupen naslov »Zemlje sadovje«. Leopold Stanek pričbuje tri pesmi: Moj oče, Postaja ter preško Martinovo balado, ki je značilna za l. 1939, ko sosed ni več sosedu odkrit prijatelj. Jože Krivec pa je zaključil svojo povest iz Haloz »Dom med goricami«. V »Kajževnosti« je ocenjen Lovrenčičev Šolar iz Trente (Čokan), Kolmanova pesniška zbirka (Dular), Skerliova disertacija o Ljubljani (Zontar), Sturmov Francoski slovar (Čokan), Poljančeva pedagoška biografija (V. N.). Pod »Umetnostjo« je ocena razstave likovnih umetnic, Vranpa

pa vrednosti dosežanje uprizoritve našega Narodnega gledališča. Pod »Zapiski« je V. Novak vestno zbral in zabeležil vsak glas, ki je bil o Slovincih napisan kdaj med Madžari (Slovenica med Madžari) ter je tako podal pendant članku, ki ga je svoj čas napisal o ungaricah pri nas. Priloge so posvečene delom slovenskih umetnic. — S tem je zaključen 51. letnik »Doma in sveta«. Tej zadnji številki je priloženo tudi kazalo, iz katerega se vidi bogata žetev letošnjega leta. Vabilo na naročbo za drugo leto, zaključuje številko.

Nekaj kulturnih prireditev

Predavanje o Linhartu. — Pod okriljem Slavističnega društva, ki mu predseduje univ. prof. dr. Fr. Kidrič, je imel te dni prof. Alfonz Gspan predavanje o Linhartu ob približno 150 letnici prve slovenske igre »Zupanove Micke«. Predavatelj je nazorno popeljal poslušalce v svet pred stopetdesetimi leti z orisom tedanjega socialnega in družabnega življenja ter jasno predočil dogodek, ki se je rodila prva slovenska odrska predstava 28. decembra 1899 z uprizoritvijo Linhartove »Zupanove Micke«. Predavatelj pa ni podal samo oznake in pomena »Zupanove Micke«, temveč je obrt celotno delo Linhartovo: njegovo drugo igro »Matička«, posebej označujoč politični pomen njene francoske predloge, ter pomen njegove zgodovine, s katero je tudi zaključil oznako dela tega slovenskega preporoditelja. Prof. Kidrič, ki je otvoril predavanje, ga je tudi zaključil z željo, da bi se tako uspešno začeta predavanja slavistov tudi uspešno nadaljevala.

Šišenski cerkveni zbor je pred kratkim praznoval 20 letnico, kar vodi šišenski cerkveni zbor dirigent Rudolf Kranjc. Tri cerkve je preromal z njim, smo brali; nazadnje je je ustavil v eni najlepših, za petje najbolj idealnih ljubljanskih cerkva. Življenjska pot pevovodje ni postlana s samimi radostmi. Tudi šišenski pevski zbor in njegov dirigent sta morala iti včasih skozi nižine in temine. Prav zato pa moreta danes pokazati tako lepe uspehe svojega dela. Spored, ki so ga izvajali, se je v glavnih obrisih dotaknil raznih dob cerkvenega leta; vendar je imel prazniku primerno pretežno marijanski značaj; od dvajsetih točk je bilo ravno polovica Marijinih pesmi. Izvajanje samo je bilo na lepi višini; zboru se pozna, da ima v svoji sredi več šolanih pevcev; petje je bilo mehko, glasovi se lepo zlivajo v harmonično enoto; težava, ki jih nudijo posamezne skladbe, pevci z lahkoto premostijo. V veliki meri je to tudi zasługa dirigenta, ki si je z dolgoletno prakso privzgojil čut za vse skrivnosti lepega izvajanja. Edino, kar je sem in tja nekoliko motilo, je bila prepočasna brzina pri pesmih, ki bi po svoji vsebini zahtevale večjega poleta. Tudi solisti so svojo nalogo rešili v splošno zadovoljstvo, tako gospodični Tumova in Zalarjeva kakor gospodje Lagler, Milharčič in Papler. Pri orglah je spremljal zbor g. France Arh, ki je odigral tudi dve samostojni koncertni točki: Bachovo Tokato in fugo ter Tomčev Preludij in fugo na temo »Te missa est«. Pokazal je lepo tehniko in razumevanje za oblikovno zgrajenost skladb, dasi ravno ni imel na razpolago odgovarjajočega instrumenta. Orgle so namreč najmanjše, kar si jih moremo misliti in tudi tehnično zastarele, dasi ravno nimajo slabega tona. V mali podeželski cerkvi bi nekaj desetletij še kar dobro služile svojemu namenu, za šišensko cerkev so pa seveda nezadostne. To čutiljo v prvi vrsti pevci, zato so tudi namenili čisti dobiček koncerta za nabavo novih orgel. Upajmo, da dočakamo boljših časov, ko bo ta, v sedanjih razmerah utopiščen zamisel tudi praktično izvedljiva. Tudi občinstvo je razumno stremiljenje pevcev in je njihovo prizadevanje podprlo z veliko udeležbo pri koncertu. Tako smo lahko opazili, da so šišenski pevci kot redko kje drugod tesno pevezani s svojimi farani. — Ob koncu koncerta, ko so pevci zapeli kot zaključno točko Wagnerjev »Jubilate Deo«, smo od srca zaželeli pevcem in dirigentu: »Jubilate Deo!« Pojte Gospodu slavospeve še veliko, veliko let!

Opomba: Te predbožične dneve je bilo še toliko pomembnih kulturnih prireditev, ki jih zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli spričo omeniti. Zato danes nekaj sicer malo zakasnelih poročil, kar naj nam prireditelji in poročevalci opročile.

Samotna straža na zahodni fronti v svojem kritju

General kot prostak pri vojaki

Med mnogimi mladeniči, ki so na mobilizacijske ukaze v Franciji odšli z doma in oblekli vojaško suknjo, je tudi en starček že sivih las, ki prav tako služi med prostaki. Da je nekaj za njim, kaže edino le to, da mu mladi podčastniki, pa tudi častniki izkazujejo nekakšno spoštovanje, čeprav uradno nima nobenega čina. Ta današnji prostak je bil svoj čas že — general. Ime mu je Grancourt. Leta 1914 je bil major, leta 1918 pa je postal polkovnik. Proslavil se je zlasti leta 1922 v vojni z Druzi v Siriji, kjer je bil poveljnik. Pridobil si je veliko odlikovanj in vsi njegovi predpostavljenci so ga visoko cenili. Po teh uspehih pa je iz osebnih razlogov podal ostavko na svojo službo, odpovedal se tako rekoč nadaljni vojaški karieri, ki mu je bila odprta, in stopil v pokoj. Kot dober poznavalec Orienta je napisal nekaj knjig o teh deželah in njihovem pomenu za Francijo, ki so naletela na ugoden odmev med znanstvenimi in političnimi krogi. Tako se je Grancourt mirno pripravil na večer svojega življenja. Stopil je že v 65. leto starosti.

Ko je letos jeseni izbruhnila vojna, se mu je na enkrat stožilo po kasarnah, po težkem koraku čet in značilnem »duhu kolonc«. Nič več ni prenesel svojega pokoja. Prijavil se je kot prostovoljec in kljub njegovi starosti so ga sprejeli. Kot tisoči drugih je tudi ta starček v skladišču dobil uniformo rekruta in si takoj prvi dan pripel na prsa vsa odlikovanja, ki si jih je pridobil v svojem dolgoletnem vojaškem službovanju. Spi na slamnati postelji kot vsi drugi vojaki-prostaki in z njimi stoji v vrsti pred kotlom. Hoče biti navaden vojak in ne dovoli, da bi se mu izkazovale kake prednosti, dasi ne more preprečiti,

da mu ne bi tu in tam hitreje postregli kot drugim ali da ga ne bi kdo pozdravil skoraj kot aktivnega generala. Le eni prednosti se ne more izogniti: med prvimi je prišel na vrsto za dopust. Na dopust gredo namreč najprej najstarejši.

Tudi Finci imajo veliko izseljencev

Vojna med Sovjetsko Rusijo in Finsko je odkrila marsikaj o tej daljni deželi evropskega severa, ki je bila prej tako neznana. Prišlo je na dan tudi to, da ima Finska, kakor je majhna in ima komaj 3 in pol milijona prebivalcev, svoje izseljenstvo, dasi je njihova domovina tako redko naseljena: 15% Fincev živi v Ameriki. Prvi so se naselili že leta 1627, ki so se preselili z nekaterimi švedskimi družinami in se naselili po vzhodni obali Severne Amerike. Kakih 150 let nato se jih je preselilo že več tisoč z družinami, ki so pod vodstvom pastora Cygnaensa odpotovali na taktak še rusko Aljasko, kjer so živeli od ribištva in lova ter trgovanja s kožuhovino. Ko je Evropa zajel val izseljevanja in je vse sililo v Ameriko, se je vzdignilo tudi veliko Fincev. — Značilno za vsa ta finska izseljevanja pa je, da so se izseljevali večinoma strnjeno, skupno, le malo jih je zapustilo domovino posamezno. Tako danes živi v Ameriki okrog pol milijona Fincev, ki so vsi večinoma farmerji, ribiči, drvarji ali trgovci s kožuhovino — torej v istih preprostih poklicih, kot njihovi rojaki doma. Poučeni krogi pravijo, da se je vplivu teh Fincev zahvaliti, da se je Amerika tako zavzela za Finsko.

Slovence pa najbrž le ne posekajo ti Finci; toliko izseljencev kot Slovenci ima malokateri narod.

ŠPORT

Športni drobji

Naši bokarji se udeležijo 7. januarja prihodnjega leta v Bratislavi boksarskega dvoboja s Slovaki, kamor so bili povabljeni.

Romuni prireditvi v času od 5.—7. januarja prihodnjega leta v Bukarešti mednarodno prvenstvo in namiznem tenisu, katerega se udeležijo tudi Čehi, Madžari ter Jugoslovani. Naši igralci bodo odigrali tudi dvoboj Zagreb: Bukarešta ali Jugoslavija: Romunija.

Italijani bodo imeli 25. februarja 1940 revažni dvoboj z ameriški bokarji Nemčije. Kakor smo poročali v našem listu, so v prvem srečanju zmagali Italijani.

Madžari so premagali Nemce v rokoborbi. V šestem srečanju v prosti rokoborbi med Nemčijo in Madžarsko so zmagali Madžari z rezultatom 4:3. Tekmovanja so bila v Monakovem.

Italijanski telovadei so premagali Madžare z 850.10 točkami napram 836, ki so jih prejeli Madžari. Tekma se je vršila v Milanu. Prvo mesto med posamezniki je zasedel Italijan Neri, ki je prejel za svoje izvedbe 143.3 točk. Tudi 2. in 3. mesto sta zasedla dva Italijana, šele na 4. mesto se je umestil Madžar Toth z 141.40 točkami.

Mladi švicarski kolesar Besson, ki je v pariskem zimskem dirkališču dosegel v zadnjem času odlične uspehe, je zmagal kot partner Francoza Pujola v kolesarski dirki na 100 km v času 2:15:13. Dve rundi zadaj so sledili Prat-Monnier, Dujay-Panier in še dva druga dirkača.

LTC iz Prage je gostoval v Budimpešti, kjer je premagal tamkašnji klub BKE v hokeju na ledu z rezultatom 3:1 (1:0, 1:0, 1:0). V drugi tekmi je bilo mestno moštvo Budimpešte premagano z rezultatom 2:0 (2:0, 0:0, 0:0).

Pokalno tekmovalje v hitrostnem drsanju bo priredila Letonska kot nadomestilo odpadlega evropskega prvenstva, katero bi morala organizirati Švica; Letonska hoče razpisati za to zimo mednarodni pokal. Najboljši hitrostni drsalci iz Norveške, Švedske, Finske in Estonске bodo povabljeni, da se bodo merili z evropskim prvakom Alfonzom Bersinschem (Letonska).

Občni zbor SK Planine bo drveni ob 8 (20) v prostorih Akademskega doma na Miklošičevi cesti. Dnevni red: Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, poročila odbornikov, volitve, predlogi in slučajnosti. Pozivajo se vsi načelniki sekcij, da pripravijo poročila, članstva pa, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Smuka na planinah

Blizu se božični dnevi, dnevi veselja in pričakovanja. Edinstveni so ti dnevi v planinah, daleč proč od hrupnega mestnega življenja. Pohiteli bomo na vse strani iz Ljubljane ter si poiskali najprijetnejše kotičke za praznike. Proti Bohinju je najprikladnejša zveza z vlakom ob 11.43 iz Ljubljane, prihod v Bohinjsko Bistrico ob 14.39. Po prihodu takoj smučni na noge in smuk po okoliških pobočjih do mraka, na to pa proti »Zlatorogu«, kjer bo prvi počitek v udobnih posteljah in prijetni kmečki sobi tega zavetišča. Drugi dan jutraj pri prvem svitu bo odhod na Komno, kjer je raj smučarjev. Vzpom traja tri ure, tudi je bogato poplačan s smuko na prostranih smučiških Komno. Okrbovanja bo tudi koda pri Triglavskih jezicah od sobote, dne 23. decembra do vključno 8. januarja 1940. Kdor je namenjen v edinstveno dolino Triglavskih jezer, ki ima tudi pozimi svoje čare in Komni enaka smučišča, bo z zgodnjih popoldanskih urah udaljeval svojo pot ter krenil proti Zajezerski koči. Dovolj časa ostane na razpolago za najrazličnejše smučarske podvige in spuste tako, da se vsakdo vrne nazaj v Ljubljano zadovoljen in poln novih moči na vsakdanje delo. Tisti, ki imajo božične počitnice pa se seveda ne bodo šel v tem letu ločili od zimске planinske priredbe ter bodo na belih poljanah pričakovali Silvestrov večer.

Planinca-smučarji, ki se bodo v soboto ločili od svojih tovaršev v Jesenicah ter krenili z vlakom

proti Kranjski gori, imajo dovolj časa, da še tega dne dosepejo v zgodnjih večernih urah v Erjavčevu koči na Vršču, kjer imajo v domu prijetno zavetišče, v okolici pa najlepša smučišča za začetnike in izkušene smučarje.

Vse prepričaniji in z manjšimi stroški je zvezan poset Kamniških planin. Zveze proti Kamniku so zelo ugodne; smučar-planince si izbere avtobus ali vlak, kakor mu bolj prija. Proti Cerkljam vozi avtobus v soboto ob 12 ali v nedeljo ob 7 jutraj. Člani SPD imajo 30 odstotkov popusta od normalne vožnje, ako posejijo Dom na Kravcu, ki stoji sredi prastrane smučišča in nudi razen ugodne smuke še edinstven razgled na vso Gorenjsko. Ob topli kmečki peči v Domu najde vsakdo prijeten odih od smučanja. Velika Planina je znana po svojih obsežnih sneženih poljanah. Po prihodu vlaka v Kamnik vozi avto do Stahovca, od koder je najprikladnejši vzpon mimo Sv. Primoža do koč na Veliki Planini, kjer je preskrbljeno za primerno oskrbo in razvedrilo. Po treh dneh smuke na Veliki, Mali in Gojski planini zaključite izlet s prijetnim spustom v dolino Crne, kamor si smučarji lahko naroče avtobus ob določenih urah. Posetnike Doma v Kamniški Bistrici pa čakajo v Stahovici pri Korlenu sani, ki potegnajo smučarje do Doma, okoli katerega je urejeno smučišče in pa sankljišče.

Izbrati je treba primeren kraj in pohoditi do planinske postojanke, kjer čaka razvedrilo in počitek, smuka v bližini in daljni okolici. Kdor želi podrobni podatkov o planinskih kočah, smučskih izletih in o snežnih razmerah, naj vpraša v društveni pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I, telef. 40-56.

Snežne razmere

Uradno poročilo Tujkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru JZSZ in SPD

21. decembra 1939

Rateče-Planica 870 m: —5, jasno, mirno, 40 cm snega, osrežen, skakalnica uporabna.
Planica-Statina (Dom Ilirija) 950 m: —6, barometer se dviga, jasno, mirno, 50 cm snega, osrežen, drsališče uporabno.
Planica-Tamar 1108 m: —6, jasno, mirno, 60 cm snega, pršilo.
Pet-Petelinjek 1440 m: —6, jasno, mirno, 70 cm snega, pršilo.
Kranjska gora 810 m: —5, barometer se dviga, jasno, mirno, 25 cm snega, osrežen, sankalskiše uporabno.
Erjavčeva kočna na Vršču 1551 m: —6, jasno, 65 cm snega, osrežen.
Dvor-Majstrana 650 m: —3, jasno, sever 30 cm snega.
Bled 501 m: —4, barometer se dviga, jasno, mirno, 21 cm snega, osrežen.
Pokljica 1300 m: —5, jasno, vetrovno, 80 cm snega, osrežen.
Bohinj Sv. Janez 550 m: —2, barometer se dviga, jasno, vetrovno, 40 cm snega, osrežen.
Bohinj Zlatorog 530 m: —1, jasno, vetrovno, 50 cm snega, osrežen.
Dom na Komni 1520 m: —7, jasno, vetrovno, 120 cm snega, osrežen.
Skalski dom na Voglu 1540 m: —7, jasno, vetrovno, 120 cm snega, osrežen.
Gorjuše 1000 m: —2, jasno, vetrovno, 40 cm snega, osrežen, po robovih spihan.
Dom na Kravcu 1700 m: —5, 65 cm snega, osrežen, po robovih spihan.
Velika Planina 1538 m: —5, jasno, 65 cm snega, osrežen, po robovih spihan.
Polžovo 620 m: —7, jasno, 13 cm snega, sreč.
Rakitna 789 m: —4, jasno, severovzhodnik, 25 cm snega.
Blake 900 m: —6, barometer se dviga, delno oblačno, 15 cm snega, osrežen.
Peca 1651 m: —4, jasno, mirno, 60 cm snega, osrežen.
Jezerko 890 m: —6, jasno, vetrovno 20 cm snega, sreč.
Sv. Križ-Planina 1006 m: —6, jasno, vetrovno, 21 cm pršica na 12 podlage.
Dom na Komni 1520 m: —7, jasno, 40 cm snega, pršilo.
Dom na Kofcah 1500 m: —4, jasno, vetrovno, 15 cm pršica na 40 podlage.
Trile 520 m: —3, ja ro, 30 cm snega, sreč.
Jezerca 581 m: barometer se dviga, jasno, 20 cm snega.
Sodražica 550 m: —2, jasno, vetrovno, 20 cm snega, sreč.

20. decembra 1939.

Sv. Lovrenca na Pohorju 483 m: —3, delno oblačno, mirno, 35 cm snega, pršilo.
Senjorjev dom 1322 m: —1, jasno, 40 cm snega, julen.
Rimski erlec 553 m: —5, mogočno, mirno, 20 cm snega, pršilo.